

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

27 NÁMĚTŮ PRO ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ, DIGITÁLNÍ A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI NA 1. STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Gramotnosti.pro život!

Učíme v souvislostech

npi | Gramotnosti
pro život

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

27 NÁMĚTŮ PRO ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ, DIGITÁLNÍ A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI NA 1. STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

**SBORNÍK PRACÍ STUDENTEK 5. ROČNÍKU UČITELSTVÍ PRO
1. STUPEŇ ZÁKLADNÍ ŠKOLY PEDAGOGICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY V AKADEMICKÉM ROCE 2020/2021**

Editorka: Mgr. Simona Šedá

Odborné garantky za projekt Podpora práce učitelů: Ing. Eva Fanfulová,
PhDr. Hana Havlíková, Ph.D., Mgr. Simona Šedá

Odborná recenzentka: Doc. PhDr. Jana Stará, Ph.D.

Autorský tým: Lucie Agossa, Anna Bičíková, Tereza Čtvrtníčková, Hana Hedlová, Alena Hybnerová, Zuzana Chocová, Zuzana Jánošková, Lucie Kelblová, Michaela Klímová, Lucie Konvalinová, Jitka Kroutilová, Marešová, Helena Křivánková, Terezie Macková, Alexandra Malá, Magda Nosková, Veronika Pastýřiková, Martina Pakandlová, Lucie Rendlová, Lucie Samková, Marcela Šilhavá, Monika Šípová, Anna Švecová, Adéla Šubrtová Solčanská, Jana Truhlářová, Kateřina Trutnovská, Anna Valová a Tereza Vokatá

Dalších 49 inspirativních učebních aktivit pro rozvoj čtenářské, digitální a matematické gramotnosti na 1. stupni základní školy, vytvořených v rámci systémového projektu MŠMT Podpora práce učitelů naleznete na <https://gramotnosti.pro/publikace-1studen-pdf>

Publikace byla vytvořena v rámci projektu Podpora práce učitelů (PPUČ) (www.ppuc.cz), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval Národní pedagogický institut České republiky (www.npi.cz). Publikace ilustruje soubor očekávaných výsledků učení v základních gramotnostech rozpracovaných pro jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory do učebních aktivit žáků a příkladů komplexních úloh.

Další sdílení a úpravy materiálu jsou možné za podmínek licence CC BY-SA 4.0 Mezinárodní (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.cs>). Uvádějte jako primární URL materiálu adresu www.gramotnosti.pro/epublikace a autory uveďte zkratkou PPUC-ČG-OVU-tým (<https://gramotnosti.pro/ovu-cc>). Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete další konkrétní tipy, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Projekt PPUČ kampaní Gramotnosti.pro život (www.gramotnosti.pro) a svými dalšími aktivitami podporuje pedagogy základních a mateřských škol v jejich snaze rozvíjet čtenářskou, matematickou a digitální gramotnost (tzv. základní gramotnosti) i informatické myšlení žáků a dětí.

Jazyková redakce: Simona Kopecká
Grafická úprava a zlom: Matouš Outrata

**SBORNÍK VZNIKL VE SPOLUPRÁCI S KATEDROU PREPRIMÁRNÍ A PRIMÁRNÍ PEDAGOGIKY
PEDAGOGICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE.**

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

OBSAH

Slovo na úvod	7
Přínos publikace z pohledu recenzentky Doc. PhDr. Jany Staré, Ph.D.	8
Učitel rozvíjející základní gramotnosti (leták k vytištění)	9
Jak pracovat s kartami učebních aktivit	10
Seznam piktogramů využívaných v kartách	11

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI V 1. OBDOBÍ (1.–3. ROČNÍK)

01. Boříkovy lapálie (ČJL)	13
02. Co by se stalo, kdyby (ČJL)	19
03. Domeček (ČJL)	23
04. Dopravní výchova (ČJS)	29
05. Jak v Kocourkově stavěli školu (ČJL, ČSP)	36
06. Mikulášovy přestávky (ČJL)	42
07. Pod zahradou (ČJL)	47
08. Proč byla veverka statečná (ČJL)	53
09. Tvrdé a měkké souhlásky (ČJL)	57

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

10. Báje a pověsti z Čech (ČJL, ČJS)	67
11. Bertík a čmuchadlo (ČJL, ČJS)	72
12. Erik (ČJL, ČJS)	79
13. Jak si mám vybrat (ČJL)	83
14. Je mi strašně (ČJL, ČJS)	89
15. Kdo zabil Snížka (ČJL, VV)	94
16. Stromek (ČJL, ČJS)	101
17. Tenkrát na západě (ČJL, ČJS)	107
18. Významní ilustrátoři (ČJL)	113

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ

A DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

19. Den proti kyberšikaně (ČJS)	118
20. Neobyčejná kuchařka (ČJL, ČJS)	121
21. Sociální síť (ČJL, ČJS)	130
22. Surfujeme naší vesnicí (ČJS)	137
23. Tohle vařím já (INF)	140

KARTA UČEBNÍ AKTIVITY NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ

A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI V 1. OBDOBÍ (1.–3. ROČNÍK)

24. Balíme dárek (MA, ČSP)	145
----------------------------------	-----

KARTA UČEBNÍ AKTIVITY NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ

A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

25. Matematika v pohádce (MA)	149
-------------------------------------	-----

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

26. Kolik nás to bude stát? (MA, ČSP)	163
27. Zlomky v realitě (MA)	169

Seznam použitých zkratk vzdělávacích oborů:

ČJL – Český jazyk a literatura / MA – Matematika a její aplikace / INF – Informatika
ČJS – Člověk a jeho svět / VV – Výtvarná výchova / ČSP – Člověk a svět práce

„Všimli jste si, že ti nejchytřejší žáci ve škole nejsou těmi, kterým se daří v životě?“

Paul Arden

Do rukou se vám dostává sborník prací studentek 5. ročníku kombinované formy studia programu Učitelství pro 1. stupeň základní školy na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v akademickém roce 2020/2021. Náměty na učební aktivity vznikly v rámci semináře Aktuální otázky pedagogiky a ukazují bezmála tři desítky možností, jak pracovat s jedním z klíčových témat [Strategie 2030+](#), kterým je rozvoj kompetencí žáků potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život, přímo ve výuce.

Stěžejní část učebních aktivit je věnována čtenářství napříč vyučovacími předměty 1. stupně základní školy, buď samostatně, nebo v kombinaci s rozvojem digitální a matematické gramotnosti. Tematicky se náměty dotýkají různých oblastí lidského života, a nevyhýbají se ani oblastem ve vzdělávání leckdy opomíjeným a pro děti bolestným, jako je rozvod rodičů, ztráta někoho blízkého či kamarádské nedorozumění. Žáci si tak v bezpečném prostředí školní třídy mohou „nanečisto“ prožít vlastní překvapivé emoce, ale také se poprat se záludnou situací při přecházení silnice, prozkoumat stavbu domu, vyzkoušet zlomky v realitě, přemýšlet o sociálních sítích či kulturních odlišnostech, nebo si ověřit, že jídlo připravené vlastníma rukama chutná dvakrát.

Věřím, že pro studentky bude sborník trvalou připomínkou vysokoškolského života, nových přátelství i společných odborných debat na katedře preprimární a primární pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a milým průvodcem na jejich profesní cestě. Pro ostatní učitele může být impulsem k novým pohledům na známé situace, zajímavou inspirací či neotřelou výzvou. A pro nás všechny nadějí, že o naše děti ve školách pečují pedagogové s láskou, porozuměním a opravdovým zájmem o to, aby každý z jejich žáků dostal šanci být úspěšný a šťastný. Nejen ve škole, ale především ve svém současném i budoucím životě.

Simona Šedá

Přínos sborníku z pohledu recenzentky Doc. PhDr. Jany Staré, Ph.D., vedoucí katedry preprimární a primární pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Celý počin, tedy zapojit studentky studijního programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ do tvorby konkrétních lekcí, které mohou ony i jejich kolegyně a kolegové využít v praxi českých škol a přispět tak k rozvoji jednotlivých gramotností, považuji za velmi chvályhodný a pro studentky tohoto studijního programu i jejich vysokoškolské učitele motivující.

Scénáře hodin tvořily studentky posledního ročníku jejich magisterského studia, které mají za sebou praktickou přípravu, tedy je reálné, že vytvořily materiály, které budou jejich kolegy ve školách přijímány. Kromě toho mohly autorky v závěru studia do lekcí promítnout i teoretické znalosti, které v rámci studia nabyly. Vzniklý materiál ukazuje na to, že studentky Učitelství pro 1. stupeň ZŠ jsou v závěru studia skutečně kompetentními odbornicemi disponujícími mnohými teoretickými i praktickými znalostmi a zkušenostmi, které dokážou aplikovat ve výuce na 1. stupni ZŠ.

Vznikl soubor kvalitních návrhů lekcí, které jsou z didaktického hlediska na velmi dobré úrovni. Jednotlivé scénáře hodin obsahují různorodou nabídku výukových metod, postupů, technik, které umožní učitelům realizovat výuku interaktivní, zajímavou, výuku obsahující adekvátní výzvy. Mnohé navržené aktivity vycházejí ze zájmu současných dětí a užívají skutečně neotřelé, inovativní postupy. Jednotlivé aktivity směřují k dosažení jasně formulovaných cílů (důkazů o učení). Ráda bych zdůraznila skutečnost, že autorky učitelům zprostředkovávají mj. ukázky z velmi kvalitní dětské literatury a jejich hodnotné didaktické zpracování. Vzhledem k náročnosti práce učitele v inkluzivní třídě vnímám vzniklé lekce jako cenný materiál, který umožní učitelům učit v souladu s nejnovějšími vzdělávacími trendy a v souladu s poznatky jednotlivých oborových didaktik.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Učitel rozvíjející základní gramotnosti

- výchozí pedagogické kompetence učitele

Vím, že gramotnosti se rozvíjejí **ČINNOSTMI** dětí. Nabízím dětem takové výukové situace, při kterých mohou projevit **INICIATIVU A TVOŘIVOST** a upevnit si **SEBEDŮVĚRU A ODPOVĚDNOST**.

Chápu, že mým úkolem je připravit děti pro informační společnost. Vedu je k uplatňování **KRITICKÉHO MYŠLENÍ** při nakládání s informacemi a utváření názorů.

Chci, aby děti při vzdělávání dostávaly příležitost k rozvoji **ČTENÁŘSKÉ, MATEMATICKÉ A DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI**.

Přijímám **DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE** jako užitečný prostředek vzdělávání. Vedu děti k rozvoji digitální gramotnosti přiměřenými prostředky, ukazujeme si, kde mohou být digitální technologie užitečné.

Ukazuji dětem, že matematika je všude kolem nás. Vytvářím výukové aktivity, které vyžadují využívání **MATEMATICKÝCH POSTUPŮ**.

UČÍM SE z vlastní výuky. **HLEDÁM** nové metody, **JSEM OTEVŘENÝ** novým zkušenostem a poznatkům. **SDÍLÍM** své zkušenosti s ostatními učiteli.

Pojďme společně rozvíjet gramotnost na **gramotnosti.pro!**

npi | Podpora práce učitelů

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

JAK PRACOVAT S KARTAMI UČEBNÍCH AKTIVIT

Náměty pro rozvoj čtenářské, digitální a matematické gramotnosti v různých vzdělávacích oborech 1. stupně základní školy vám ve sborníku předkládáme ve formě 27 samostatných karet učebních aktivit. Karty jsou rozdělené do samostatných celků podle toho, zda jsou v učebních aktivitách primárně rozvíjeny pouze čtenářská či matematická gramotnost nebo vícero gramotností současně včetně gramotnosti digitální, a také podle toho, zda jsou určeny pro 1. nebo 2. období. Cíle, vzdělávací obsah i využívané vyučovací metody a formy si však můžete obměňovat podle aktuálních vzdělávacích potřeb svých žáků a využívat karty i pro jiné období prvního stupně, než pro které jsou primárně navrženy.

V záhlaví každé karty je uveden její název, jméno a příjmení autorky a také informace o vzdělávacím oboru, tematickém celku a doporučeném období (ročnících), pro které je karta určena. Pro snadnou orientaci je záhlaví doplněno vždy několika piktogramy zobrazujícími jednoduše časovou náročnost učební aktivity, převažující metody a formy práce, prostředí, méně obvyklé pomůcky či využití textů a pracovních listů.

Karty učebních aktivit obsahují kromě vzdělávacích cílů a popisu činnosti také komentář z pohledu rozvíjených gramotností, který upřesňuje, při jaké konkrétní činnosti žáka dochází k rozvoji dané gramotnosti a prostřednictvím kódu v závorce odkazuje na vazbu této činnosti k výsledkům učení žáka vymezeným v publikacích Čtenářská, matematická a digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání (viz Zdroje níže). Odkaz poskytuje učiteli poměrně snadný přehled o tom, kterým složkám a výsledkům učení dané gramotnosti se již se žáky věnoval a na které by se naopak mohl ve výuce zaměřit.

Některé z karet nabízí v položce Možnosti individualizace a diferenciaci konkrétní náměty na úpravy učební aktivity pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami či žáky nadané. Tyto náměty lze využít i pro ostatní žáky ve třídě, pokud je to pro jejich optimální vzdělávací pokrok užitečné.

Důležitou součástí karet jsou důkazy o učení, které jasně vymezují sledovatelné výstupy žáka, dokladují dosažení stanovených vzdělávacích cílů a jsou podkladem nejen pro učitelské hodnocení, ale i vlastní sebehodnocení žákem samotným.

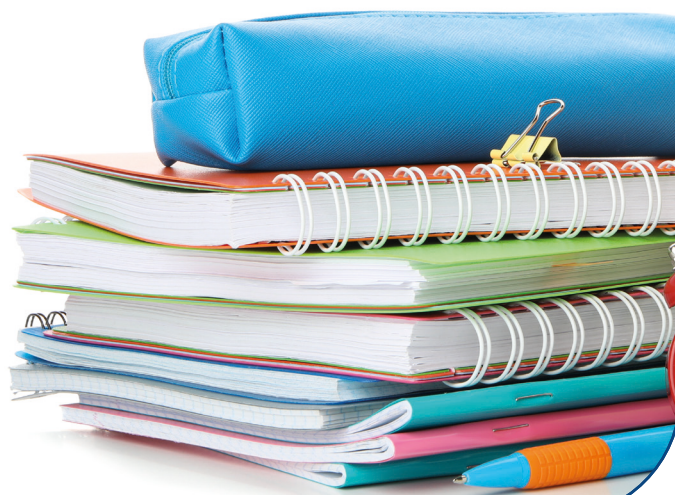
Nedílnou součástí většiny karet jsou přílohy, ve kterých naleznete vše potřebné pro to, abyste během několika minut měli vše pro realizaci vámi vybrané aktivity pohromadě a příprava na výuku vám zabrala jen minimum času.

Zdroje:

Čtenářská gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: OVU_Čtenářská gramotnost, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 19.11.2020]. Dostupné z: <https://gramotnosti.pro/ctenarskagramOVU>

Digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: OVU_Digitální gramotnost, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 19.11.2020]. Dostupné z: <https://gramotnosti.pro/digitalnigramOVU>

Matematická gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: OVU_Matematická gramotnost, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 19.11.2020]. Dostupné z: <https://gramotnosti.pro/matematickagramOVU>

SEZNAM PIKTOGRAMŮ VYUŽÍVANÝCH V KARTÁCH

45 minut			přístup k internetu
90 minut			tablet
135 minut			PC
krátkodobý projekt			mobilní telefon
aktivita ve třídě			robotická pomůcka (Ozobot, Bee-Bot)
aktivita v terénu			práce s textem
samostatná práce			zdroje k ověření informací
práce ve dvojicích			pracovní list
skupinová práce			pracovní listy
společná práce			příloha
práce v počítačové učebně			přílohy

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

V 1. OBDOBÍ (1.–3. ROČNÍK)

- 01. Boříkovy lapálie (ČJL)
- 02. Co by se stalo, kdyby (ČJL)
- 03. Domeček (ČJL)
- 04. Dopravní výchova (ČJS)
- 05. Jak v Kocourkově stavěli školu (ČJL, ČSP)
- 06. Mikulášovy přestávky (ČJL)
- 07. Pod zahradou (ČJL)
- 08. Proč byla veverka statečná (ČJL)
- 09. Tvrdé a měkké souhlásky (ČJL)

Název	Boříkovy lapálie	
Autor	Monika Šípková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák na základě literární ukázky komentuje chování jednotlivých postav a porovnává ho s vlastními zkušenostmi. Hledá možné důvody takového chování a pojmenovává jeho důsledky.

Pomůcky: text, pracovní list

Popis činností:

Aktivity před čtením:

1. Brainstorming: Žáci s učitelem společně na tabuli zapisují různé druhy lidských činností, ve kterých mají lidé tendenci přeceňovat své síly (např. sportovní výkony, znalost jazyků). Ve dvojicích pak diskutují nad tím, v čem oni sami sobě věří, v čem jsou dobří.

Aktivity při čtení:

2. Předčítání textu učitelkou: žáci pozorně poslouchají učitelku, učitelka čte pomalu, s citem. Žáci text sledují.
3. Samostatné čtení a práce s pracovním listem: přečti si text samostatně a najdi odpovědi na následující otázky. Žáci samostatně vypracují odpovědi na otázky v pracovním listu.

Aktivity po čtení:

4. Shrnutí a společná diskuze: přečti si text samostatně znovu a promysli si své odpovědi na následující otázky:

Kde si myslíš, že měl Čenda jednat jinak?

Proč si myslíš, že Mirek řekl větu: „To víš, Čendo, kecáním a vytahováním ještě nikdy nikdo nic pořádného neudělal“?

5. Sdílení vlastních prožitků ve dvojicích: přemýšlej, jestli se někdy nepouštíš do příliš těžkých věcí. Stalo se ti někdy, že ses vytahoval a práce se ti nepovedla? Jak ses potom cítil?

Závěrečná reflexe: Proč někdy přeceňujeme své síly nebo se snažíme vypadat silnější/zkušenější? Jaké to může mít důsledky? Co bychom mohli udělat, abychom se cítili lépe?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při samostatném čtení a při práci s pracovním listem žáci vyhledávají v textu přímo vyjádřené informace (ČG-1-2-01). Prostřednictvím aktivity, která je zařazena po samostatném čtení, jsou žáci vedeni k tomu, aby hledali shody a rozdíly mezi tím, co si přečetli, a vlastní zkušeností a na základě toho vyvodili jednoduché závěry (ČG-1-2-07, ČG-1-2-08).

Důkazy o učení:

Žák vyhledá v textu požadované informace.

Žák porovnává jednání postav s vlastními zkušenostmi a vyvodí závěry.

Zdroje:

STEKLAČ, Vojtěch. *Velké Boříkovy lapálie*. Ilustroval Adolf BORN. Praha: Albatros, 2005. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01681-8.

Přílohy: text „Jak Čenda zjistil, že práce kvapná bývá málo platná“, pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Jak Čenda zjistil, že práce kvapná bývá málo platná.“

Aleš měl v pondělí přijít do školy, jenže nepřišel. Zotavoval se totiž po vypumpování žaludku tak důkladně, že musel do nemocnice znovu. A zase na vypumpování žaludku. Jenže tentokrát to už nebylo od polykání betonu, nýbrž od kombinace uzenin a cukrářských výrobků.

Když nám to Alešova babička řekla, byli jsme docela rádi.

„Aspoň doděláme klubovnu,“ prohlásil Čenda a já s Mirkem jsme se zachvěli. Ještě jsme si moc dobře pamatovali, jak Čenda umí zatloukat hřebíky. Ale přesto jsme souhlasili, když Čenda dodal, že vyrobíme ještě stůl a police. Cestou kolem nádraží k naší klubovně Mirek pojednou strašlivě zařval.

„Co je?“ polekal jsem se.

„Co je?“ vyděsil se taky Čenda a upustil kladivo. Mně na nohu samozřejmě.

„Hurá!“ zařval Mirek, z čehož jsem usoudil, že se raduje. „Podívejte se na támhleto kolo!“

Mirkův prst ukazoval k výhybce, tam, co se křižovaly koleje a co leželo kolo, na které se navíjejí lana. Bylo asi tak velké jako my a vypadalo jako špulka na obrovské nitě.

„No a?“ zeptal se Čenda a konečně sebral z mé nohy své kladivo.

„No přece... hádejte!“ vybízel nás Mirek. „K čemu to asi můžeme potřebovat?“

Čenda zakroutil nechápavě hlavou a pak řekl, že kdyby ta kola byla čtyři, docela dobře by si mohl myslet, že Mirek pomýšlí na výrobu mahauta, poháněného tryskovým motorem. Mě zase napadlo, že Mirek hodlá přebudovat klubovnu na mlýn, ale nebylo mi dost jasné, kde chce sebrat vodu.

„Chytráci!“ zaťukal si Mirek na čelo. „No přeci stůl!“

„No jasně, stůl!“ volali jsme s Čendou radostně, protože půlka dnešní práce byla tedy hotová.

„Budeme mít kulatej stůl jako rytíři krále Artuše,“ prohlásil Mirek spokojeně. Čenda se ušklíbl a pravil, že pokud ví, tak se žádný český král nejmenoval Artuš. Načež Mirek řekl, že přehled po českých dějinách Čendovi nebere, jenže Artuš byl král anglickej a Angličani si o něm vyprávějí jako my o Přemyslu Oráčovi.

„Což,“ pravil jsem, „je pohádka.“

„Jenže ten kulatej stůl, to byla pravda,“ odvětil Mirek a další odbornou debatu překazil tím, že nás vyzval, abychom mu pomohli to obrovské kolo odkutálet do klubovny.

Čendovi se sice moc nechtělo, ale my jsme se s Mirkem zatvářili tak výhružně, že si dal radši říct po dobrém. Kolo se nám kutálelo fajn. Jenže lano, co na něm kdysi bylo, potřešli nejspíš kolomazí, takže to na nás bylo vidět.

Náš nový stůl jsme postavili na rohož doprostřed klubovny a kolem jsme rozestavili čtyři stoličky, které jsme vyrobili v neděli.

„Vypadá to tu báječně,“ pravil uznale Mirek.

„Aleš bude zírat,“ podotkl jsem.

„Ještě ty police,“ zabručel Čenda, vytáhl dřevěný skládací metr a začal zase měřit prkna a dělat čárky tlustou modrou tužkou.

„Proč děláš ty čárky?“ zeptal se Mirek.

„Abyste věděli, kde musíte s Boříkem řezat,“ odsekl Čenda a vrazil mi do ruky pilu.

„A to teda ne,“ naštvál jsem se. „Dneska se všichni pěkně vystřídáme!“

A začali jsme se hádat. Čenda tvrdil, že vždycky u každé práce musí být někdo, kdo ji vysvětlí a rozdělí, a ti ostatní že musí pracovat.

„Jenže ten někdo musí tý práci taky rozumět,“ namítl Mirek a významně zaťukal Čendovým kladivem.

„Jasně,“ řekl jsem, „všichni tři toho umíme a známe asi tak stejně, takže se žádný vytahování trpět nebude.“

„No dobře,“ ušklíbl se Čenda, „když si myslíte, že dovedete dělat nábytek stejně dobře jako já, tak každý z nás udělá svou poličku a uvidíme, čí bude lepší.“

Mirek se na mě nejistě podíval, ale já okamžitě souhlasil.

„Proč ne, ale musíš nám půjčovat pilu, kladivo a hřebíky.“

„A vy mně zase hoblík a rašpli.“

Tak jsme si plácli a Mirek sundal z ruky hodinky, protože jsme si řekli, že do dvou hodin musí být každá polička hotová a kdo ji do té doby neudělá, tak předem prohrál.

Bojechtivě jsme se vrhli do práce. Já s Mirkem jsme si napřed udělali do sešitu náčrtek. Čenda se tomu pořád ušklíbal a začal si okamžitě měřit prkna a řezat. Vymyslel jsem si takovou úzkou poličku s třemi přihrádkami, akorát pod okno.

Mirek si zase kreslil něco, co vypadalo jako polička na zeď. A podle toho, co jsem viděl, že buduje Čenda, jsem měl dojem, že chce udělat odpalovací rampu. Sebral nám skoro všechny prkna.

Já jsem si svou poličku vymyslel hrozně chytře, protože jsem zrovna takovou viděl u strýčka Rudolfa, co k němu nesmím chodit na návštěvy, protože je cvok a určitě by mě zkazil, jak tvrdí maminka, ačkoliv je to její vlastní bratr.

Stěny jsem udělal ze dvou nízkých prken, do kterých jsem vyřezal vždycky po dvou čtverečkách.

Prkýnka do poličky jsem zase vřízl tak, aby do těch čtverečků pasovaly. Normálně bych musel bejt hotovej ani ne za hodinu, jenže i když jsem si všechno dobře spočítal, tak přesto jsem jedno prkýnko zkazil a druhý se mi rozštíplo, když jsem ho přibíjel. Takže jsem byl hotovej přesně za půldruhý hodiny. Což bylo tak akorát, protože Mirek skončil už o čtvrt hodiny dřív. Jenže měl lehčí práci. Vůbec nemusel hoblovat tolik prken co já. Normálně ohnul dva hřebíky, natloukl je do zdi jako skoby, pak na chvíli zmizel a vrátil se z nádraží s kusem drátu. Udělal z něho taková oka, která zachyt na skoby, a do nich zavěsil prkýnko.

Tedy měl to lehčí než já, ale ta jeho polička vypadala taky dobře. Ze začátku jsme všichni tři vyráběli venku před klubovnou, abychom si v ní neudělali nepořádek, ale jelikož Čenda neustále pokřikoval, že nemá rád, když mu někdo očumuje práci, museli jsme s Mirkem dovnitř.

Takže jsme ještě stačili sesbírat kousky dřeva, hobliny a vyklepat rohož. Mirek mi ukázal na hodinky a zahulákal na Čendu: „Za pět minut musíš skončit!“

!VÝSTRAHA!

Práce kvapná bývá málo platná,

Poněvadž práce není legrace,

nýbrž dřina.

„Chachá, proč bych měl končit až za pět minut?“ odpověděl Čenda, „Už jsem hotovej, koukejte!“

A koukali jsme. Čenda vyrobil polici s osmi přihrádkami, jenže ji nedělal jako já, jen prostě ohobloval prkna a stloukl je dohromady. „Tak nekoukejte,“ zašklebil se na nás, „a pomozte mi ji vtáhnout dovnitř.“ Jak jsme trošku drci do dveří, protože police se do nich pomalu nevešla, vypadly asi čtyři hřebíky a jedna přihrádka.

„To nic,“ pravil Čenda, „spravím to na místě.“

Jenže nespravil, protože jednak police vůbec nestála, takže jsme ji museli o zeď opřít, jednak sotva uhodil párkrát kladivem, aby zatloukl vypadané hřebíky, začala se rozlézat a rozpadávat.

Mirka praštilo jedno prkýnko do ramene a já se škrábnul o couhající hřebík.

„Jestli někdo vyhrál, tak Bořík,“ řekl Mirek.

„Nebo ty,“ odvětil jsem velkomyslně. Načež jsme Čendovu největší polici vynesli před klubovnu, kde se rozložila v trosky definitivně. Ani jsme s ní nemuseli moc hodit. Ale jelikož nám bylo Čendy líto, snažili jsme se ho utěšit. „Nic si z toho nedělej,“ pravil jsem. „To víš, hochu, práce kvapná – málo platná.“

„Tak, tak, chlapče,“ připojil se ke mně Mirek. „To víš, Čendo, kecáním a vytahováním ještě nikdy nikdo nic pořádného neudělal.“

Zdroj: STEKLAC, Vojtěch. *Velké Boříkovy lapálie*. Ilustroval Adolf BORN. Praha: Albatros, 2005. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01681-8.

Pracovní list

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

Přečti si text samostatně a najdi odpovědi na následující otázky:

1. Co „dodal“ Čenda, že si chlapci vyrobí do své klubovny?

2. Z čeho si chlapci udělali stůl ve své klubovně?

3. Proč Bořík řekl, že se chlapcům žádné vytahování trpět nebude?

4. Kdo z chlapců si neudělal náčrtek?

5. Kde se Čendova police rozložila v trosky úplně? Proč?

Název	Co by se stalo, kdyby...	
Autor	Zuzana Jánošková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova, Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák účinně spolupracuje ve skupině, navrhne kreativní řešení úkolu a porovná ho s literární předlohou. Své prožitky sdílí s dalšími čtenáři, formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně.

Pomůcky: velký čistý papír, tužky, pastelky

Popis činností:

Aktivita je inspirována knihou Daisy Mrázkové – Co by se stalo, kdyby... (minimum textu, krásné ilustrace, podporuje rozvoj fantazie).

1. Motivace: Dnes přeneseme do tajemného světa fantazie a zažijeme zajímavá dobrodružství.
2. Rozdělení do skupin.
3. Práce ve skupinách: Žáci diskutují a kreslí nebo dramatizují svoje nápady. Zadáni: Co by se stalo, kdybych byl malý jako mravenec?
4. Prezentace: Každá skupina představí třídě svůj výtvor – ukážou a okomentují.
5. Společná diskuze: Nápady které skupiny vás nejvíce zaujaly? Proč? Které nápady si byly podobné? V čem? Co se vám při společné práci dařilo? Bylo něco, s čím jste si nevěděli rady? Jak jste to vyřešili? Mohl každý vyjádřit svůj názor? Jak jste to udělali? Je pro vás práce ve skupině zajímavější než samostatná práce? Proč? Když jste viděli práce svých spolužáků, chtěli byste tu svoji ještě nějak změnit/doplnit?
6. Ukázka, jak na tuto otázku „odpověděla“ autorka knížky.
7. Zpětná vazba k literární ukázce, porovnání situace popsané autorkou knihy s nápady ze skupin: V čem byly vaše nápady stejné/jiné než je uvedené v knížce? Čím vás řešení v knížce zaujalo nejvíce?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Z pohledu gramotnosti se jedná o rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti. Rozvíjíme touhu žáků po čtení, podporujeme rozvoj fantazie a také rozvoj porozumění textu a kritického myšlení. Žáci aktivně naslouchají četbě krátkého textu. Na základě poslechu kreslí obrázek, čímž projevují úroveň jeho porozumění, zapojují svou fantazii a také se snaží vyvodit ze slyšeného jednoduché závěry (ČG-1-2-08). Když žáci představují své náměty, učí se sdílet navzájem své prožitky, porozumění a pochopení s dalšími čtenáři. Svě pochopení textu mohou porovnávat s ostatními sdílenými interpretacemi, pod vedením učitele si všímají shod a přemýšlí o rozdílech (ČG-1-3-06). Aktivita je především zaměřena na podporu vnitřní potřeby žáků směřující k samostatnému čtení a to na základě aktivního zapojení při odhadování, zda se s autorem textu shodují („Trefil jsem se do toho, co napsala autorka? Co by se tedy stalo, kdyby...?“), a volbou vybraného tématu, které je velmi blízké dětské fantazii (ČG-1-1-01).

Důkazy o učení:

Žák vybraným způsobem (kresbou nebo pantomimou, hraním role) zaznamená svou představu.

Žák spolupracuje s ostatními členy skupiny.

Žák se zapojuje do diskuse, popíše slovně svou představu a porovná ji s ukázkou z knihy.

Žák se vyjadřuje výstižně a kultivovaně.

Postřehy z ověřování:

Paní učitelka využila námět pro „zahřívací“ aktivity v první třídě na začátku školního roku, kdy žáci zatím neumí číst. Část skupin pracovala tak, že děti měly ze svých nápadů vybrat jen jednu situaci, co by se mohlo stát, kdyby byly mravenci. Vesměs situace skončila „zašlápnutím.“ Druhá část skupin pracovala na principu zaplnění papíru různými situacemi. Během představení jednotlivých prací a diskuse nad nimi děti reagovaly aktivně a o svých výtvorech mluvily velmi zajímavě a k tématu, přestože si s nimi paní učitelka teprve nastavuje pravidla spolupráce. Během online výuky pak paní učitelka s touto aktivitou pokračovala. Bylo to ve spojení s jinou knihou (Petra Štarková: Pirát jménem Šampaňský), čtením s porozuměním a tématem síly fantazie. Paní učitelka opět využila Daisy Mrázkovou a úkolem dětí bylo nakreslit (namalovat) co by se stalo, kdyby byly na procházce v moři.

Zdroje:

MRÁZKOVÁ, Daisy. *Co by se stalo, kdyby...* Praha: Albatros, ©1980. ISBN 13-819-80

ŠTARKOVÁ, Petra. *Pirát jménem Šampaňský*. Ilustroval Petr MODLITBA. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2015. Laskavé čtení. ISBN 978-80-7387-862-7.

Fotografie: Zuzka Jánošková

Přílohy: ukázky prací žáků, ukázky z knihy Daisy Mrázkové *Co by se stalo, kdyby...*

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.mpsv.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

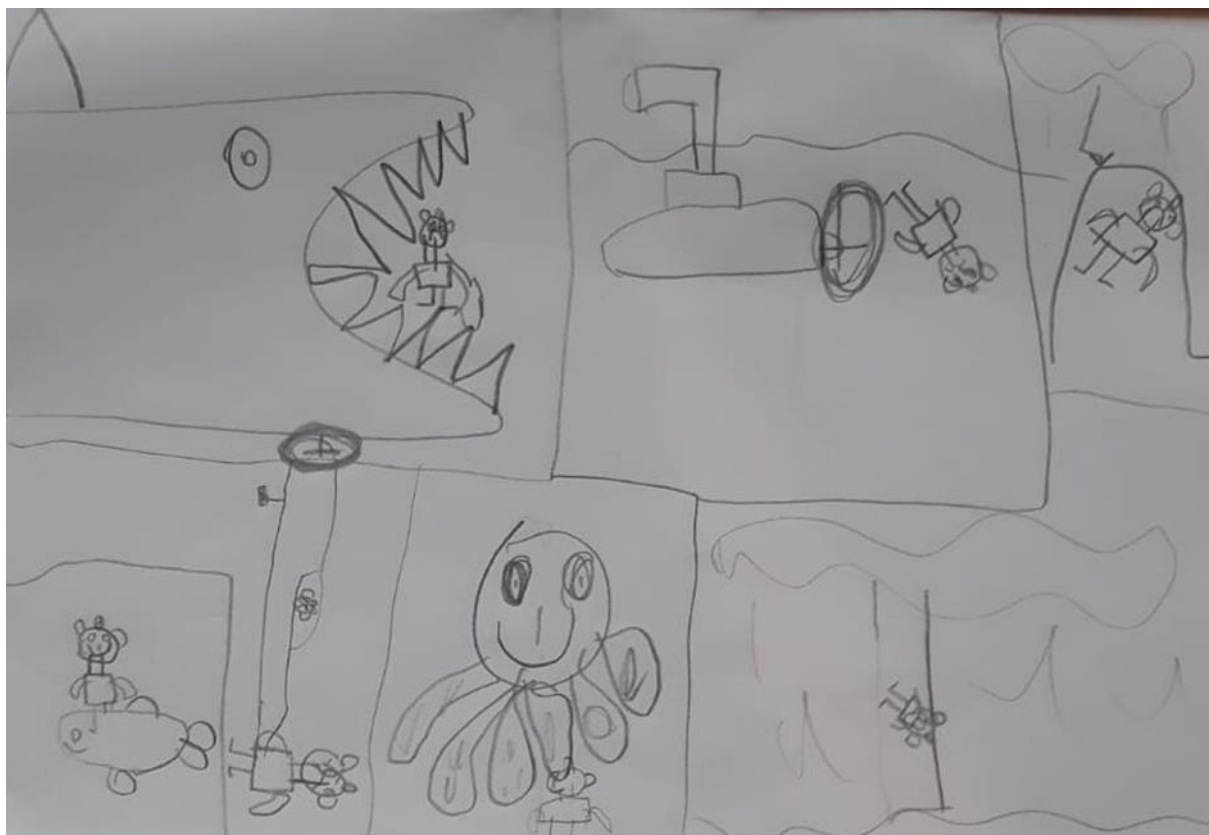
Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ukázky prací žáků

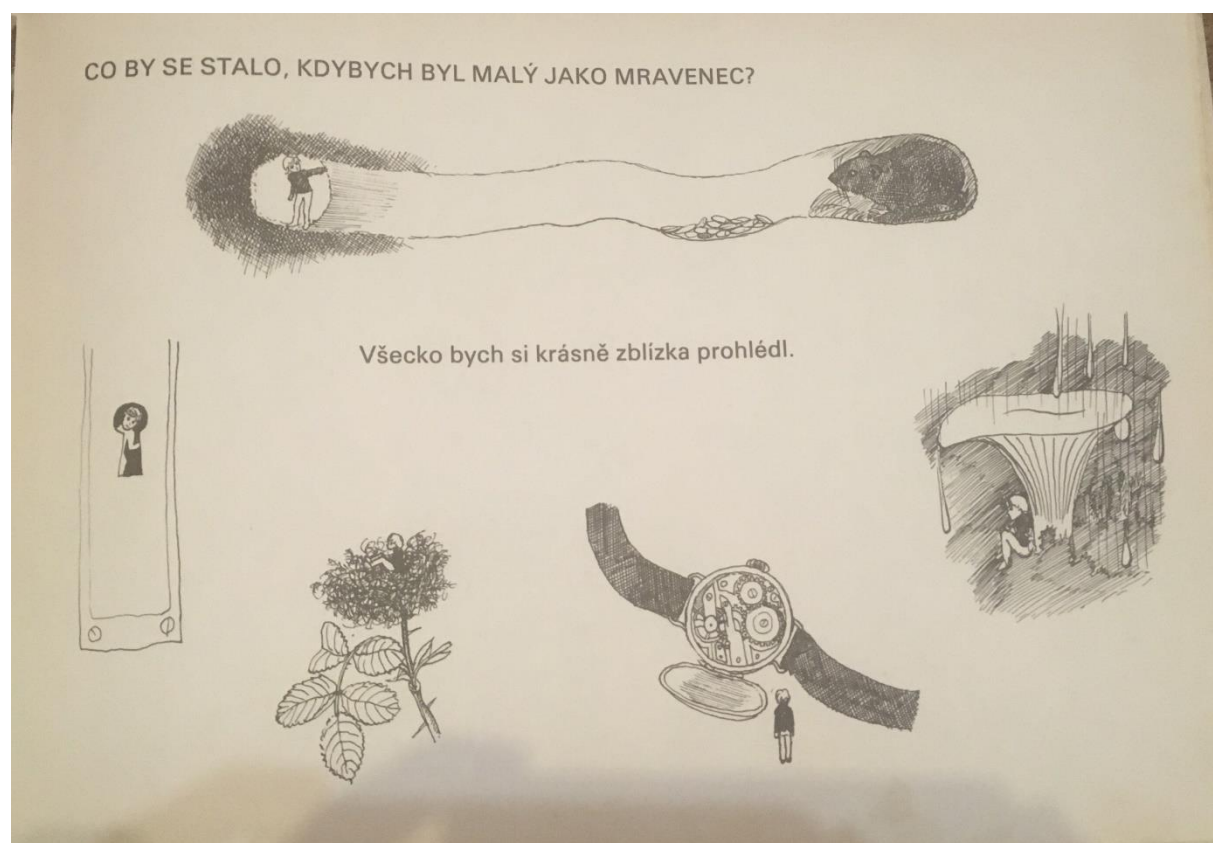

Sežrán žralokem, rozdrcen ponorkou, bouřka, plavba na rybě, sražen potápějící se lodí, povídání s chobotnicí, vyneseno vodním tornádem.

Napřed jízda na rybě, pak procházka v korálech kolem otvírající se perlorodky a odvoz kotvou nahoru.

Ukázky z knihy Daisy Mrázkové Co by se stalo, kdyby...

Co by se stalo, kdyby...

Název	Pohádka DOMEČEK	
Autor	Adéla Šubrtová Solčanská	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova, Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák na základě společné četby seřadí ilustrace k pohádce „Domeček“ dle logické posloupnosti a ke každému obrázku napíše několik vět, kterými vyjádří děj z obrázku. Svůj příběh prezentuje/čte před třídou.

Pomůcky: text pohádky Domeček, obrazová příloha k pohádce, sešit nebo prázdný papír, nůžky, lepidlo a psací náčiní (obyčejná tužka)

Popis činností:

1. Brainstorming: Jakou pohádku znáte? Jaké postavy v ní vystupují? Kdo z nich je hlavní postavou / hlavními postavami?
2. Četba pohádky + úkol při čtení: Při čtení žáci sledují text a ukazují si v něm prstem. Nahlas se ve čtení střídají po dvou větách. Po každém odstavci klade učitel otázky ověřující doslovné porozumění textu: Kdo přišel k domečku? Jak se jmenoval/a?
3. Diskuze po čtení: Jak se k sobě zvířátka chovala? Co se Vám na chování zvířátek líbilo? Co se s domečkem stalo? Jak to zvířátka napravila? Která zvířátka spolu v domečku nakonec žila? Co myslíte, bylo by to možné i ve skutečnosti?
4. Dramatizace scény: Žáci dostanou masky zvířat na tyčce a společně si příběh po skupinách zahrají (domeček je možné nakreslit na tabuli), skupiny se vystřídají.
5. Samostatná práce: Žáci dostanou obrazovou přílohu k pohádce, je jim zadán úkol: Obrázky rozstříhejte, pokud chcete, vybarvěte a seřadte je tak, jak podle vás patří správně podle příběhu.
6. Kontrola podle čteného textu: Učitel přečte znovu text a žáci si kontrolují seřazení obrázků.
7. Žáci spisovateli: Poté si obrázky nalepí do sešitu (jeden obrázek na jednu stranu) a ke každému obrázku napíše alespoň dvě věty.
8. Prezentace příběhů: Žáci svůj příběh přečtou před třídou – jen ti, kteří budou chtít.
9. Reflexe: Ukažte každý na semaforu, jak jste se dnes cítili. Co se vám dnes podařilo, z čeho máte radost?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při společném čtení pohádky žák vyhledává pomocí návodných otázek učitele důležité informace, které následně propojuje s obrázky (ČG-1-2-01, ČG-1-2-02). V diskuzi po čtení žák hledá shody a rozdíly mezi tím, co četl a mezi vlastní zkušeností (ČG-1-2-07).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Pokud žákovi jde čtení hůře, požádá o pomoc spolužáka (když nějaké písmenko nepozná, spolužák mu poradí). Žákům je také možné zadat odlišný počet vět u každého obrázku (méně/více).

Důkazy o učení:

Žák vyhledá v textu konkrétní informaci.

Žák seřadí obrázky z příběhu podle logické posloupnosti.

Žák napíše ke každému obrázku dvě věty.

Postřehy z ověřování:

Paní učitelka využila námět pro „zahřívací“ aktivity v první třídě na začátku školního roku, kdy žáci zatím neumí číst. Část skupin pracovala tak, že děti měly ze svých nápadů vybrat jen jednu situaci, co by se mohlo stát, kdyby byly mravenci. Vesměs situace skončila „zašlápnutím.“ Druhá část skupin pracovala na principu zaplnění papíru různými situacemi. Během představení jednotlivých prací a diskuse nad nimi děti reagovaly aktivně a o svých výtvorech mluvily velmi zajímavě a k tématu, přestože si s nimi paní učitelka teprve nastavuje pravidla spolupráce. Během online výuky pak paní učitelka s touto aktivitou pokračovala. Bylo to ve spojení s jinou knihou (Petra Štarková: Pirát jménem Šampaňský), čtením s porozuměním a tématem síly fantazie. Paní učitelka opět využila Daisy Mrázkovou a úkolem dětí bylo nakreslit (namalovat) co by se stalo, kdyby byly na procházce v moři.

Zdroje:

Obrázky: Eva Fanfulová

Doporučené zdroje:

Metody výuky počátečního čtení – Wikisofia. [online]. Copyright © 2013 ISSN [cit. 01.03.2021]. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Metody_v%C3%BDuky_po%C4%8D%C3%A1te%C4%8Dn%C3%ADho_%C4%8Dten%C3%AD

Přílohy: přepsaný text kapitálkami pro žáky 1. ročníku, obrázky k vystřihnutí a vybarvení

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro Život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V POLI STÁL DOMEČEK. BĚŽELA KOLEM MYŠKA HRABALKA A HNED SE PTALA: „MALÍČKÝ DOMEČEK HEZOUNKÝ JE, POVĚZ MI, DOMEČKU, KDO V TOBĚ ŽIJE?“ NIKDO VŠAK NEODPOVĚDĚL. MYŠKA VBĚHLA DO DOMEČKU A ZAČALA V NĚM BYDLET.

K DOMKU PŘISKÁKALA ŽABKA KUŇKALKA A HNED SE PTALA: „MALÍČKÝ DOMEČEK HEZOUNKÝ JE, POVĚZ MI, DOMEČKU, KDO V TOBĚ ŽIJE?“

- „JÁ, MYŠKA HRABALKA. A KDO JSI TY?“
- „JÁ JSEM ŽABKA KUŇKALKA.“
- „TAK POJĎ, BUDEME BYDLET SPOLU.“

ŽABKA HOP A BYLA V DOMEČKU. ZAČALA S MYŠKOU V DOMKU ŽÍT.

BĚŽEL KOLEM ZAJÍČEK UŠÁČEK. UVIDĚL DŮM A HNED SE PTAL: „MALÍČKÝ DOMEČEK HEZOUNKÝ JE, POVĚZ MI, DOMEČKU, KDO V TOBĚ ŽIJE?“

- „JÁ, MYŠKA HRABALKA.“
- „JÁ, ŽABKA KUŇKALKA. A KDOPAK JSI TY?“
- „JÁ JSEM ZAJÍČEK UŠÁČEK.“
- „TAK POJĎ, BUDEME BYDLET SPOLU.“

ZAJÍC HOP A BYL V DOMEČKU. TAK ZAČALI SPOLU ŽÍT VŠICHNI TŘI.

ŠLA KOLEM LIŠKA RYŠKA. UVIDĚLA DŮM A HNED SE PTALA:
„MALÍČKÝ DOMEČEK HEZOUNKÝ JE, POVĚZ MI, DOMEČKU,
KDO V TOBĚ ŽIJE?“

- „JÁ, MYŠKA HRABALKA.“
- „JÁ, ŽABKA KUŇKALKA.“
- „JÁ, ZAJÍČEK UŠÁČEK. A KDOPAK JSI TY?“
- „JÁ JSEM LIŠKA RYŠKA.“
- „TAK POJĎ, BUDEME BYDLET SPOLU.“

ZAČALI SPOLU ŽÍT VŠICHNI ČTYŘI.

BĚŽEL KOLEM VLČEK ŠEDÝ KRČEK. ZASTAVIL SE A HNED SE
PTAL: „MALÍČKÝ DOMEČEK HEZOUNKÝ JE, POVĚZ MI,
DOMEČKU, KDO V TOBĚ ŽIJE?“

- „JÁ, MYŠKA HRABALKA.“
- „JÁ, ŽABKA KUŇKALKA.“
- „JÁ, ZAJÍČEK UŠÁČEK.“
- „JÁ, LIŠKA RYŠKA. A KDOPAK JSI TY?“
- „JÁ JSEM VLČEK ŠEDÝ KRČEK.“
- „TAK POJĎ, BUDEME BYDLET SPOLU.“

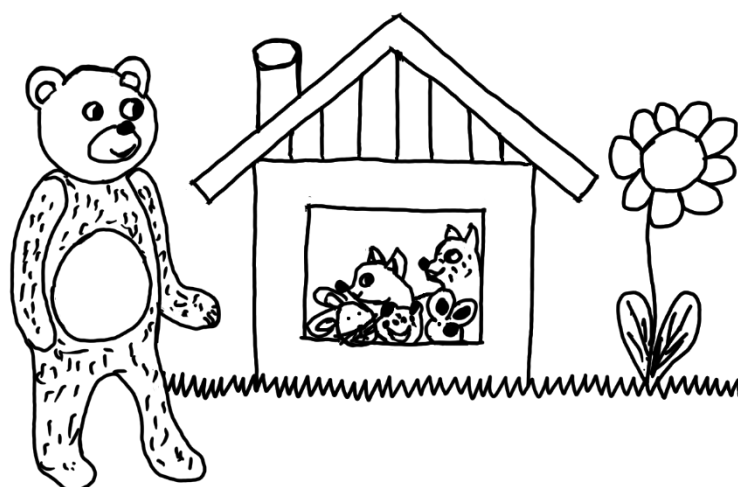
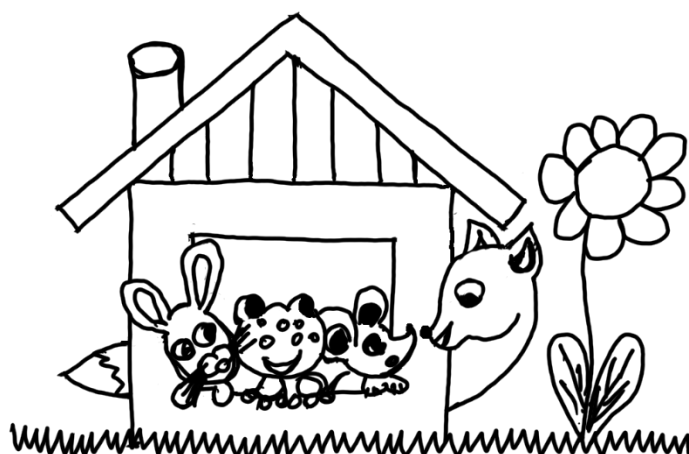
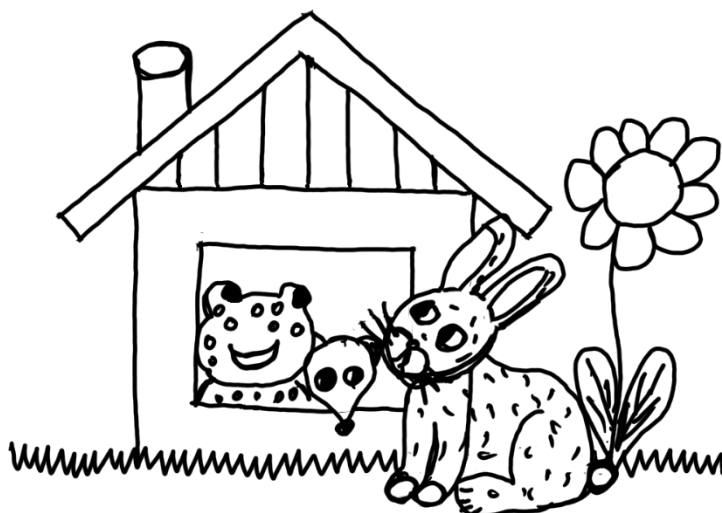
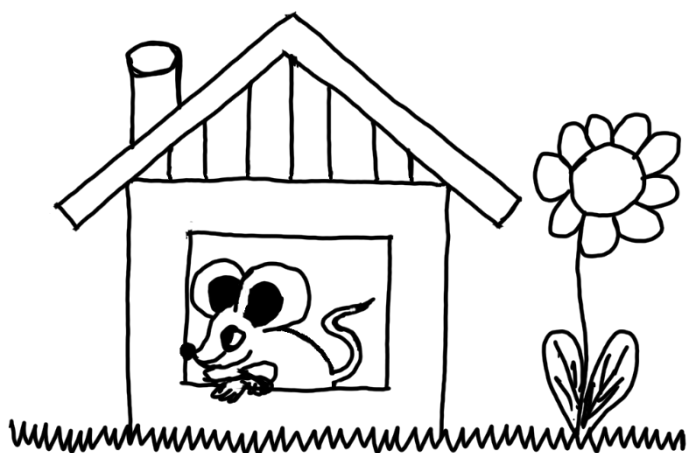
VLK HUP A BYL V DOMEČKU. TAK ZAČALI ŽÍT SPOLU.

ŠEL KOLEM MEDVĚD HUŇÁČ. ZASTAVIL SE U DOMEČKU A
ZAKŘÍČEL ZE VŠECH SIL: „DOMKU, DOMEČKU, KDO V TOBĚ
BYDLÍ?“

- „JÁ, MYŠKA HRABALKA.“

- „JÁ, ŽABKA KUŇKALKA.“
- „JÁ, ZAJÍČEK UŠÁČEK.“
- „JÁ, LIŠKA RYŠKA.“
- „JÁ, VLČEK ŠEDÝ KRČEK. A KDOPAK JSI TY?“
- „JÁ JSEM MEDVĚD HUŇÁČ.“
- „TAK POJĎ, BUDEME BYDLET SPOLU.“

MEDVĚD LEZL DO DOMEČKU, ALE NEMOHL SE TAM DOSTAT. VLEZL SI TEDY NA STŘECHU. KRACH! DOMEČEK SE ROZSYPAL. A Z NĚHO VYSKOČILI: MYŠKA HRABALKA, ŽABKA KUŇKALKA, ZAJÍČEK UŠÁČEK, LIŠKA RYŠKA A VLČEK ŠEDÝ KRČEK. SPOLEČNĚ PAK POSTAVILI KRÁSNÝ VELKÝ DŮM A ŽILI TAM VŠICHNI SPOKOJENĚ.

Název	Dopravní výchova	
Autor	Kateřina Trutnovská	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás, Člověk a zdraví	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák si osvojí pravidla přecházení přes silnici, rozezná běžné dopravní značky a bezpečně překoná silnici.

Pomůcky: video, pracovní listy, dopravní značky, barvy, štětce

Popis činností:

1. Brainstorming na téma dopravních značek a přecházení přes silnici: Žáci budou říkat a psát na tabuli, co je k tématu napadá.
2. Výukové video o základních silničních pravidlech: Žáci dostanou za úkol sledovat zejména přecházení přes silnici.¹
3. Samostatná práce: Žáci si v pracovním listu 1 zopakují základní pravidla silničního provozu. Správné řešení si žák ověří kontrolou svých odpovědí s odpověďmi dvou spolužáků.
4. Rozdělení do dvojic podle značek: Každý žák si vytáhne jeden obrázek běžné dopravní značky nebo takové, která se vyskytuje v okolí školy, a vyhledá spolužáka se stejnou značkou.
5. Společná práce ve dvojici: Každá dvojice dostane za úkol namalovat svoji dopravní značku na velký formát papíru. Dále vyhledávají informace o dané dopravní značce v učebnici nebo na internetu. (doporučené stránky²). Pokud narazí v textu na neznámé slovo, doptají se spolužáků nebo učitele na jeho význam.
6. Prezentace společné práce: Dvojice následně představí svoji značku a umístí ji na určené místo ve třídě.
7. Samostatná práce: Žáci si v pracovním listě 2 zopakují základní pravidla silničního provozu.
8. Nácvik řešení dopravní situace: Mezitím co žáci budou samostatně pracovat s pracovním listem, učitel vytvoří ve třídě silnici s přechodem a dopravními značkami. Následně žáci budou po jednom, dvou či ve skupině přecházet a chovat se tak, aby je nezajelo auto či jiný dopravní prostředek. Žáci sami formulují pravidla, kterými se při přecházení řídili.
9. Ověření osvojených dovedností v reálné situaci: Po nácviku ve třídě následuje vycházka do okolí školy, při níž si žáci pod dohledem učitele pravidla správného přecházení vyzkouší. Žáci se rozdělí

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=j2jacPZbuiw>

² <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/autoskola/dopravni-znacky>

do dvojic, jeden z dvojice bude policista a druhý chodec. Žák, který poruší nějaké pravidlo, dostane od policisty na ruku razítko, které značí pokutu. Tím, že žáci ví, že razítko je pokuta, snaží se dodržovat všechna pravidla proto, aby se pokutě vyvarovali. Pokud žák dostane pokutu, spolužák v roli policisty mu vysvětlí, kde udělal chybu. V roli policisty a chodce se dvojice během vycházky vystřídají.

10. Ověření znalostí dopravních značek: Ke kontrole učitel využije dopravní značky namalované žáky.
11. Sebereflexe: Každý žák si vybarví dané kolečko na semaforu (viz příloha) podle toho, jak se mu dařilo bezpečně přecházet silnici a poznávat dopravní značky. Následovat bude otázka k semaforu: „Proč sis zvolil práce tuto barvu?“ Necháme prostor žákům, kteří chtějí ostatním okomentovat svůj výběr.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena při práci s texty a obrázky dopravních značek. Žák vyhledá podle potřeby v jednoduchém textu nebo jiném informačním zdroji přímo vyjádřenou informaci (ČG-1-2-01). V průběhu čtení si ujasňuje, zda čtenému rozumí a v případě potřeby se doptá na neznámá slova (ČG-1-4-03).

Příležitost pro rozvoj matematické gramotnosti nabízí práce s dopravními značkami. Pochopení významu dopravních značek souvisí s dovedností interpretovat symbolický jazyk. Žáci se učí vnímat, že symboly (v tomto případě dopravní značky) mohou přinášet jednoznačnou informaci a tím se připravují na využívání symbolického jazyka v pozdějším období (MG-1-2-11).

Důkazy o učení:

Žák v textu vyhledá informace o dopravní značce.

Žák pojmenuje běžné dopravní značky.

Žák aplikuje naučená pravidla bezpečného přecházení v modelové situaci ve třídě a v okolí školy (dokáže samostatně přejít silnici).

Zdroje:

Na chodníku. *Bezpečné cesty.cz* [online]. Copyright © 2014 [cit. 23.01.2021].

Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/dopravni-vychova/animovana-dopravni-vychova/8-chodec>

Značky upravující přednost | Webík. *Webík | Webík* [online]. Copyright © 2021 [cit. 23.01.2021].

Dostupné z: http://testserver5.9e.cz/?page_id=471

MARKÉTINA DOPRAVNÍ VÝCHOVA [online]. Copyright © 2021 [cit. 23.01.2021].

Dostupné z: <https://www.dopravnivychova.cz/stranky/98/pracovni-listy.html#sheet202>

Animovaná dopravní výchova - Chodec - Přecházení - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2021

Google LLC [cit. 23.01.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=j2jacPZbuiw>

Dopravní značky. *Bezpečné cesty.cz* [online]. Copyright © 2014 [cit. 23.01.2021].

Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/autoskola/dopravni-znacky>

Semafor pro signály trasových vozidel. Dopravní signály. Dopravní zákony. Jiné typy semaforů. *Обзор сета Интернет* [online]. Copyright © 2021 [cit. 23.01.2021]. Dostupné z: <https://playfmrussia.ru/cs/akkaunt/svetofor-dlya-marshrutnyh-transportnyh-sredstv-signalny-svetofora.html>

Stock vektor „Děti čekají na zelenou semaforu signál,“ (bez autorských poplatků) 726878494. *Stock Images, Photos, Vectors, Video, and Music | Shutterstock* [online]. Copyright © 2003 [cit. 23.01.2021].

Dostupné z: <https://www.shutterstock.com/cs/image-vector/children-wait-green-traffic-light-signal-726878494>

Kvíz: Víte, co znamenají tyto dopravní značky? - Autobible.cz. *Autobible.cz - Předjedeme vaše představy!* [online]. Copyright © 2021 [cit. 23.01.2021]. Dostupné z: <https://autobible.euro.cz/kviz-vite-znamenaji-dopravni-znacky/>

Semafor - Hledat Googlem | Transportation, Free items, Traffic. *Pinterest - Česká republika* [online]. Copyright © 2021 [cit. 23.01.2021]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/453034043741247134/>

Přílohy: semafor, pracovní list 1, pracovní list 2

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

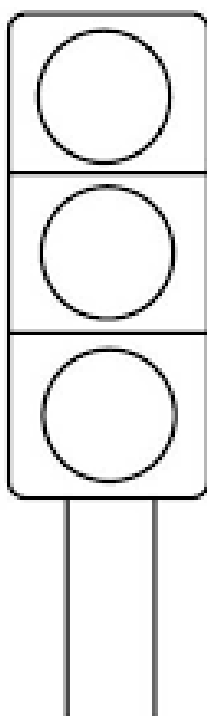
Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Semafor

Jméno a příjmení:

1) Když je blízko přechod pro chodce,

- mohu přejít, kde chci.
- musím jej použít.

2) Když čekám u přechodu a auto mi dá přednost,

- mohu přejít.
- musím rychle přeběhnout, ať nezdržuji.
- stále se rozhlížím na obě strany.

3) Když přecházím na zelenou a na semaforu skočí červený panáček,

- vrátím se zpět.
- dokončím přecházení.
- zastavím se na místě a počkám, až bude zase zelený.

4) Když potřebuji přejít silnici a je tam zatáčka,

- musím najít místo s dobrým výhledem.
- musím silnici rychle přeběhnout.
- musím hlasitě pískat, aby mě řidič slyšel.

5) Musím se rozhlédnout, i když přecházím silnici na zelenou?

- Ano.
- Ne.

6) Je přecházení mezi parkujícími auty bezpečné?

- Ano.
- Ne.

Jméno a příjmení:

1. Vyhledej v textu názvy dopravních značek a spoj je se správnou značkou na obrázku.

„Tak tohle už je těžší,“ přemýšlí Ferda a ptá se ošetřovatelky: „Hlavní silnice, co to znamená?“

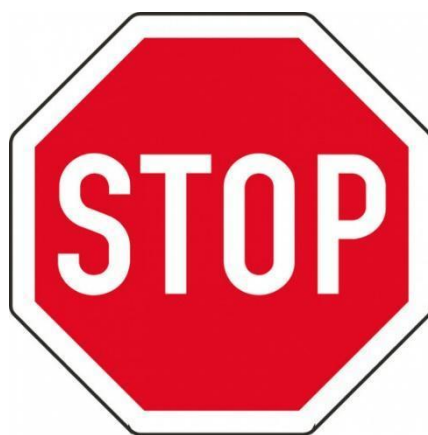
„Když po ní jedeš, nedáváš přednost těm, co jsou na vedlejší silnici,“ vysvětluje trpělivě Zuzka.

„Skvělé,“ raduje se Ferda, „tak já budu jezdit jen po hlavní.“

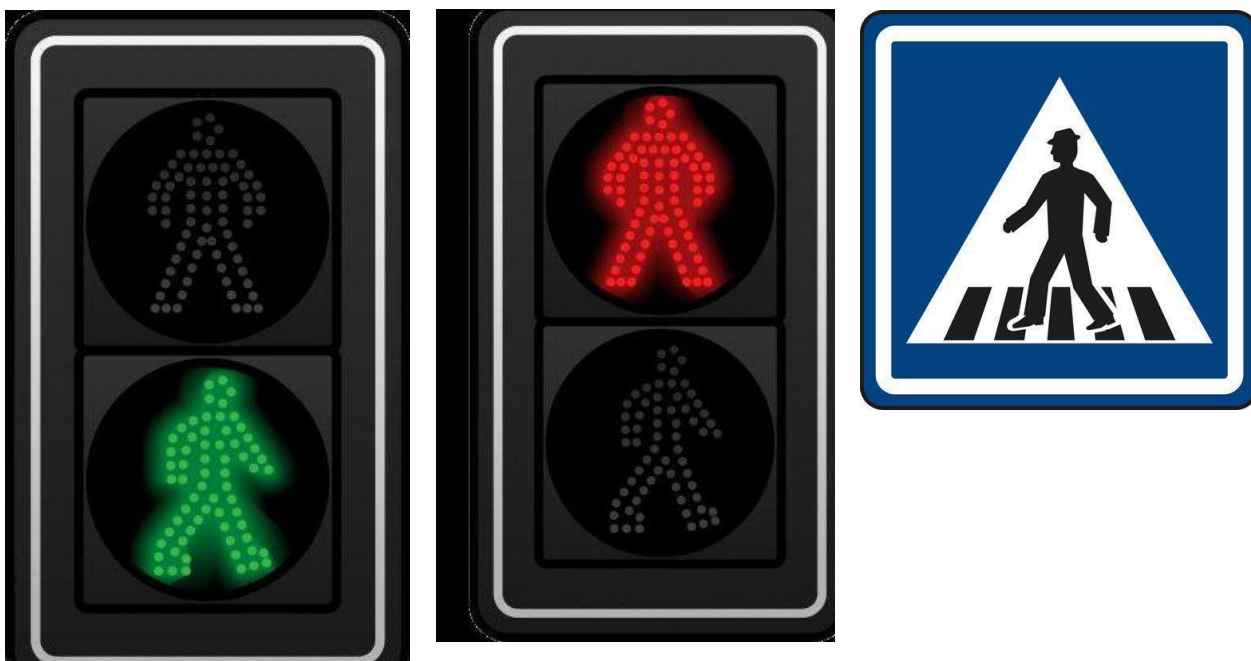
„To by ses daleko nedostal,“ směje se ošetřovatelka.

„Hned první značka u výjezdu ze ZOO je Dej přednost v jízdě. Musíš se pořádně rozhlédnout, a teprve když nic nejede, vjet na hlavní silnici.

U značky STOP musíš vždy zastavit na místě, odkud je do křižovatky dobře vidět. A teprve když nic nejede pokračovat v jízdě.

2. Přiřaď správný název k obrázku

PŘECHOD PRO CHODCE

VOLNO

STŮJ

3. Přečti si pozorně text. Napiš, co udělal Honzík špatně a jaké nebezpečí by mu mohlo hrozit. Až půjde příště do školy pěšky, co by měl udělat jinak?

Jednoho dne šel malý Honzík do školy sám. Bydlel v nedaleké vesnici. Když časně z rána vyrážel, byla venku ještě tma. Honzík využil situace. Protože byl ve své černé bundě neviditelný, skákal ze silnice na chodník a zase zpět.

Název	Jak v Kocourkově stavěli školu	
Autor	Terezie Macková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk / Literární výchova Člověk a svět práce / Konstrukční činnosti	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák se při vyhledávání nesmyslů opírá o svoji zkušenost, vyhledá v textu přímo i nepřímo vyjádřenou informaci a porovná ji s informací z jiného zdroje nebo z obrázku, na základě získaných poznatků navrhne správný postup při stavbě domu.

Pomůcky: obrázek (viz zdroje), text ke čtení, pracovní list, papír pro každou skupinku (velikost A3)

Popis činností:

1. Evokace: Na úvod dostane každý žák obrázek z Nesmyslova (viz zdroje), na kterém je namalovaná školní učebna plná dětí. Úkolem každého žáka je během určeného časového limitu (3 minuty) najít a zakroužkovat co nejvíce nesmyslů, které na obrázku jsou. Po uběhnutí časového limitu si porovná obrázek se spolužákem.
2. Společná práce: S celou třídou zhodnotíme výsledky hledání. Jak se vám s obrázkem pracovalo? Jaké nesmysly jste našli? Zdůvodněte, proč jsou to nesmysly. Kolik nesmyslů jsi našel sám, a kolik dohromady se spolužákem? Jak jste postupovali při jejich hledání? Co myslíte, že byste příště mohli udělat, abyste byli úspěšnější?
3. Brainstorming: Pokud byste byli projektanti a měli navrhnout budovu školy, co všechno by měla mít? Nápady žáků učitel zapisuje na tabuli.
4. Samostatná práce: Žáci dostanou text „Jak stavěli v Kocourkově školu“ (viz příloha). Každý žák si text přečte a červenou pastelkou podtrhne nesmysly, které v textu najde.
5. Práce ve dvojicích: Žáci pracují s pracovním listem k textu (viz příloha). Své odpovědi si pak porovnají se spolužákem. Pokud se odpovědi liší, společně rozhodnou, která je správná.
6. Práce ve skupině: Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech a zvolí si kapitána. Úkolem skupiny je pod vedením kapitána na jednu stranu velkého papíru nakreslit, jak asi vypadala škola v Kocourkově. Kapitán nekreslí, pouze instruuje ostatní, co, kam a jak mají nakreslit. Na druhou stranu papíru pak skupina nakreslí školu tak, jak by měla vypadat. Žáci dostanou k dispozici internet a seznam několika odkazů, se kterými mohou pracovat. Mají za úkol zjistit, jak se staví dům, co je potřeba udělat jako první a jak pokračovat dál. Učitel žákům doporučí, aby v uvedených odkazech sledovali především obrázky. Kromě seznamu odkazů mohou žáci využít i další zdroje o stavbě domu ve třídě (encyklopedie, časopisy, odborné publikace apod.).

Vedle nákresu „správné školy“ shrnou skupiny v 5 stručných bodech postup stavby školy (čím začnou, jak budou pokračovat, co udělají na závěr).

Odkazy na webové stránky:

<https://www.nasdum.cz/novy-dum-krok-za-krokem/faze-vystavby>

<https://www.youtube.com/watch?v=MMH90rVsD1I&t=78s>

<https://www.dumazahrada.cz/stavba-rekonstrukce/stavba/2012/10/1/jak-se-stavi-dum-za-6-mesicu/>

7. Prezentace výsledků: Každá skupina si zvolí dva mluvčí. Jeden před celou třídou shrne příběh Kocourkovských v pěti větách (které vymyslí skupina společně), druhý v pěti větách představí, jak správně postavit jejich školu.
8. Závěrečná reflexe: Jak se vám dnes pracovalo? Proč? Uměli jste si poradit se všemi úkoly? Čemu jste nerozuměli, nebo se vám nedařilo? Proč myslíte, že to tak bylo? Jak jste si rozvrhli práci ve skupině? Dokázali jste se na všem domluvit? Spolupracovali jste všichni? Jak jste při řešení úkolů postupovali? Dozvěděli jste se dnes něco nového? Překvapilo vás něco (co a proč)? Co se vám dnes při práci osvědčilo a zapamatujete si to i do budoucna?

Komentář z pohledu gramotnosti:

K rozvoji čtenářské gramotnosti dochází zejména při činnostech, kdy žáci pracují s různými typy textů a vyhledávají přímo i nepřímo vyjádřené informace. Ve skupinkách shrnou, o čem text je. Porovnávají to, co se uvádí v textu, s tím, co znají z reálného světa nebo co zjistili z doporučených zdrojů (ČG-2-2-0, ČG-2-2-02). Při úvodní práci s obrázkem a při čtení textu hledají shody a rozdíly mezi tím, co čtou, a vlastní zkušeností (ČG-1-2-07).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Při samostatné práci s pracovním listem je možné žákům, kteří potřebují intenzivnější podporu, pracovní list upravit (např. snížením počtu otázek), příp. mohou pracovat s dopomocí učitele nebo jiného spolužáka. Obdobně je možné upravit či zkrátit text ke čtení.

Důkazy o učení:

Žák porovná situace z obrázku se svojí zkušeností a odhalí nesmysl.

Žák vyhledá potřebné informace a na jejich základě uvede vhodný postup při stavbě domu.

Žák na základě vyhledaných informací nebo své zkušenosti odhalí nesmysly ve čteném textu.

Zdroje:

Adolf Dudek | *Ilustrace a vystoupení pro děti* [online]. Copyright © [cit. 10.05.2021]. Dostupné z: <http://www.adolfdudek.cz/wp-content/uploads/galerie/tvorba/ilustrace-casopisy/slunko-9-2011.jpg>

PETIŠKA, Eduard. *Pohádkový dědeček*. Praha: Nakladatelství BMSS – START, s.r.o., 1997. 92 s. ISBN 80-86140-03-2.

Fáze výstavby « Nový dům krok za krokem » Architektonická kancelář Křivka. *Typové projekty rodinných domů « Architektonická kancelář Křivka* [online]. Copyright © 2010 [cit. 10.05.2021]. Dostupné z: <https://www.nasdum.cz/novy-dum-krok-za-krokem/faze-vystavby>

Jak se staví dům za 3 minuty - Certiko Lešany u Prostějova - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 10.05.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MMH90rVsD1I&t=78s>

Jak se staví dům za 6 měsíců, Dům&Zahrada.cz [online]. Copyright © [cit. 10.05.2021]. Dostupné z: <https://www.dumazahrada.cz/stavba-rekonstrukce/stavba/2012/10/1/jak-se-stavi-dum-za-6-mesicu/>

Přílohy: text, pracovní list k textu „Jak stavěli v Kocourkově školu“

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jak v Kocourkově stavěli školu

To bylo tak. V Kocourkově zbourali před dávnými časy školu. Místo zbořené školy nasázeli brambory. Myslili si, jak to chytře provedli, a přemýšleli, co by ještě chytrého mohli udělat. Přemýšleli rok, přemýšleli dva roky, tři, čtyři...

„Víte co?“ povídá jednou ten nejchytřejší z nejchytřejších, „pojd'te a postavíme si školu.“

„A nač bychom stavěli školu,“ bručeli ostatní, „před lety jsme ji zbourali a teď ji máme stavět? Knedlíky na talíři počítat nemusíme, kaše není na čtení a jitrnicí se psát nedá. Proč máme stavět školu?“

Ten nejchytřejší z nejchytřejších se nedal. Povídá: „Postavíme školu a budeme v ní učit kocourkovské chytrosti. Žádné psaní, čtení, počítání. Uvidíte, že k nám budou chodit lidé z celého světa, aby se naší chytrosti naučili.“

„To ano,“ řekli ostatní, „pro slávu Kocourkova můžeme něco udělat. Postavíme školu.“

Ale nikdo nevěděl, jak se staví dům. Nikdo z nich nedovedl ani číst, ani psát, ani počítat. Radili se a radili, až ten nejchytřejší z nejchytřejších řekl:

„Jaképak dlouhé rady. Hlavní věc, aby dům měl střechu. Když nemá dům střechu, prší do světnice. Já jsem pro to, abychom začali s tím nejdůležitějším, se střechou.“

A tak začali v Kocourkově stavět střechu. Když měli střechu hotovou, začali se zase radit, jak pod tou střechou postavit dům.

„Musíme střechu zvednout,“ řekl ten nejchytřejší z nejchytřejších, „a pod střechou rychle stavět zdi.“

Sto nejsilnějších pantátů z Kocourkova zvedlo střechu na ramena a drželi ji, až se jim čela potila. Ostatní Kocourkovští rychle stavěli pod střechou zdi. Ale pantátově nemohli střechu udržet. Střecha byla těžká a tlačila je k zemi. Hrbili se, shýbali. Někteří si i klekli. Tak se střecha nahnula.

Do večera měli Kocourkovští postavené zdi a na straně, kde pantátové klečeli, nebyla zeď o nic vyšší, než kopřivy u cesty.

„Postavili jsme školu trochu nízkou, ale to nevadí. Když se ve škole žáci skrčí a sehnou hlavu, bude se jim sedět docela hezky.“

Kocourkovští chodili nejdříve kolem nové školy a prohlíželi si ji zvenčí. Pak si řekli, že se podívají dovnitř. Začali hledat dveře a nemohli je najít.

„To je divné,“ divili se, „každý dům má přece dveře, jak to, že nemá dveře naše nová škola?“

I zamyslel se ten nejchytřejší z nejchytřejších a řekl:

„Škola opravdu nemá dveře. Víte proč? To bude asi tím, že jsme škole dveře neudělali. Uděláme dveře a těmi dveřmi budeme chodit do školy.“

A tak prorazili Kocourkovští do zdi díru a udělali dveře. Dveře byl tak malé a nízké, že kdo chtěl do školy, musil lézt po čtyřech.

„To nevadí,“ řekl nejchytřejší z nejchytřejších, „Když žáci budou do školy lézt po čtyřech, neprošoupou si aspoň podrážky na botách.“

Hned se s několika pantáty protáhl dveřmi do školy. Ve škole si dřepi na zem, aby se neuhodili do hlavy, a divili se: „Co to? Vždyť je tu černočerná tma!“

„Víte proč? To bude tím, že jsme škole neudělali okna. Ale děláním oken se zdržovat nebudeme. Nachytáme venku světlo do pytlů a v nich je nanosíme do školy.“

A tak chytali pantátové světlo do pytlů a ve škole světlo z pytlů vysypávali. Ale ve škole byla pořád stejná tma.

„Máme asi řídké pytle,“ řekl ten nejchytřejší z nejchytřejších, „vezměte si raději bandasky a hrnce s pokličkami a do nich chytejte světlo. Tak to půjde jistě rychleji.“

Celý týden nosili kocourkovští pantátové do školy světlo v bandaskách a hrncích a ve škole byla tma jako dřív. A já myslím, že tam mají tmou podnes.

Zdroj: PETIŠKA, Eduard. *Pohádkový dědeček*. Praha: Nakladatelství BMSS – START, s.r.o., 1997. 92 s. ISBN 80-86140-03-2. Zkráceno pro potřeby výuky.

Jméno a příjmení:

Pozorně si přečti text a odpověz na otázky.

1. Co udělali Kocourkovští s místem, na kterém stála škola, když ji zrušili?
2. Proč považovali Kocourkovští školu za zbytečnou? Najdi v textu a podtrhni zeleně.
3. Co se bude učit v nové škole v Kocourkově?
4. Proč se střecha nové školy nahnula?
5. Proč byla ve škole tma?
6. Proč je ve škole asi tma dodnes?

Název	Mikulášovy přestávky	
Autor	Magda Nosková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk / Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák na základě literární ukázky navrhne řešení modelové situace, při které mají hlavní postavy odlišné názory, a porovná je s vlastní zkušeností.

Pomůcky: text, papírky s méně známými slovy z textu, učitelem vybrané zdroje pro vyhledání významu těchto slov

Popis činností:

1. Žáci vytvoří skupiny.
2. Do těchto skupin dostanou papírky se slovy, které se vyskytují v textu a jejichž význam může být pro některé žáky neznámý.
3. Poté společně ve skupinách diskutují a snaží se najít význam přidělených slov.
4. Pokud žáci chtějí, mohou využít učitelem připravené zdroje pro vyhledávání významu slov (např. konzultace s učitelem, slovníky, encyklopedie, online zdroje).
5. Posléze jednotlivé skupiny prezentují přidělená slova a jejich význam ostatním skupinám. Žáci se snaží nová slova a jejich význam zapamatovat.
SLOVA: patálie, bezva, družstvo, rozhodčí, písnout, pomocný rozhodčí, praporek, kapitán, brankář, být proti, házet korunou hlava nebo orel, střední útočník, stéblo

Aktivity při čtení:

6. Každý žák si do školního sešitu bude zaznamenávat situace, kdy dochází k neshodám mezi postavami v textu. Pokud bude v textu uvedeno, zaznamená žák i řešení této neshody a důsledky, které z toho vyplývají.

Aktivity po čtení:

7. Žáci ve dvojici sdílí své zápisky a navrhují, jak by danou situaci řešili oni, aby vedla k lepšímu výsledku. Společně diskutují, které situace v textu se jim zdály sporné, a jak by se daly vyřešit.
8. Na diskuzi naváže učitel aktivitou, během níž dvojice žáků dostane popis konkrétní modelové situace. Jejím úkolem je ostatním pokrátké domluvě předvést, jak by se spolu její aktéři mohli dohodnout na řešení. Na každou modelovou situaci se vždy připravují dvě dvojice, aby žáci viděli rozdílná řešení a přístupy.
MODELOVÉ SITUACE:
Maminka chce jít do divadla, a tatínek ve stejný den na fotbalový zápas.
Barunka by chtěla doma pejska, ale její mladší sestra Klárka kočku.
Michal by chtěl k obědu řízek, a Kuba rajskou omáčku.
Karlík se chce v televizi koukat na pohádku, a Vojta na pořad o letadlech.

9. Na závěr aktivity diskuze v komunitním kruhu, proč je důležité naslouchat názorům druhých a jaké mohou mít neshody následky (je možné propojit s připomenutím pravidel, která platí ve třídě).
10. Každý z žáků poté dostane za úkol napsat, kdy se dohodl se spolužákem ve třídě nebo s někým ve svém okolí, i když měli odlišný názor.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Zařazením úvodní aktivity zaměřené na práci s vybranými slovy, která by pro žáky mohla být obtížná nebo neznámá, se žáci učí využívat čtenářskou strategii vyjasňování neznámých slov, která směřuje k hlubšímu porozumění toho, co budou následně číst (ČG-1-4-03). V průběhu samostatného čtení žáci ve čteném textu vyhledávají důležité momenty, které se týkají chování hlavních postav a zaznamenávají si je (ČG-1-2-04). Při aktivitách zařazených po čtení hledají shody a rozdíly mezi situacemi, které vyhledali a mezi vlastní zkušeností (ČG-1-2-07). Závěrečný úkol (popisání konkrétní situace) dává žákům prostor, aby z porovnání vlastních zkušeností a čteného textu vyvodili jednoduchý závěr (ČG-1-2-08).

Důkazy o učení:

Žák vyhledá v textu situace, kdy mají postavy odlišný názor.

Žák navrhne řešení takových situací (textová ukázka, modelové situace) akceptovatelné pro obě strany.

Žák popíše situaci, kterou v reálném životě řešil kompromisem.

Zdroje:

GOSCINNY, René. *Mikulášovy přestávky*. Čtvrté upravené vydání v českém jazyce. Ilustroval Jean-Jacques SEMPÉ, přeložila Tamara ŠYKOROVÁ. Praha: BB/art, 2020. ISBN:978-80-7595-418-3.

Přílohy: text Mikulášovy přestávky

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.gramotnosti.pro/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.gramotnosti.pro/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Goscinny: MIKULÁŠOVY PŘESTÁVKY

Vendelín nám řekl, mně a ještě fůre kluků z naší třídy, že máme odpoledne přijít na plácek, co je nedaleko naší školy. Vendelín je můj kamarád, je pekelně tlustý a strašně rád jí, a řekl nám, že tam máme přijít, jelikož dostal od tatínka zbrusu nový kopací míč, a tak můžeme sehrát přímá utkání. Vendelín je fakt bezva.

Sešli jsme se na plácku ve tři hodiny odpoledne a bylo nás osmnáct. Museli jsme se dohodnout na sestavě mužstev, aby bylo na každé straně stejně.

Se soudcem to bylo lehké. Vybrali jsme Celestýna. Celestýn je nejlepší z naší třídy. My ho sice nemáme moc rádi, ale poněvadž nosí brýle, nemůžeme mu dát po kebuli, kdy se nám zachce, a to se na soudce hodí. A pak, ani jedno mužstvo Celestýna nechtělo, on ve sportu není žádná hvězda a vždycky se hned pro nic za nic rozbere. Celestýn se dožadoval, aby se mu dala píšťalka, a tak došlo k hádce. Píšťalku má totiž jen Viktorín, jeho tatínek je strážník.

„Nemůžu mu svou píšťalku dát,“ vymlouval se Viktorín, „je to rodinná památka.“

Nedalo se nic dělat. Nakonec jsme se dohodli, že Celestýn dá znamení Viktorínovi a ten vždycky zapíská místo něho.

„Tak co, hraje se, nebo ne?“ křičel Vendelín. „Začínám mít hlad.“

Ted' se ukázalo, že když bude Celestýn soudcem, zbude jen sedmnáct hráčů, takže jeden při dělení přebývá. Vymysleli jsme si tedy trik: budeme mít ještě pomezního rozhodčího, který pokaždé, když spadne míč do autu, zamává praporkem. Vybrali jsme na to Fridolína. Jediný pomezní rozhodčí, to není na hlídání celého plácku moc, ale Fridolín umí pekelně rychle utíkat, má hrozně dlouhé a hubené nohy, s velkými špinavými koleny. Fridolín nejdřív nechtěl ani slyšet, chtěl hrát s míčem a nakonec prohlásil, že nemá praporek. Ale potom se přece jen dal přemluvit, že bude pomezním rozhodčím pro první poločas. Místo praporku bude mávat kapesníkem, který nebyl zrovna moc čistý, ale to nemohl Fridolín vědět, když žel z domova, že jeho kapesník bude sloužit místo praporku.

„Tak co, hraje se, nebo ne?“ křičel Vendelín.

Ted' už to bylo bez problému, bylo nás jen šestnáct hráčů. Každé mužstvo muselo mít kapitána. Jenomže kapitánem chtěl být každý. Každý kromě Vendelína, který chtěl být brankářem, jelikož nerad běhá. My jsme byli rádi, poněvadž Vendelín je jako brankář senzační: je pořádně široký a kryje dobře branku. Tak zbylo patnáct kapitánů a to bylo přece jen trochu moc.

„Já jsem nejsilnější,“ řval Albín, „kapitánem musím být já. A dám do nosu každému, kdo je proti tomu.“

„Kapitánem jsem já, jsem na to nejlíp oblečený,“ křičel Augustýn a Albín mu dal do nosu.

To teda byla pravda, že je Augustýn nejlíp oblečený, poněvadž mu jeho tatínek, který je hrozně bohatý, koupil kompletní fotbalový dres s červenomodrobílým trikem.

„Jestli mě neuděláte kapitánem,“ řval Viktorín, „zavolám na vás tatínka a ten vás všechny zavře do vězení!“

Dostal jsem nápad házet korunou hlava nebo orel. Museli jsme házet dvěma korunami, jelikož první se zakutálela do trávy a už jsme ji nikdy nenašli. Půjčil nám ji Jáchym a měl vzteka, že se ztratila. Dal se do hledání, přestože mu Augustýn slíbil, že mu jeho tatínek pošle za ni náhradou šek. Nakonec byli vybráni dva kapitáni: Augustýn a já.

„Helejte se, já nechci přijít pozdě na svačinu,“ vykřikoval Vendelín. „Tak bude se konečně hrát?“

Ještě jsme museli sestavit mužstva. Proběhlo to bez potíží, jen o Albína byla tahanice. Augustýn i já jsme ho chtěli do svého mužstva, protože když Albín utíká s míčem, nikdo ho nezastaví. Ne že by hrál tak moc dobře, ale všichni se ho bojí. Jáchym byl celý šťastný, že našel svoji korunu, tak jsme řekli Albínovi, aby si hodil, u koho bude, a peníz se znovu zakutálel. Jáchym ho zase začal hledat, tentokrát už zuřivostí celý bez sebe, a Augustýn vyhrál Albína na krátkou slámku. Postavil ho do brány, jelikož si řekl, že se nikdo neodváží se k jeho bráně přiblížit, a střílet tam míč už teprve ne. Albín se totiž strašně lehce našte. Vendelín seděl mezi kameny, které označovaly jeho branku, a jedl sušenky. Vypadal nespokojeně.

„Tak jde se na věc?“ křičel na nás.

Rozběhli jsme se po plácku. Poněvadž nás bylo jen sedm na sedm na každé straně, nebylo to jen tak. Obě mužstva se začala hádat. Každý chtěl být středním útočníkem. Jenom Jáchym chtěl být pravým záložníkem, ale to jedině proto, že jeho ztracená koruna byla někde v těch místech a on chtěl pokračovat v hledání.

V Augustinovi mužstvu to šlo hladce, jelikož Albín rozdal na všechny strany pár dobře mířených ran, a tak se hráči bez odporu postavili na určená místa a třeli si nosy. Ten má totiž úder, Albín!

V mém mužstvu jsme se pořád nemohli dohodnout, dokud Albín neprohlásil, že nám taky přijde dát do nosu. Teprve pak se všichni postavili na svá místa.

Celestýn řekl Viktorínovi: „Zapískej!“ a Viktorín, který byl v mém mužstvu, zapískal výkop.

Augustýn s tím nesouhlasil. Namítal: „To je nespravedlivé. Moje mužstvo hraje proti slunci. Nevím, proč by zrovna moje mužstvo mělo hrát na horší straně hřiště!“

Já jsem mu řekl, že když mu to slunce vadí, stačí, aby zavřel oči, a že by tak možná i líp hrál. Začali jsme se prát. Viktorín zapískal na píšťalku.

„Nedal jsem znamení, abys pískal,“ křičel Celestýn, „soudce jsem já!“

To se Viktorínovi nelíbilo a řekl, že se Celestýna nebude ptát na jeho dovolení a že si bude na svou píšťalku pískat, kdy bude chtít. A začal pískat jako šílenec.

„Ty jsi zlý kluk, abys věděl,“ ječel Celestýn a dal se do breku.
„Kluci, přestaňte!“ volal Vendelín ze své branky.
Ale nikdo ho neposlouchal. Já jsem se dál pral s Augustýnem a roztrhl jsem mu jeho červenomodrobílé tričko, ale on jenom řekl: „Pch! To nevádí! Tatínek mi koupí kopec jiných!“ A kopal mě do kotníků.

Viktorín honil Celestýna, který pištěl: „Já mám brýle! Já mám brýle!“ Jáchym se o nikoho nestaral, hledal svoji korunu a pořád ji nemohl najít. Albín, který zůstal klidně ve své brance, toho už měl dost a začal rozdávat rány pěstí do nosu každého, kdo se mu nachomýtl, tedy přesně řečeno do nosů svého mužstva.

Všichni křičeli a pobíhali sem tam. Bavili jsme se fakt ohromně, byl to paráda.
„Přestaňte, kluci!“ zavolal Vendelín znovu.
To Albína naštvalo. „Pořád jsi chtěl hrát,“ řekl Vendelínovi, „no tak, teďka se hraje. Jestli chceš něco říct, počkej až po poločase.“
„Po jakém poločase?“ ptal se Vendelín. „Zrovna jsem si všiml, že nemám míč, zapomněl jsem ho doma!“

Zdroj: GOSCINNY, René. *Mikulášovy přestávky*. Čtvrté upravené vydání v českém jazyce. Ilustroval Jean-Jacques SEMPÉ, přeložila Tamara SÝKOROVÁ. Praha: BB/art, 2020. ISBN:978-80-7595-418-3.

Název	Pod zahradou	
Autor	Anna Valová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova, Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Krátkodobý projekt je inspirován knihou Marie Lopourové Pod zahradou. Jedná se o soubor dvaceti čtenářských lekcí, které jsou zaměřeny na budování pozitivního vztahu ke čtení, předvídání, osvojení si základních čtenářských strategií pro porozumění textu, porovnávání vlastních zážitků s dějem knihy a sdílení čtenářských prožitků. Žáci se postupně seznamují s celou knihou, jednotlivým částem knihy je věnována vždy jedna čtenářská lekce v rozsahu dvaceti minut.

Ukázky prvních dvou čtenářských lekcí

1. čtenářská lekce: Seznámení s vybranou knihou

Cíl činnosti:

Vyjádří své pocity z ilustrace, zdůvodní je a odhadne obsah knihy.

Pomůcky: vybraná kniha, okopírovaná a zvětšená fotografie první strany knihy (viz příloha)

Popis činnosti:

1. Učitel o přestávce pověsí na tabuli zvětšenou první stranu vybrané knihy. Pojednává o tajemné knize, ukryté ve sklepení pod zahradou. Je to zvláštní text na černém papíře (viz příloha) psaný ozdobným písmem. U dětí pravděpodobně vzbudí zvědavost, podle svých schopností se jej pokusí přečíst. Na začátku hodiny učitel zjistí, zda děti text přečetly, případně jim se čtením pomůže, nebo ho sám přečte, aby všichni textu dostatečně porozuměli. Ukáže jim zavřenou knihu (ilustraci na obale).
2. Povídání v komunitním kruhu: Jak na vás ilustrace na obalu působí? Jakou má náladu? Má nějakou spojitost s textem, který jsme si přečetli? O čem asi příběh bude? Děti podle ilustrace a úvodního textu odhadují její obsah, a kdo by mohl být hlavním hrdinou. Sdílejí své pocity z ilustrace a zdůvodňují je (mohou je propojit s vlastním zážitkem, kdy prožili něco tajemného).

Komentář z pohledu gramotnosti:

Aktivita přispívá k tomu, aby si žáci postupně dokázali samostatně vybírat knihy, které jim budou přinášet čtenářský zážitek (ČG-1-1-01). Jsou vedeni k tomu, aby si všímali obrázků a vizuálních prvků (např. na obalu knihy) a povídali si o nich (ČG-0-3-02).

Důkazy o učení:

Žák vyjádří své pocity z ilustrace.

Žák navrhne, o čem by kniha mohla být a svůj návrh podle ilustrace nebo úvodního textu zdůvodní.

Individualizace a diferenciac:

Čtení náročného textu na tabuli napsaného složitým písmem může být podnětem pro zdatnější čtenáře, kteří se čtením pomůžou ostatním. Aktivita podporuje zapojení fantazie žáků a zapojení jejich vlastních zkušeností a pocitů, to jim umožňuje pracovat podle jejich aktuálních potřeb.

2. čtenářská lekce: Představení kocoura

Cíl činnosti:

Žák vyjádří svými slovy charakter a pocity hlavní postavy, svá tvrzení zdůvodní. Napíše krátký text na zadané téma.

Pomůcky: vybraná kniha, zvětšený obrázek postavy z knihy k pověšení na tabuli, ofocený text z knihy pro každého žáka (viz příloha), papír, psací potřeby, pastelky

Popis činnosti:

1. Na tabuli učitel pověsí zvětšený obrázek kocoura – jedné z hlavních postav knihy a napíše jeho jméno: „Tenzatracenejkocour“.
2. Děti dostanou ofocený text a samostatně si přečtou první odstavec (se jménem kocoura).
3. Diskuse moderovaná učitelem: Co je na jménu zvláštního? Zkuste ho přepsat s mezerami. Myslíte si, že se tak kocour pojmenoval sám? Kdo mu asi dal takové jméno a proč?
4. Žáci si samostatně přečtou báseň, kterou kocour složil.
5. Práce ve dvojicích: Zkuste odhadnout, jakou má kocour povahu. Proč si to myslíte?
6. Dvojice se spojí do čtveřic a porovnájí své nápady, vyberou jeden, na kterém se shodnou. Závěry ze svojí skupiny prezentují ostatním spolužákům.
7. Učitel přečte zbytek textu, žáci aktivně naslouchají. Poté ve dvojicích nebo ve skupinách diskutují, co se stalo, proč kocour zůstal sám, jak se asi cítil a svá tvrzení opírají o důkazy z textu nebo o vlastní zkušenost.
8. Na závěr mohou žáci vyprávět o svých domácích mazlíčcích. Svého domácího mazlíčka nakreslí a napíše několik vět, jak se o něj starají. V případě, že žádného mazlíčka nemají, napíše několik vět o mazlíčkovi, kterého by mít chtěli.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při čtení textu básničky, kterou složil Kocour, a při společné diskuzi o jeho povaze se žáci učí vyvozovat jednoduché závěry (ČG-1-2-08). V diskuzi o druhé části textu, kterou jim přečetl učitel, jsou vedeni k tomu, aby svá tvrzení opírali o důkazy, kterými může být jak text, tak vlastní zkušenost. Žáci mají možnost, aby si uvědomili shody a rozdíly mezi tím, co četli (slyšeli), a mezi jejich vlastními zkušenostmi nebo znalostmi získanými z jiných textů (ČG-1-3-06).

Individualizace a diferenciacce:

Závěr textu mohou nahlas předčítat dobří čtenáři. Rozsah krátkého textu o domácím mazlíčkovi může učitel upravit podle aktuálních schopností a dovedností jednotlivých žáků.

Důkazy o učení:

Žák se zapojí do diskuze o charakteru postavy a své tvrzení zdůvodní.

Žák samostatně napíše krátký text o svém domácím mazlíčkovi, nebo mazlíčkovi, kterého by mít chtěl.

Postřehy z ověřování:

Projekt motivuje žáky k tomu, aby samostatně začali vyhledávat knihy podle svých zájmů a potřeb.

Příběh je napínavý, vzbuzuje zvědavost, co se bude dít dál, a vede žáky k tomu, aby knihu dočetli do konce. Zároveň je v něm obsažena řada drobných epizod s různými tématy. Žáci na nich mohou reflektovat své osobní zkušenosti a sdílet je s ostatními spolužáky.

V jednotlivých lekcích pracují s pracovními listy, na nichž procvičují základní čtenářské strategie. Učí se předvídat, klást si otázky, vyhledávat informace a posuzovat jejich důležitost. Ve společných diskusích se učí argumentovat, spolupracovat, nacházet kompromisy i prezentovat závěry před třídou.

V samotném příběhu je mnoho situací, kdy se žáci mohou zamyslet nad vztahy mezi lidmi, vztahem k sobě samému, emocemi a jejich zvládnutím i pravidly či komunikací. To všechno lze využít i pro práci v třídnických hodinách.

Výstupy z každé lekce mohou být postupně zveřejňovány na nástěnce projektu.

Zdroje:

LOPOUROVÁ, Marie. Pod zahradou: *Tenzatracenejkocour*. Ilustroval Karolína KLINECKÁ. Praha: Lika klub, 2019. ISBN 978-80-88236-08-5.

Fotografie: Anna Valová

Přílohy: fotografie ilustrace na obálce knihy, fotografie první strany knihy, ofocený text z knihy pro každého žáka

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.gramotnosti.pro/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.gramotnosti.pro/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

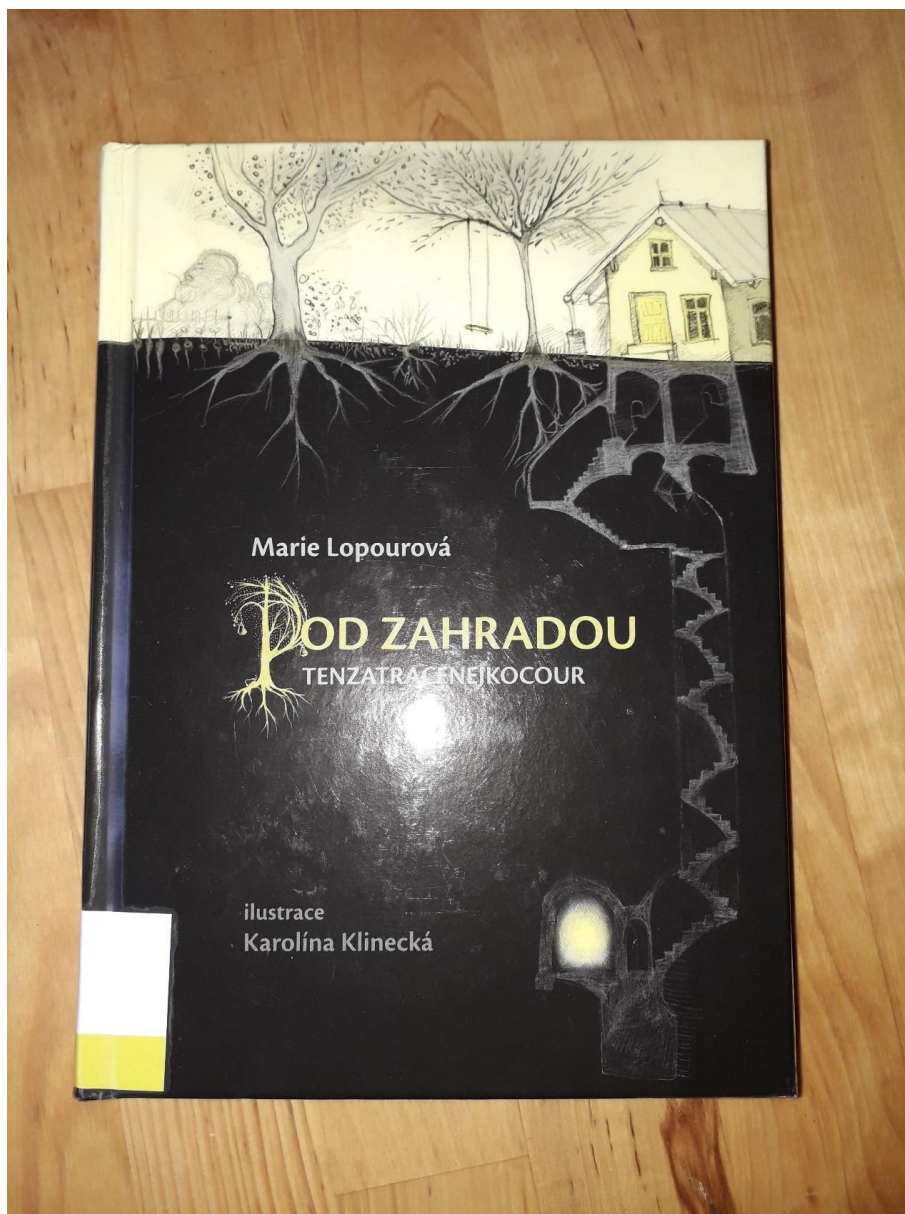
Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

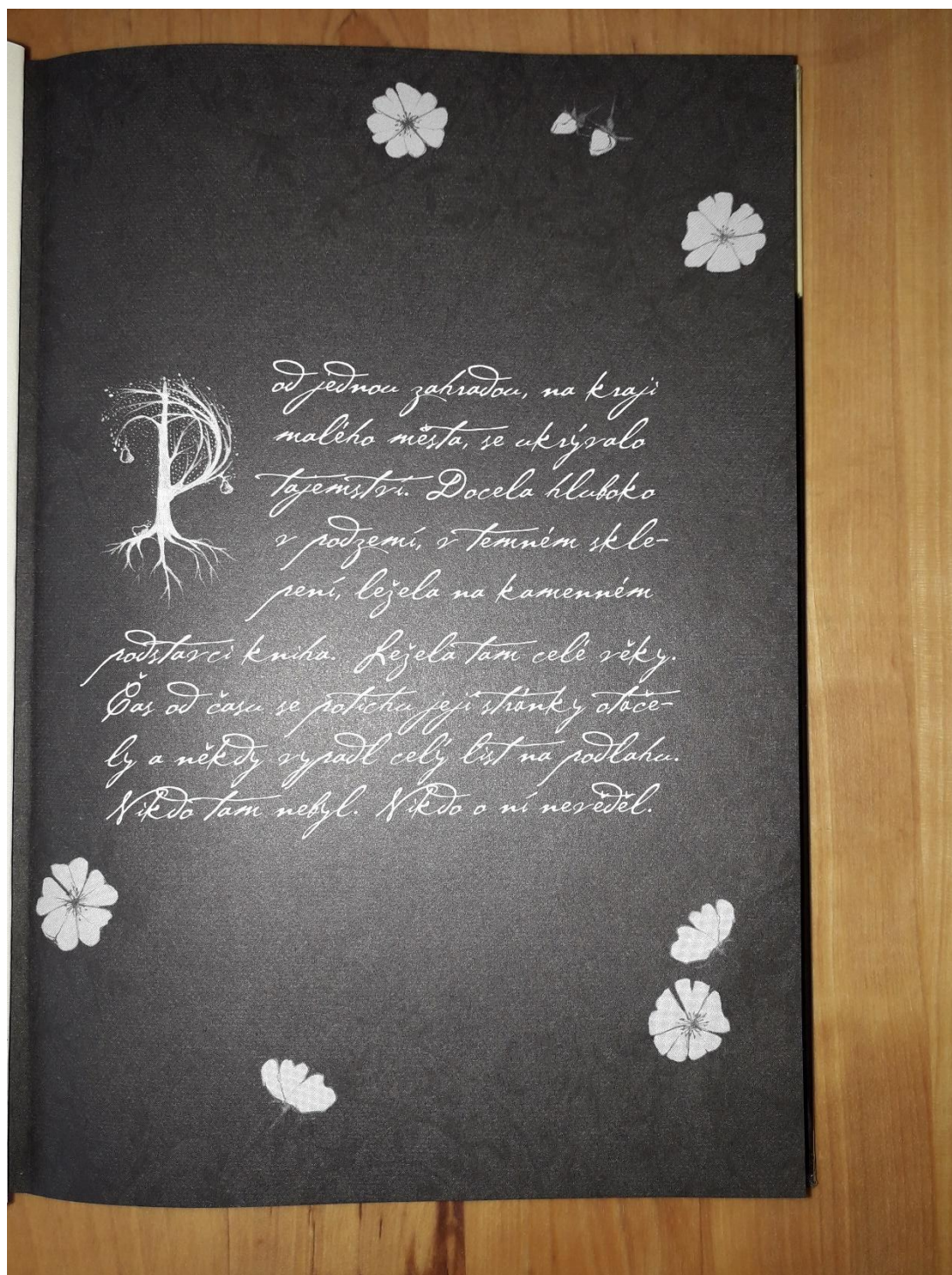
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

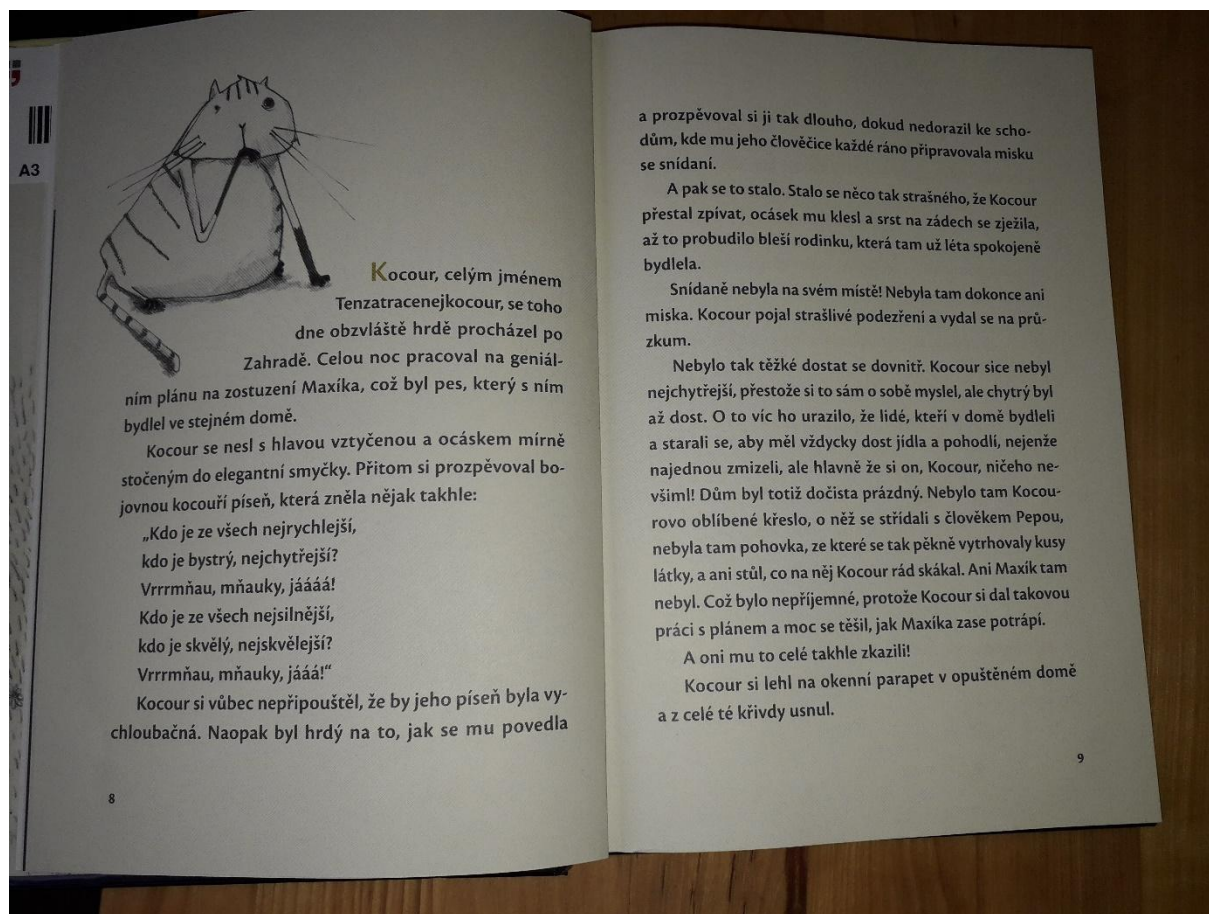
Fotografie ilustrace na obálce knihy

Kniha na fotografii: LOPOUROVÁ, Marie. *Pod zahradou: Tenzatracenejkocour*. Ilustroval Karolína KLINECKÁ. Praha: Lika klub, 2019. ISBN 978-80-88236-08-5.

Kniha na fotografii: LOPOUROVÁ, Marie. *Pod zahradou: Tenzatracenejkocour*. Ilustroval Karolína KLINECKÁ. Praha: Lika klub, 2019. ISBN 978-80-88236-08-5.

Kniha na fotografii: LOPOUROVÁ, Marie. *Pod zahradou: Tenzatracenekocour*. Ilustroval Karolína KLINECKÁ. Praha: Lika klub, 2019. ISBN 978-80-88236-08-5.

Název	Proč byla veverka statečná	
Autor	Helena Křivánková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova, Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák aktivně naslouchá čtenému textu a v textu oddělí podstatné informace od nepodstatných. Nalézá souvislosti, vyvozuje závěry a sdílí je s ostatními. Vyslechne sdělení druhých a interpretuje zjištěné informace.

Pomůcky: kniha *Za zvířátky do lesa*, fix, barevné lístečky na rozdělení do skupin, hudební ukázka *Veverka*

Popis činností:

1. Úvodní část: Učitel pouští písničku o veverce, kterou si s dětmi společně zpívají, a přitom se přesouvají na zem.
2. Brainstorming: Co už víme o veverce? Následně žáci společně formulují otázky, co dalšího by se chtěli o veverce dozvědět. Tyto otázky zapisuje učitel na tabuli. Učitel zjišťuje, zda žáci tuší, kde by odpovědi na tyto otázky mohli získat.
3. Individuální práce s knihou: Žáci si prohlížejí obálku knihy a přemýšlí o tom, zda by v této knize mohli nalézt některé odpovědi na své otázky. Povídají si o tom, co vše vidí na obálce knihy. Následně knihu otevírají a hledají jakoukoliv zmínku o veverce. Poté své postřehy sdílejí s učitelem. Snaží se nalézt přímo stránky, které o veverce vyprávějí. (Pokud neumí číst, pracují s ilustracemi v knize)
4. Práce ve dvojicích: Sami nebo s dopomocí učitele žáci najdou kapitulu *O statečné veverce*. Pokoušejí se dle ilustrace v této kapitole předvídat, proč byla veverka statečná. Své nápady si sdělují ve dvojicích navzájem.
5. Společná práce: Následně se žáci přesunují zpět na zem, kde si sedají do kroužku. V takovémto uskupení zkoušejí před celou třídou interpretovat nápady svého kamaráda ve dvojici. Učitel vhodnými otázkami zjišťuje, co dětem pomohlo při hledání odpovědi. Po ukončení této aktivity si žáci ze země vezmou jeden lísteček z připravených barevných lístečků (6 různých barev) a podle jednotlivých barev si sedají do skupin kolem jedné lavice.
6. Práce ve skupinách: Učitel přečte žákům kapitulu *O statečné veverce*. Během čtení má každá skupina pozorně poslouchat a hledat odpovědi na otázky: Koho nebo čeho se veverka bála? Co nepěkného veverka udělala? Co veverka dobře umí? Čím se veverka živí? Kde veverka žije? Po přečtení příběhu mají žáci ještě chvíli na to, aby se ve skupině domluvili na odpovědi.
7. Sdílení: Skupiny sdílejí své odpovědi a nápady.
8. Reflexe: Společně žáci shrnou, zda se jim podařilo z textu získat odpovědi na některé z jejich otázek a kde by mohli najít odpovědi na nezodpovězené otázky.

Komentář z pohledu gramotnosti:

V průběhu čtení textu učitelem žák vyhledává přímo i nepřímo vyjádřené informace ve slyšeném textu (ČG-1-2-01). Úvodní formulací vlastních otázek (co by se žáci chtěli o veverce dozvědět) a závěrečným shrnutím, zda z knihy odpovědi získali, jsou žáci vedeni k tomu, aby si uvědomovali, že texty ke čtení si vybírají i podle konkrétního účelu čtení (ČG-1-4-01).

Důkazy o učení:

Žák vyhledá v textu potřebné informace.
Žák sdílí své postřehy z textu s ostatními.
Žák interpretuje názor spolužáka.

Zdroje:

Veverka - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 18.02.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=inD8g8dGCYI>. Kanál uživatele BobFliedrABobci.

KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Za zvířátky do lesa*. Ilustrovala Andrea TACHEZYOVÁ. V Praze: Albatros, 2010. První čtení (Albatros). ISBN 978-80-00-02065-5.

Fotografie: Helena Křivánková

Přílohy: fotografie obálky knihy, ukázka z knihy *Za zvířátky do lesa* (str. 40–43)

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.rvp.cz/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.rvp.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

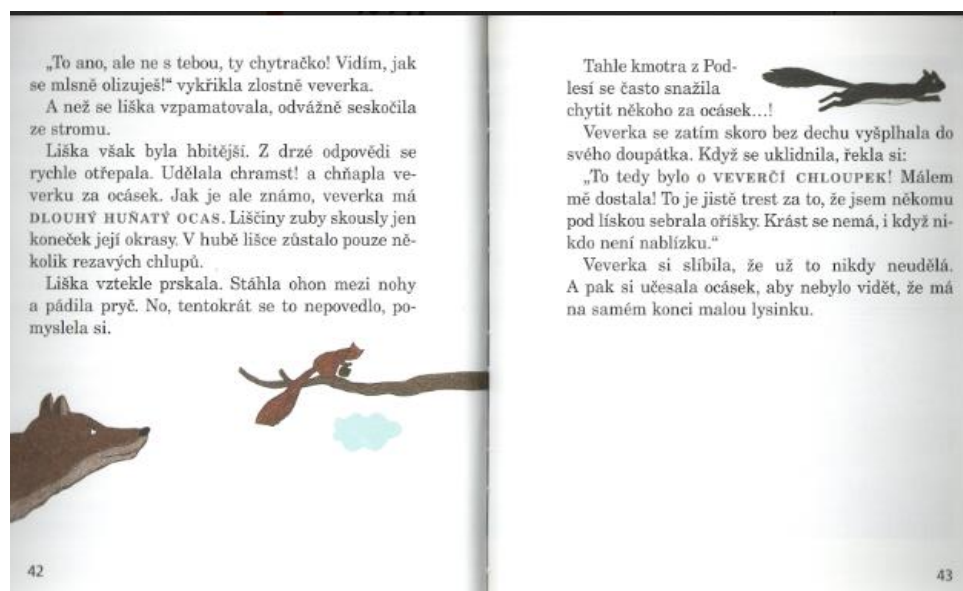

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Kniha na fotografii: KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Za zvířátky do lesa*. Ilustrovala Andrea TACHEZYOVÁ. V Praze: Albatros, 2010. První čtení (Albatros). ISBN 978-80-00-02065-5.

Knihna na fotografii: KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana. *Za zvířátky do lesa*. Ilustrovala Andrea TACHEZYOVÁ. V Praze: Albatros, 2010. První čtení (Albatros). ISBN 978-80-00-02065-5.

Název	Tvrdé a měkké souhlásky	
Autor	Lucie Samková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk / Jazyková výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák ve vlastním příběhu vhodně použije vybraná slova a správně je napíše, do vybraných slov (s tvrdými a měkkými souhláskami) správně doplní i/y.

Pomůcky: vytištěné a zalaminované karty do skupin (viz příloha), vytištěný pracovní list, omalovánka na doplnění y/i dle počtu žáků, míček, papíry + pera na psaní

Popis činností:

První vyučovací hodina:

1. Brainstorming: Na začátek si se žáky zopakujeme měkké a tvrdé souhlásky. Sedneme si do kruhu s míčkem. Učitel pošle míček jednomu ze žáků a řekne první slabiku tvrdých souhlásek HY, žák pokračuje CHY a pošle míček dalšímu, ten řekne KY... atd., než vyjmenujeme všechny. Kdo se splete, začíná řadu od začátku. Stejný postup využijeme u měkkých souhlásek.
2. Práce ve skupinách: Po hře se žáci rozdělí do skupin a zahrají si 2 hry na procvičení měkkých a tvrdých souhlásek. Na hry mají určený čas učitelem.
3. Hra č. 1 (přirazování obrázků ke slabikám): Žáci mají za úkol seřadit k sobě kartičky se slabikou a obrázkem tak, aby to dávalo smysl. Příklad: ke kartě HY případnou kartu s obrázkem nohy a batohy. Žáci svoje přiřazení zdůvodní (pojmenují obrázek na kartičce).
4. Hra č. 2 (obrázkové karty na y/i): Žáci přiřazují ke kartám Y/Ý a I/Í obrázky. Hra je složitější tím, že žáci už musí vědět, jaké y/i se po dané hlásce píše. Příklad: karta s obrázkem TYGR – správně je tvrdé y, tudíž přiřadí obrázek ke kartě Y/Ý.
5. Když mají žáci obě hry hotové, nechají si je zkontrolovat (učitelem/spolužáky).
6. Samostatná práce: Kartičky s obrázky se položí obrázkem dolů, zamíchají a každý žák ve skupině si vylosuje 5 kartiček s obrázky (které neukáže ostatním!). Má za úkol vymyslet krátký příběh, který napíše na papír. Do příběhu musí zakomponovat slova s měkkými/tvrdými souhláskami z kartiček, které si vylosoval. Čas na tvorbu příběhu učitel přizpůsobí aktuálním schopnostem a dovednostem žáků.

Druhá vyučovací hodina:

7. Společná práce: Po vytvoření příběhů žáci kartičky vrátí obrázkem dolů na hromádku, zamíchají a otočí obrázkem vzhůru. Pak si žáci představí své příběhy – autor čte, ostatní podle textu odhadují, které karty si vytáhl. Takto se všichni žáci vystřídají, případně si žáci texty vymění, přečtou a dohledají karty.

8. Samostatná práce: Po přečtení příběhů se každý rozejde na své místo a má čas na samostatné vyplnění pracovního listu = omalovánky na doplnění y/i.
9. Práce ve dvojicích: Když mají žáci hotový pracovní list = omalovánku, najdou si dvojici a společně si list zkontrolují. Pak si dvojice vymění tak, aby byli s někým jiným, a znovu si list zkontrolují. Když uznají, že mají omalovánku doplněnou správně, nechají si ji zkontrolovat učitelem. Když si najdou chyby, opraví si je. Takto mají sami příležitost zjistit, jak osvojení procvičované látky zvládli.
10. Reflexe: V komunitním kruhu zhodnotí žáci zvednutím palce, jak jim měkké a tvrdé souhlásky jdou. (Palec nahoru – umím, palec uprostřed – umím, ale potřebuji se ještě něco doučit, palec dolů – neumím.) Kdo neumí, má možnost hrát hry na procvičení. Necháme je ve třídě k dispozici dětem na přestávky. Také můžeme vyvěsit přehled souhlásek na viditelném místě, dokud se je všichni žáci nenaučí. Přehledy žákům na konci hodiny rozdáme, aby si je mohli dát do penálu a v případě potřeby použít.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Rozvoj čtenářské gramotnosti je podporován na elementární úrovni při práci s ilustracemi, kdy se žák učí propojovat informace z obrázku s textem (ČG-1-2-02) a zároveň se připravuje na osvojení čtenářské strategie, kterou je vyjasňování významu neznámých slov (ČG-1-4-03).

Důkazy o učení:

Žák správně vyplní pracovní list = omalovánku na doplnění y/i.

Žák ve vlastním příběhu vhodně použije vybraná slova a správně je napíše.

Zdroje:

Vlastní autorská tvorba (karty + pracovní list), Canva.com s licenci – použité obrázky

Doporučené zdroje:

Komunitní kruh-Wiki. *Wiki-Wiki*[online]. Copyright©2020 Národní pedagogický institut ČR [cit. 01.03.2021].
stupně z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/K/Komunitn%C3%AD_kruh

Přílohy: karty na zalaminování, pracovní list = omalovánka na doplnění y/i k vytištění a přehled měkkých a tvrdých souhlásek

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

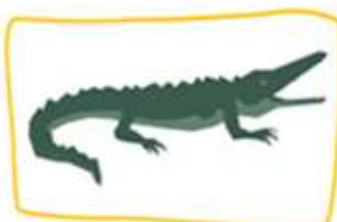
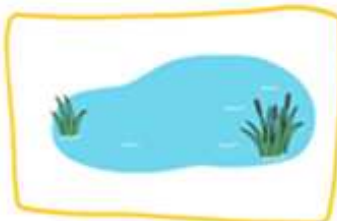
Hra – přiřazování obrázků ke slabikám

Doporučuji karty vytisknout a z druhé strany udělat symboly tak, aby vždy slabika a obrázky měly zezadu stejný symbol. Pak karty zalaminujte a rozstříhejte. Děti mohou hru hrát samy a díky symbolům si ji mohou kontrolovat.

HY	CHY	KY
RY	DY	TY
NY	ŽI	ŠI
ČI	ŘI	CI
JI	DI	TI

NI

Obrázkové karty na y/i

Doporučuji karty vytisknout, zalaminovat a rozstříhat. Děti mohou hrát samy o přestávkách či v hodině na procvičování. Rozvíjí vnímání slov skrze obrázky, slovní zásobu i důvtip. 😊

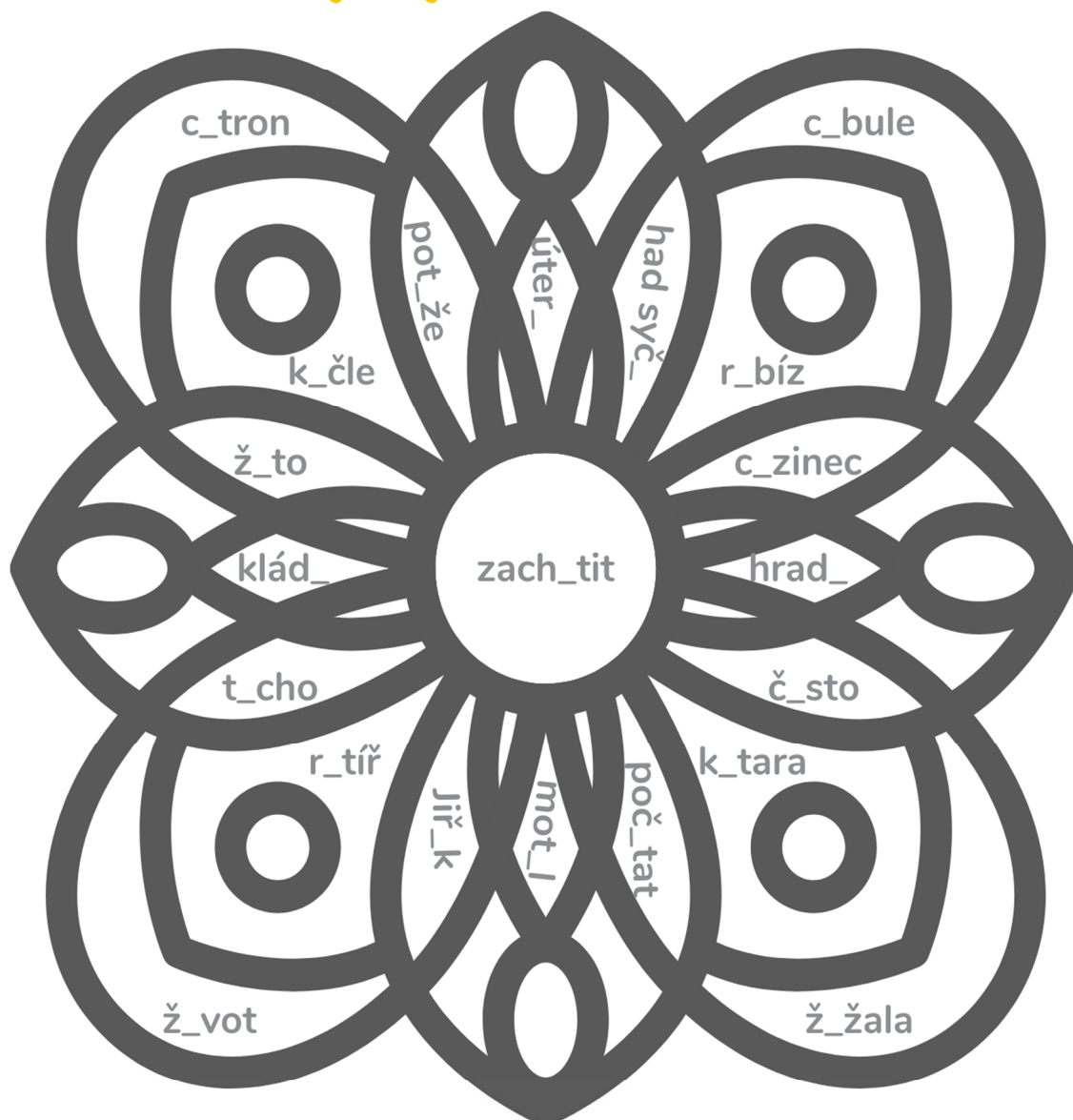
y/ý

i/í

Omalovánka na doplňování y/i, ý/í

Zbytek políček
vybarvi podle
sebe. :)

Přehled do penálu

Stačí vytisknout, případně zalaminovat a dát dětem. :)

Přehled *tvrdých* a *měkkých* souhlásek

HY, CHY, KY, RY, DY,

TY, NY

tam se píše tvrdé Y

ŽI, ŠI, ČI, ŘI, CI, JI, DI,

TI, NI

tam se píše měkké I

Přehled *tvrdých* a *měkkých* souhlásek

HY, CHY, KY, RY, DY,

TY, NY

tam se píše tvrdé Y

ŽI, ŠI, ČI, ŘI, CI, JI, DI,

TI, NI

tam se píše měkké I

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

- 10. Báje a pověsti z Čech (ČJL, ČJS)
- 11. Bertík a čmuchadlo (ČJL, ČJS)
 - 12. Erik (ČJL, ČJS)
- 13. Jak si mám vybrat (ČJL)
- 14. Je mi strašně (ČJL, ČJS)
- 15. Kdo zabil Snížka (ČJL, VV)
 - 16. Stromek (ČJL, ČJS)
- 17. Tenkrát na západě (ČJL, ČJS)
- 18. Významní ilustrátoři (ČJL)

Název	Báje a pověsti z Čech	
Autor	Alexandra Malá	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé a čas	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák vyhledá pro něj osobně zajímavou pasáž textu, objasní důvod jejího výběru. Využije text pro objasnění významu slov nezištnost a vypočítavost.

Pomůcky: text ke čtení, podvojný deník nebo sešit

Popis činností:

1. Aktivita před čtením: Zkuste si vybavit situaci, při které jste někdy kamarádovi pomohli jen tak, aniž by vás o to požádal. Komu byste pomohli kdykoliv bez odměny? Za jaké chování/pomoc očekáváte odměnu? Sdílejte své zkušenosti a nápady ve dvojicích.
2. Aktivita při čtení: Text si přečtete potichu, každý vlastním tempem. Nebudeme ho však číst jen tak, vytvoříme si při tom každý svůj podvojný deník. Volnou stránku sešitu rozdělíte svislou čarou (nebo přeložením) na dvě poloviny. Vaším úkolem bude během čtení vybrat z celého textu dvě místa, která vás zaujmou. Ta si nejdříve podtrhnete a po dočtení je doslovně přepíšete do levé části rozdělené stránky sešitu. Může jít jen o jedno slovo, větu nebo celou pasáž. Svůj komentář (proč mne zaujal zrovna tento úryvek) potom zapíšete jednou větou vedle vybraného úryvku do pravé části stránky.
3. Aktivita po čtení: Chování sedláka Jíry nazýváme „nezištné“. Zkuste vysvětlit na základě přečtené povídky, co to slovo znamená. Pokud chceš, můžeš nyní spolužákům přečíst část textu povídky, kterou sis napsal na levou stranu sešitu. Ostatní budou přemýšlet, proč sis vybral právě tento citát. Můžeš vyvolat maximálně tři spolužáky, jejichž vysvětlení tě zajímá. Nakonec přečti třídě svůj komentář, a tím je diskuse definitivně uzavřena. Nikdo jiný již nesmí říct ani slovo.
4. Reflexe: Diskuze probíhá v kruhu na koberci, učitel klade otázky: Co nového jste se dnes naučili, co jste se o sobě dozvěděli? Znali jste slovo nezištnost před čtením textu? Utkvěl vám nějaký komentář? Který a proč? V čem se chování prvního statkáře odlišovalo od chování druhého statkáře? Jak jednal druhý statkář? Pojmenujte jeho chování.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena zejména při výběru úryvku do podvojného deníku, kdy žáci propojují svoje myšlenky a postoje ke čtenému textu s vlastními zkušenostmi a názory (ČG-2-2-07). Při reflexi pak vyjadřují osobní pohled na jednání postav (ČG-2-3-06).

Důkazy o učení:

Žák v podvojném deníku zaznamenává vybranou pasáž a objasní důvody jejího výběru.
Žák vysvětlí význam slov nezištnost a vypočítavost.

Zdroje:

KRATOCHVÍL, Miloš Václav. *Báje a pověsti z Čech*: pro čtenáře od 7 let. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Albatros, 1984.

Dvojitý zápisník (podvojný deník) | Respekt nebolí. *Úvodní stránka* | *Respekt nebolí* [online].
Dostupné z: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/dvojity-zapisnik-podvojny-denik>

Přílohy: text, podvojný deník

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Odměněná lidskost

Za napoleonských válek došlo také k vojenské srážce nedaleko Varvažova. Druhý den po boji, když už vojáci odtáhli a sedláci opět vyšli na svá pole, našel jeden soused na své louce padlého francouzského vojáka. Byl to důstojník, kterého tu stihla smrt v daleké české zemi.

Sedlák, když objevil mrtvého, byl z toho mrzutý. Věděl, že by si měl zajít domů pro motyku a lopatu a nešťastníka pochovat, ale moc se mu do toho nechtělo. Byl líný, práce ho netěšila, ani tahle, kterou měl vynaložit, aby nebožtíku upravil lože jeho posledního odpočinku. Nadto byl zmíry lakomý, že by si dal pro groš koleno vrtat; a teď se tu snad měl lopotit s kopáním zadarmo? Bez naděje na odměnu?

Chvilí tak stál a drbal se na hlavě, až mu přišel spásný nápad! Kdopak říká, že zrovna on se tu má tak pro nic a za nic dřít? Vždyť kdyby ten voják padl je o pět kroků dál, tak už to bylo na poli chalupníka Jíry! Stačí tedy, když dodatečně trochu opraví osud, a bude po starosti a po lopotě.

Napřed se opatrně rozhlédl, a když viděl, že daleko široko nikdo není, kdo by ho mohl pozorovat, shýbl se pro vojáka, vzal ho do náručí, překročil s ním hraniční mez a položil ho na Jírovo pole. Pak honem z pole utekl a velkou oklikou se vrátil do vsi.

Sotva došel na náves – koho potká? Chalupníka Jíru! Tak hned k němu, a že byl obhlédnout luka a pole, jestli jako je všechno v pořádku, a že se mu zdá, že na jeho, Jírově políčku uviděl nějakého padlého.

Jíra pokývl hlavou. Ano, jsou to smutné časy, a co těch chudáků v ty dny ztratilo život. Že prý se teď půjde na pole podívat a vezme hned nářadí, kdyby tam ten mrtvý ležel, aby mu připravil odpočinek.

To se ví, že Jíra francouzského důstojníka našel a nelenil vykopat hlubokou jámu a nešťastníka tam uložit.

Soused si liboval, jak za něj Jíra práci vykonal, a zdálo se, že vzpomínka na celou událost odplyne s časem tak jako list, který se snese na potok a je odnesen jeho vlnami.

Ale za nějaký čas přijel jednoho dne do vsi kočár, bohatě zlacený a rudým sametem vykládaný, a v něm seděl nějaký vzácný cizinec. Přijel pak s ním písař od městského soudu, aby mu dělal tlumočníka. Pán byl bohatý Francouz a po vojně se dověděl, že jeho syn padl v Čechách u Varvažova, a nyní šel vypátrat jeho hrob. Vyptával se tak dlouho, až se dozvěděl

jméno vsi, místo, kde byl syn pochován, i jméno Jíry, který padlému prokázal po smrti poslední službu. Teď by si byl Jírův soused nejraději sám napohlavkoval, když viděl, kolik peněz vděčný otec chalupníkovi dal, a nejen to, ve městě Francouz vymohl, že směl Jíru a jeho rod navždy vyplatit z poddanství.

Zdroj: KRATOCHVÍL, Miloš Václav. *Báje a pověsti z Čech*: pro čtenáře od 7 let. 2. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Albatros, 1984.

<u>Citace z textu</u>	<u>Vlastní komentáře</u>

Název	Bertík a čmuchadlo	
Autor	Lucie Konvalinová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák vyhledá v textu požadované informace. Vysvětlí, proč je někdy dobré se na věc podívat s odstupem nebo pohledem druhého. Prostřednictvím příběhu žák rozvíjí svou schopnost porozumět jednání druhých lidí a reagovat adekvátně, bez případných vyhrocených emocí.

Pomůcky: kniha Petra Soukupová: Bertík a čmuchadlo, část kapitoly 1. Na chalupu, kam nechci, str. 9–11, obrázek ze str. 8, nejlépe na interaktivní tabuli či dataprojektoru, nakopírované texty, pracovní listy

Popis činností:

1. Společná diskuze nad tématem špatného dne, špatné nálady: Máte někdy špatný den? Nebo špatnou náladu? Co ji nejčastěji způsobuje? Když jste naštvaní nebo nešťastní, jak se chováte k lidem kolem sebe? A proč?
2. Promítnutí obrázku na str. 8 (viz příloha), prozrazení názvu kapitoly (Na chalupu, kam nechci), diskuze: „Poznáte z obrázku, komu se na chalupu nechce? Napadá vás proč? Proberte své nápady se spolužákem v lavici, potom je sdílejte s ostatními spolužáky.“
3. Každý žák obdrží list s textem.
4. Předčítání 1. části textu.
5. Diskuze ve dvojicích nad položenými otázkami (žáci si mohou dělat poznámky na papír), poté sdílení se spolužáky: Kdo si myslíte, že vypráví tento příběh? Podle čeho to odhadujete? Co o vypravěči zatím můžete říct, jaký vám připadá? Co říkáte na to, jakým způsobem vypravěč mluví? Je vám to blízké, příjemné, nebo naopak? Čím je to způsobeno? Proč si myslíte, že autorka knihy píše v první osobě? Má to nějaký záměr? Jak to na vás působí?
6. Řízené čtení zbytku textu s pauzami u značky STOP, diskuze ve čtveřicích a sdílení nápadů se spolužáky,

STOP 2: Co všechno v tomto textu napovídá, co si Bertík myslí o Richardovi? Jsou tam taková místa? Najděte je.

STOP 3: Proč schoval Bertík Richardovi brýle a proč mu to přijde vtipné?

STOP 4: Jak na Bertíka reagovaly ostatní děti? Jak ho uvítaly?

STOP 5: Najděte v textu místa, kde Bertík mluví o svém tátovi. Jak o něm mluví? A proč?

7. Samostatná práce s pracovním listem.
8. Závěrečná reflexe formou společné diskuze. Možné otázky pro vyučujícího: Co jste si mysleli o Bertíkovi po přečtení textu? Proč? Proč se k ostatním nechoval zrovna hezky? Stalo se vám někdy něco podobného jako Bertíkovi? Jak jste se k lidem kolem sebe chovali? Myslíte, že každý má někdy špatný den/špatnou náladu? Proč?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena v průběhu řízeného čtení, kdy jsou žáci vedeni k i vyhledávání přímo i nepřímo vyjádřených informací v textu a důležitých myšlenek (ČG-2-2-01, ČG-2-2-05). Při závěrečné reflexi žáci propojují myšlenky ze čteného textu s vlastními zkušenostmi a názory (ČG-2-2-07). Při hledání odpovědi na otázku ohledně ich formy žák přemýšlí o záměrech autora a způsobech, jak autor ovlivňuje čtenáře (ČG-2-3-04).

Důkazy o učení:

Žák vyjádří vlastní názor na situace popisované v textu.
Žák najde v textu požadované informace.

Zdroje:

SOUKUPOVÁ, Petra. *Bertík a čmuchadlo*. Ilustroval Petr KORUNKA. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-248-1.

PRAVIDLA - Ich-forma a er-forma. *Moderní cvičebnice k procvičování pravopisu* | *Pravopisně.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.pravopisne.cz/2019/06/ich-forma-a-er-forma/>

Přílohy: fotografie obrázku na str. 8, text, pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Fotografie obrázku na str. 8

Zdroj: SOUKUPOVÁ, Petra. *Bertík a čmuchadlo*. Ilustroval Petr KORUNKA. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-248-1.

Na chalupu, kam nechci

Za výzo jsem dostal od mámy a Richarda nintendo. Chtěl jsem ho nechat doma, aby bylo jasné, že za dárek, i když je suprovej, si mě nemůžou koupit. Stejně to vymyslel on, mamka myslí, že bych neměl dostávat takový drahý dárky, zvlášť když jsem neměl samý jedničky, ale čtyři dvojky.

Ale pak jsem si ho přece jenom vzal, ale tajně. Až se mě zeptají, řeknu, že jsem ho zapomněl doma. Od táty jsem dostal obří pastelky a knihu o zvířatech. Tu knihu si prohlížím v autě, aby bylo jasné, na čím jsem straně. **STOP 1**

Jedeme s mamkou a Rypoušem na jeho chalupu. Rypouš někdy říkám Richardovi, jednak proto, že je tlustej, ale hlavně má velkej nos, obří, nechápu, že lidi se k němu chovaj, jako kdyby to neviděli. Na tý chalupě jsem ještě nikdy nebyl. Prej je to tam super, protože jsou tam skály a les a taky rybník, a hlavně je to příroda a tu já mám rád, určitě tam uvidíš spoustu zvířat, říká mamka. To jako myslela jeleny nebo lišky? Nebo divoký prasata? **STOP 2**

A taky tam budou další děti, s kterejma si budeš moct hrát, říká ještě. Ale já nemám moc rád cizí lidi. Což je další důvod, proč tam nechci. První je samozřejmě to, že nechci bejt nikde, kde je Richard.

Přijíždíme a už tam ty lidi jsou, vim, že jedna paní je Richardova sestra. Mamka s Rypoušem vystoupí a zdraví se se všema, já nevystoupím, dívám se ven, vidím dvě zrzavý holky a pak kluka a ještě malou holčičku a všechny ty dospělý a vůbec se mi ven nechce. Hrozně se vítají s Richardem, jako by to byl nejlepší chlápek na světě. To nechápu.

Mamka ukazuje směrem k autu, nejspíš říká, že jsem protivnej a pořád dělám nějaký problémy, dívají se mým směrem a určitě mluví o mně, tak dělám, že si čtu. Až po chvíli, když vidím, že už se mamka pro mě chystá jít, tak vystoupím. Ale než to udělám, vezmu brejle, co nosí Rypouš jenom na řízení, a schovám je pod sedačku, a ještě pod ten kobereček, haha. **STOP 3**

Vystoupím a všichni se se mnou taky vítají a říkají mi, jak se jmenujou. Ti zrzaví se jmenujou Doubicovi, holky Zuzana a Andula, obě jsou větší než já, Zuzana má dlouhý vlasy, Andula krátký, obě se tvářej, jako že jsou nejchytřejší. Říkáme si čau. Ty další lidi jsou Váchovi, to je Richardova sestra a její muž, kluk je Pepan, vypadá v pohodě, holčička Helenka, ta je ještě malá. My nejsme jedna rodina, mamka se jmenuje Rozehnalová, jako babička, já se jmenuju Březina jako táta a Richard se jmenuje Kulísek, což je jako kulíšek, i jméno má blbý.

Prej máš rád zvířata, já mám králíka, říká jedna z těch zrzek, asi Andula. **STOP 4**

Všichni říkají, Bertíku, tobě je devět a jsi tak velkej!

Je to možný, jsem ze třídy nejvyšší, ale jsem zároveň asi nejhubenější, vypadám jako táta, nos mám malej a spoustu pih, ale našťestí zrzavej nejsem.

A jak máš krásný dlouhý vlasy, řekne máma Pepy a Helenky. I ta druhá máma se začne rozplývat nad mýma vlasama. Mám trochu delší vlasy, asi po ramena, ale hlavně přes uši, protože je mám hrozně odstátý, taky po tátovi. Vlasy nemám na krátko už od školky, vypadal bych jako blbeček, ale nemám je zas tak dlouhý, abych vypadal jako holka nebo tak, takže mě tady to pěkně štve, připadám si, že na mě všichni koukají, a je mi to nepříjemný. **STOP 5**

Zdroj: SOUKUPOVÁ, Petra. *Bertík a čmuchadlo*. Ilustroval Petr KORUNKA. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-248-1.

Pracovní list

Jméno a příjmení:

1. Kdo je Richard? Jaká je asi zrovna situace v rodině Bertíka?
2. Jaký vztah má Bertík k Richardovi? Co si o něm myslí a proč?
3. Změnil jsi nějak názor na Bertíka po dočtení celého textu? Proč ano/proč ne?
4. Na chvíli si představ, že jsi Bertík v této situaci. Jak se teď cítíš/co prožíváš? Napiš jedno slovo, které to podle tebe vystihuje. Napiš si ho a pak ho každý napíšete na tabuli.

5. Popřemýšlej, jak se Bertík choval k rodině Richarda. Napadá tě proč? Chtěl tím něčeho dosáhnout? Myslíš si, že je tohle dobrý způsob, jak něčeho dosáhnout? Proč?

6. Představ si, že jsi s rodinou na chatě a přijede za vámi cizí kluk, který je na všechny nepříjemný. Jak by ses k němu choval/a?

- a) Nevšímal/a bych si ho.
- b) Snažil/a bych se s ním skamarádit.
- c) Choval/a bych se k němu taky tak.
- d) Jiná možnost – jaká?

Popřemýšlej a zakroužkuj jednu z možností. Poté napiš na dva až tři řádky, proč sis vybral zrovna tuto možnost a ne jinou. Přečti svůj názor sousedovi a poslechni si jeho.

7. Chvilku zavzpomínej a vyprávěj sousedovi v lavici, kdy jsi byl v situaci:

- a) Kdy měl tvůj kamarád/rodič špatnou náladu/byl naštvaný. Jak se k tobě choval?
K čemu to vedlo a jak ses cítil/a ty?
- b) Kdy jsi ty měl/a hodně špatnou náladu. Jak ses choval/a k lidem kolem sebe,
vedlo to k něčemu? Dokázal/a bys odhadnout, jak se ti lidé cítili?

Pobavte se také o tom, jestli bys stejnou situaci řešil dnes jinak a proč ano/proč ne.

Název	Erik	
Autor	Lucie Rendlová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás, Lidé a čas	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žáci si uvědomí a pojmenují některé kulturní odlišnosti. Na základě literární ukázky sami formulují, co mohou udělat, aby se „cizí, jiní nebo odlišní“ lidé u nás cítili dobře.

Pomůcky: kniha Erik, text pro každého žáka, pracovní list

Popis činností:

1. Evokace: Diskuse ve skupině, žáci si sdělují, zda se někdy setkali s cizincem nebo s někým, kdo se choval jinak, než jsou zvyklí. Sdílejí, o čem debatovali ve skupině. Zkušenosti žáků učitel zapisuje na tabuli.
2. Třídění: Učitel na tabuli zapíše slovní spojení „kulturní zvyklosti“. Žáci společně hledají odpověď na otázku, co slovní spojení znamená. Vrací se k zápisu svých vlastních zkušeností na tabuli (evokace) a diskutují o tom, co je a co není kulturní zvyklost. Mohou připsat i další náměty.
3. Poslech: Každý žák obdrží část textu Erik (až do označeného místa #). Text předčítá učitel, žáci text sledují očima.
4. Práce s textem: Žáci se rozdělí do dvojic, společně vyplní připravený pracovní list a napíší dopis.
5. Společné čtení: Text dočtou žáci sami.
6. Předvídání: Učitel vyzve žáky, aby přemýšleli, co může být na Erikově obrázku.
7. Reflexe: Žáci si sami v knize najdou Erikův obrázek a porovnají ho se svými nápady. Diskutují o tom, co bychom mohli udělat, aby se „odlišní“ lidé mohli cítit lépe.

Komentář z pohledu gramotnosti:

V knížce je relativně málo textu, o to více je nutné pracovat s obrázky, které jsou důležitou součástí příběhu. Žák musí propojovat informace z obou těchto zdrojů (ČG-2-2-02). Během čtení žáci dostávají prostor k úvahám. Při práci s obrázky využívají fantazii, kdy mohou příběh domýšlet, klást si otázky, nebo hledat v obrázcích detaily, které jsou pro příběh důležité. Na základě vlastních zkušeností předvídají, jak by příběh mohl dále pokračovat (ČG-2-4-03). Pro tuto věkovou skupinu je příběh blízký, protože hostitelem je chlapec ve věku dětí. Díky tomu je pro žáky jednodušší představit život ve své rodině, rodinné zvyky a tradice. Propojují tak názory a myšlenky z textu

s vlastní zkušeností (ČG-2-2-07). Zároveň se žáci zamýšlejí nad přínosem jiné kultury pro nás a naopak. Seznamují se se slovním spojením „kulturní zvyklost“, odhadují a vyvozují jeho význam z kontextu textu (ČG-2-4-03).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Hodina je navržena tak, aby mohli spolupracovat žáci na všech úrovních. Pro slabší žáky je práce jednodušší díky práci s obrázky, talentovaní žáci mají prostor při tvorbě otázek a v úvahách. Diferenciaci také může podpořit učitel např. tím, že nadané žáky vede ke složitějším úvahám nad obrázky, případně jim dá možnost zabývat se multikulturalitou ve světovém kontextu.

Důkazy o učení:

Žák se zapojí do diskuse o kulturních zvyklostech.

Žák uvede příklady kulturních zvyklostí našeho národa.

Žák vyhledá v textu důležité informace.

Žák na základě literárního textu předvídá, jak by text mohl pokračovat.

Zdroje:

TAN, Shaun. *Erik*. Zlín: Kniha Zlín, 2011. ISBN 978-80-87497-24-1

Přílohy: text pro žáky, pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.gramotnosti.pro/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.gramotnosti.pro/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Shau Tan: Erik

Před několika lety u nás na čas bydlel zahraniční student. Vůbec se nám nedařilo správně vyslovovat jeho jméno, ale jemu to nevadilo. Dovolil nám, ať mu prostě říkáme Erik.

Vymalovali jsme pro něj volný pokoj, koupili jsme nové koberce a nábytek, zkrátka jsme se snažili zajistit mu všechno pohodlí. Takže nedokážu říct, proč si Erik vybral ke spánku i k učení zrovna spíž.

„Musí to být nějaká kulturní zvyklost,“ říkala mamka. „Ale když je takhle spokojený.“ Začali jsme uklízet jídlo a kuchyňské náčiní do skříněk, abychom ho nerušili. Někdy jsem ale přemítal nad tím, jestli je Erik opravdu spokojený; byl tak zdvořilý, že si nejsem jistý, zda by nám řekl, že mu něco vadí. Párkrát jsem ho viděl pootevřenými dveřmi do spíže, jak s tichým soustředěním studuje, a představoval jsem si, jak se v naší zemi asi musí cítit.

Ve skrytu duše jsem se na zahraničního hosta těšil – bylo tolik věcí, které jsem mu chtěl ukázat! Konečně jednou budu místním expertem, studnicí zajímavých informací a názorů. Naštěstí byl Erik velmi zvědavý a měl spousty otázek. Nebyly to ale zrovna otázky, které jsem očekával. Většinou jsem tedy mohl odpovědět jen: „Tím si nejsem jistý,“ nebo: „Tak to prostě je.“ Vůbec jsem se necítil užitečný.

Na každý týden jsem naplánoval výlet, protože jsem byl rozhodnutý ukázat našemu hostu nejlepší místa ve městě a okolí. Myslím, že se Erikovi naše výlety líbily, ale jak už jsem řekl, bylo těžké to poznat.

Erika většinou zajímaly malé předměty, které našel na zemi. Bylo by mě to rozčilovalo, ale myslel jsem na to, co mamka říkala o kulturních zvyklostech, a tak mi to tolik nevadilo.

Přes to všechno se nikdo z nás neubránil rozpakům z toho, jak od nás Erik odešel: jednoho rána se naprosto nečekaně rozloučil jediným mávnutím a zdvořilým sbohem. Vlastně nám chvíli trvalo, než jsme si uvědomili, že už se nevrátí.

Hodně jsme nad tím ten den přemýšleli u večere. Byl snad Erik našťvaný? Líbilo se mu u nás vůbec? Ozve se nám ještě někdy?

Ve vzduchu visel nepříjemný pocit, něco nedokončeného, nevyřešeného. #

Trápili jsme se tím dlouhé hodiny, do té doby, než jeden z nás přišel na to, co je ve spíži.

Přijďte se sami podívat: pořád to tam po těch letech je, ve spíži se tomu daří. Je to první věc, kterou ukazujeme každému novému hostu v našem domě. „Podívejte, co nám tu náš zahraniční student nechal,“ říkáme jim.

„Musí to být nějaká kulturní zvyklost,“ dodává mamka.

Zdroj: TAN, Shaun. Erik. Zlín: Kniha Zlin, 2011. ISBN 978-80-87497-24-1

1) Označte v textu a vypište, v čem byl Erik jiný než vy.

2) Sdílejte a napište, proč a jaké měl chlapec obavy, jak se student cítí.

3) Chlapec chtěl ukázat Erikovi hodně věcí. Co byste chtěli, aby se o vás (o vašem životě a zvyklostech) student dozvěděl?

4) Erik kladl různé otázky. Najděte v textu místo, kde se o tom píše. Zformulujte 3 otázky, jaké mohl Erik položit.

5) Erik nám může připadat zvláštní, protože měl odlišné zvyklosti. Co si myslíte, že by lidem mohlo na vás připadat zvláštní, kdybyste do vzdálené země přijeli jako „zahraniční“ student? Napište dopis do Erikovy země, ve kterém popíšete vaše kulturní zvyklosti.

Název	Jak si mám vybrat?	
Autor	Jitka Kroutilová (Marešová)	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák rozpoznává různé literární žánry a ujasňuje si, podle jakých kritérií si vybírá text ke čtení. Na základě krátkého úryvku ze začátku knihy odhaduje, o čem bude kniha a pro koho je určena.

Pomůcky: texty s úryvky, 2 pracovní listy, volné papíry pro práci skupiny, knihy, ze kterých jsou zvolené úryvky

Popis činností:

V první části pracují žáci samostatně s pracovním listem a s úryvky textů. Ve druhé části se seskupí do skupin podle vybraného textu a dále pracují s textem a s celou knihou.

1. hodina:

1. Evokace: Žáci si přinesou jednu vlastní knihu. Knihy vystavíme, aby je všichni dobře viděli.
2. Brainstorming na téma: Jaké typy (žánry) knih máme před sebou?
3. Učitel zapisuje návrhy na tabuli. Zaujala vás některá z vystavených knih? Čím?
4. Samostatná práce žáků s úryvky knih a s pracovním listem č. 1: Žáci čtou připravené úryvky a hledají v nich podstatné informace pro splnění úkolů z pracovního listu.
5. Reflexe samostatné práce: Žáci sdílejí své odpovědi. Zdůvodňují, proč si vybrali konkrétní úryvek (úkol č. 3), čím je zaujal.

2. hodina:

6. Evokace: Žáci si připomenou, který úryvek si vybrali a proč.
7. Skupinová práce: Žáci se rozdělí do skupin podle vybraného úryvku. Pokud je v některé skupině více žáků, utvoří více skupin se stejným úryvkem. Pracují s pracovním listem č. 2, s vybraným úryvkem a s konkrétní knihou, ze které je úryvek. Diskutují o tom, podle čeho si můžeme vybírat knihu.
8. Reflexe: Žáci prezentují svoji práci ostatním skupinám, seznamují spolužáky se svým úryvkem a důvody jeho výběru (podle čeho si vybírali úryvek, knihu).

Komentář z pohledu gramotnosti:

V úvodním brainstormingu žáci podle názvu a ilustrace na obalu knihy odhadují, o jaký žánr by se mohlo jednat, pro koho by text mohl být určen. Při diskuzi nad pracovním listem č. 2 jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, podle čeho si vybírají knihy pro vlastní četbu (ČG-2-1-01, ČG-2-3-05). Při práci s vybraným úryvkem rozpoznávají, kdo je hlavní postavou úryvku a její hlavní rysy. Na základě úryvku textu odhadují, o čem by mohl být děj dané knihy. Učí se do svého čtení postupně zapojovat některé čtenářské strategie (ČG-2-4-03).

Důkazy o učení:

Žák pojmenuje některé literární žánry.
Žák na základě úryvku knihy odhadne její možný děj.
Žák vlastními slovy zdůvodní svůj výběr úryvku.

Zdroje:

FOGLAR, Jaroslav. *Boj o první místo*. Ilustroval Gustav KRUM. Praha: Olympia, 1995. ISBN 80-7033-348-0.

KLÍMA, Ivan. *Markétin zvěřinec*. Praha: Albatros, 1990. Veronika (Albatros).

LEBEDA, Jan. *Medovníček na cestách*. Ilustroval Zdeňka ŠTUDLAROVÁ. Praha: Brána, 2015. ISBN 978-80-7243-756-6.

SMITH, Dodie. *Sto a jeden dalmatínek: Humorné čtení pro děti a celou rodinu*. Přeložil Eva MARXOVÁ. Praha: Svoboda, 1994. ISBN 80-205-0428-1.

MANDÁT, František. *Kluci, vlítnem na ně!*. Praha: BMSS Start, 2016. ISBN 978-80-86140-80-3.

ALEXANDER, Lloyd. *Kroniky Prydainu*. Přeložil Pavel MEDEK. Praha: Albatros, 2004. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-01424-6.

Přílohy: texty s úryvky z knih, pracovní listy pro samostatnou práci (1) a do skupiny (2)

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.podpora-prace-ucitelu.cz/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1.

Fflewddur Fflam kreslil do hlíny hrotem své dýky a ukazoval Taranovi trasu, které se hodlal držet. „Vojska Rohatého krále nepochybně zůstanou v údolí řeky Ystrad. Pro pochodující armádu je to ta nejsnazší cesta. Spirálový hrad stál tady,“ dodal a zlostným gestem zabodl dýku do místa, na které ukazoval, „západně od Ystradu. To znamená, že nejkratší cesta by vedla přímo na sever přes tyto hory.“

„Tak to je cesta, kterou se musíme vydat,“ přikývl Taran, který se ze všech sil snažil alespoň trochu se vyznat ve změti Fflewddurových čar.

„To bych nedoporučoval, příteli. Museli bychom se v tom případě přespríliš přiblížit Annuvinu.“

2.

Nevím, jak kdo, KLUCI, ale vždycky když jedu na první trénink před novou sezónou, mám takový divný pocit. Ne že bych se netěšil, až zase všechny kluky po prázdninách uvidím, ne že bych se netěšil, jak v šatně rozebereme, co jsme vyváděli v létě, ale pomyšlení, že končí prázdniny, uznejte, to je fakt děs. Představa školy, diktátů a písemek a zkoušení a ranního vstávání, brrrrr.

Vlastně se budu celé dny těšit, až zase vypadnu na hřiště. I když první trénink, stejně jako první den ve škole, mají divnou atmosféru.

Za deset minut jsem uřícený a čurky potu mi do prachu na čele malují klikyháky. Chechtám se Karlosovi, protože si dlaní utřel obličej a vypadá jako šmudla.

3.

Zdalo se, že Ruda má svými řezavými vtipy a přezdívkami spadeno zejména na Petra. Kolikrát ho jen v minulém školním roce zesměšnil!

Od kohokoli jiného by Petr Solnar vtip přijal a oplatil by mu ho. Ale vtipem od Rudy se cítil zahanbený a pokořený jako od nikoho. To proto, že věděl, jak nad něj Ruda vyniká. Ještě poslední den v minulé třídě ho Ruda roztrpčil svými bodavými legráčkami tak, že to vypadalo na pořádnou rvačku...

O prázdninách Petr na Rudu Lorence zapomněl – ale nyní, na prahu nového školního roku mu vše znovu zavířilo hlavou a vzrušilo ho tak nepříjemně, že myslel na vyšší třídu jen s největšími obavami.

4.

Jednoho dne přiletěly k Medovnickově chaloupce dvě rozzlobené a udýchané včely. „Medovnicku, Medovnicku, za kopcem, z druhé strany našeho lesa, žijí divoké včely. Nemají ani žádný pořádný úl, jako máme my, ale je tam zlomený silný strom a v jeho dutině bydlí. A jak jsou zlé! No prostě divoké včely. Co budeme dělat?“

Medovniček nejprve neodpovídal, ale v duchu si myslel: „Kdepak by se tady vzaly divoké včely? Ty přece žijí v dalekých zemích, například v Africe. To nějakému včelaři uletěl roj, a protože nenašel žádný prázdný úl, usadil se ve zlomeném a vyhnílému stromu.“

5.

Není to tak dávno, co žil v Londýně mladý manželský pár dalmatinců. Jmenovali se Pongo a Slečinka Pongová. Pongovým patřila novomanželská dvojice lidí: pán a paní Dearlyovi. Pongovi měli štěstí, protože tihle jejich lidičkové byli mírní, poslušní a mimořádně inteligentní – občas téměř psovští. Rozuměli mnoha zaštěkaným povelům: „Ven, prosím!“ „Domů, prosím!“ „Pospěšte si s tou večerí!“ „A co procházka?“ a čemu náhodou nerozuměli, to uměli uhodnout – když jste se na ně oduševněle zadívali, nebo je pořádně škrábli packou.

6.

Pod mostním sloupem seděly kačeny. Podobaly se barevným hřebům, které kdosi zarazil do vody pod kamenný oblouk.

„Podívej, mami,“ zastavila se Markéta, „kachny!“

Držely s matkou společně nákupní tašku, každá za jedno ucho. Za jejich zády se řítily auta, nikdo z chodců se tu raději nezastavoval, nebylo to příjemné místo.

„Pojď, Marko!“ Máma jako vždycky spěchala. Chtěla být co nejrychleji doma. Proč vlastně, když ji tam nikdo nečekal?

Markéta se držela zábradlí. Jeden z kačerů se pohnul, zdálo se, že pluje k nim. Svou krásnou, zeleně se lesknoucí hlavu nesl hrdě nad vodou, jako by mu řeka patřila. Byla by se ho ráda dotkla, jenže by si to určitě nedal líbit, kromě toho stály na vysokém náspu nábřeží odděleny navíc od řeky kovovou mříží. „Co kdybychom si koupili živou kačenu?“ Navrhla matce.

Jméno a příjmení, třída:

1) Přečti si následující ukázky a k názvům knih připoj číslo ukázky, o které si myslíš, že je z dané knihy.

Jaroslav Foglar: Boj o první místo _____

Ivan Klíma: Markétin zvěřinec _____

Jan Lebeda: Medovníček na cestách _____

Dodie Smith: Sto a jeden dalmatinec _____

František Mandát: Kluci, vlítnem na ně! _____

Llyod Alexander: Kroniky Prydainu _____

2) Spoj číslo ukázky a téma knihy, její žánr

1	Dobrodružná literatura
2	Fantasy literatura
3	Příběhy o zvířatech
4	Příběhy pro dívky
5	Pohádkové příběhy
6	Příběhy se sportovním tématem

3) Vyber si jednu ukázku a odpověz na následující otázky

Vybraná ukázka:	
Jaké jsou v ukázce hlavní postavy?	
V jakém prostředí se děj odehrává?	
Co mě na ukázce zaujalo?	

Pracovní list (2) pro skupinovou práci

Členové skupiny:

Naše vybraná kniha:

Téma knihy:

Možné hlavní postavy:

Prostředí, ve kterém se nejspíše bude děj odehrávat:

Jakým jazykem bude kniha asi psaná (posuďte spisovnost, jednoduchost textu, výskyt těžších slov, používání cizích jmen atd.):

O čem by mohla kniha být:

Doplň podle knihy:

Má kniha ilustrace:

Počet stran:

Pro jakého čtenáře je kniha určena (věk, zájmy):

Diskutujte ve skupině a zapište:

Podle čeho všeho si vybíráme knihu, kterou budeme číst:

Název	Je mi strašně	
Autor	Hana Hedlová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák vysvětlí, kdo je člověk s postižením, a jak bychom se k němu měli chovat. Na základě literární ukázky objasní, proč je/není Lucka dobrá kamarádka. Žák vybere ze svých kamarádů toho, kterému důvěřuje, a zdůvodní proč.

Pomůcky: literární text z knihy Martiny Drijverové Domov pro Mart'any, pracovní list, pastelky

Popis činností:

1. Evokace: Kapitola z knížky Domov pro Mart'any se jmenuje „Je mi strašně“. Žáci zavřou oči a vzpomínají na situaci, kdy jim bylo strašně, protože je někdo zklamal. Mají za úkol popovídat si o tom ve dvojici a porovnat svoje zkušenosti. Co je pro jednoho strašné, nemusí být strašné pro druhého.
2. Učitel přečte nahlas a srozumitelně úryvek z knížky, žáci sledují text očima. Najdou a vyznačí v textu odstavec, který popisuje, jak se děti chovaly na hřišti k Martinovi. Zapiší si, co děti svým chováním způsobily a jak Martin reagoval. Vybraný odstavec přečtou žáci sousedovi ve dvojici a vzájemně sdílejí, co si zapsali a proč.
3. Společná diskuze ve třídě: Jak děti na Martina reagovaly? Jak reagoval Martin a proč? Co asi cítili Míša, Lucka, Hubert?
4. Každý žák samostatně vyplní úkol číslo 1 na pracovním listě, kde jsou čtyři pojmy: blbý, nemocný, postižený a divný. Žák napíše, co jednotlivé pojmy znamenají nebo co si pod nimi představuje a jaký je mezi nimi rozdíl.
5. Následuje vzájemná diskuze mezi žáky a hledání významu zadaných slov. Žáci hledají společně odpověď na otázky: Jaký je Martin? Proč se bojí cizích lidí? Proč Míša řekla Lucce, že její bratr je „nemocnej“?
6. Skupinová práce: Žáci se rozdělí do skupin po pěti. Každá skupina má za úkol napsat, s jakými lidmi s postižením se již žáci setkali, jak se při tomto setkání cítili, a jaké reakce okolí na přítomnost člověka s postižením zažili. Skupiny porovnávají své zkušenosti a třídí reakce okolí na vhodné a nevhodné.
7. Žáci samostatně podtrhnou v textu místa, podle kterých poznali, že je Martin dítě s postižením. Hledají v textu odpověď na otázku, jestli má Míša svého bratra Martina ráda. Odpovědi sdílejí a porovnávají v rámci skupiny.

8. Každý žák samostatně napíše do pracovního listu krátké zamyšlení, jestli je nebo není Lucka dobrá kamarádka a proč (úkol číslo 2).
9. Žáci dostanou za úkol napsat do pracovního listu jméno svého kamaráda, kterému nejvíce důvěřují, a napsat tři důvody, proč. Pokud chtějí, mohou svého kamaráda nakreslit (úkol číslo 3).

Komentář z pohledu gramotnosti:

Vyhledávání částí textu, ze kterých lze vyčíst, že Martin je postižený, vede žáky k tomu, aby se soustředili na nalezení konkrétního momentu (ČG-2-2-04). Při zamyšlení nad chováním Lucky žáci vyjadřují osobní pohled na jednání dané postavy (ČG-2-3-06). Při skupinové práci a diskusi o vlastních zkušenostech je mohou žáci propojit se čteným textem (ČG-2-2-07).

Důkazy o učení:

Žák podtrhne v textu místa, podle kterých pozná, že je Martin dítě s postižením.
Žáci sestaví společně seznam vhodných a nevhodných reakcí při setkání s lidmi s postižením.
Žák napíše krátké zamyšlení, jestli je Lucka dobrá kamarádka.
Žák objasní, proč důvěřuje svému kamarádovi.

Zdroje:

DRIJVEROVÁ, Martina. *Domov pro Marťany*. Praha, Nakladatelství Albatros, 2012. ISBN: 978-80-02938-2, s. 74-76

Přílohy: text, pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Je mi strašně

Řekla jsem, že se o Martina postarám. Rozhodla jsem se, že když já mám radost, udělám ji i jemu. Vezmu ho na hřiště. Martin tam ještě nebyl. Nejdřív si zvykal na nový domov, pak byl nasydlý, potom jsme pracovali na zahradě. Prostě to vždycky nějak nevyšlo.

Hřiště je kousek od chráněného území. Jsou tam prolézačky, dvě houpačky a malý kolotoč. Martin jezdí na kolotoči strašně rád. Musí ho samozřejmě někdo točit a taky dávat pozor, jestli se pořádně drží.

Na hřišti nikdo nebyl. Věděla jsem, že naše třída je v družině nebo na němčině. Posadila jsem Martinka na kolotoč a dlouho jsem ho vozila.

„Eště, eště!“ volal pořád.

„Už nemůžu,“ řekla jsem mu nakonec a byla to pravda. Strašně jsem se udýchala. „Víš co? Budeme šplhat.“

Ukázala jsem Martinovi, jak se leze na žebřík. Pak jsem ho podepřela a dávala jsem mu střídavě nohy na příčky. Jenom na dvě, protože se bál.

„Padnu, padnu!“ volal.

„Neboj se, nic to není, podívej.“ Ukazovala jsem Martinovi, jak vylezu nahoru – a pak se to stalo.

„Hele...hele...Koukejte!“ křičel někdo. Otočila jsem se – a byly to děti z naší třídy. Jenom některé, ty, co chodí na němčinu. Asi skončily dřív. Hubert, Komínková, Hamák, Vedral, Hurych... a Lucka. Stály tam a koukaly se na Martina.

Martin se cizích lidí bojí. Hlavně když je sám. A to teď byl, protože já zůstala nahoře na prolézačce. Začal se kývat a dal se do křiku. Samozřejmě přitom zapomněl, že má schovat jazyk. Otevřel pusku a z ní mu tekly sliny.

„Ty jo! To je parádní debil!“ křičel Hamák a šklebil se po Martinovi. Vedral začal kolem Martina poskakovat a hulákal přitom: „Bééé... béé...“

„Mně se ta Novotná zdála vždycky divná,“ ječel Hurych, „maj to asi v rodině.“

A ten, že si na mě myslel?!

„Míšo! Míšo!“ volal můj bratr a celý se třásl. Určitě si myslel, že mu chtějí ublížit. Skočila jsem dolů. Až z té největší příčky a vzala Martina kolem ramen.

„Páni, on je tvůj?!“ zeptala se Komínková. „Ten teda vypadá...“ Myslím, že byla ráda, že se kluci smějí někomu jinému než jí. Sáhla jsem do kapsy a dala Martinovi do pusy kus čokolády. Začal ji cucat, ale pořád pobrekával. Obličej měl mokrý od slz a od slin. Vyndala jsem kapesník a utřela ho.

„Debílková chuva!“ křičel Hamák.

„Fuj,“ ušklíbala se Komínková.

„Asi mu taky dává plínky!“ smál se Vedral. Jediný, kdo nic neřekl, byl Hubert. A Lucka. Stála tam a kousala se do palce, byla úplně bílá, bledá jako stěna a dívala se na mě. Ne na Martina. A pak promluvila. Hlas jí tak nějak divně skřípal. Jako by to nebyla ona.

„Tos mi neřekla... neřekla jsi mi... že máš blbýho bráchu...“

„Říkala jsem ti přece... že je nemocnej...“

„Nemocnej, jo?“ vykřikla Lucka. „Tomu ty říkáš nemocnej? Je to idiot!“ A pak křičela dál: „Mezi náma je konec, rozumíš, konec, s takovou holkou kamarádit nebudu!“

A strhla si z ruky můj náramek a hodila ho na zem. Sebrala jsem ho. Do toho se smáli Hamák s Vedralem a Komínkovou. Jen Hubert tam stál a neříkal nic, nedělal nic.

Nevím, jak jsem se vrátila domů. Vzala jsem Martina za ruku a šli jsme. Kluci ještě pokřikovali, ale už jsem jim nerozuměla. A ani jsem rozumět nechtěla.

„Je mi strašně“

Jméno:

1. Napiš, co jednotlivé pojmy znamenají a jaký je mezi nimi rozdíl.

blbý	nemocný
postižený	divný

2. Napiš krátké zamyšlení, jestli je podle tebe Lucka dobrá kamarádka.

3. Napiš jméno svého kamaráda, kterému nejvíce důvěřuješ, a napiš tři důvody, proč. Pokud chceš, svého kamaráda nakresli.

Název	Kdo zabil Snížka?	
Autor	Martina Pakandlová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk / Literární výchova Umění a kultura / Výtvarná výchova / Uplatňování subjektivity	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák jednoduchým způsobem objasní, co znamená ich forma vyprávění, vyhledá hlavní myšlenku, navrhne vhodné otázky, které napomáhají porozumění textu, a vytvoří k úryvku vlastní ilustraci.

Pomůcky: text (analyzované strany s. 135, 138: „Další den...“ – „... nebyl to dobrý pes.“), pracovní list, kniha Kdo zabil Snížka?

Popis činností:

Aktivity před čtením:

1. Společná diskuze: Zkus si vybavit moment, kdy ses dozvěděl název knihy pro tento rok – Kdo zabil Snížka. O čem sis myslel, že bude příběh pojednávat? Kdo by mohl být Snížek?

Aktivity při čtení:

2. Předčítání textu učitelem.
3. Diskuze se žáky:
 - a. po prvním odstavci: Co Martina cítí, proč se straní? Dostáváme se k tomu, že někdo chce být sám a někteří naopak chtějí obtíž sdílet s jedním nejbližším člověkem nebo dokonce s více lidmi – rodinou, spolužáky. Nasloucháním těchto různorodých názorů pěstujeme empatii a tolerantní přístup k okolí.
 - b. po třetím odstavci: Kdo příběh vypráví? Podle čeho jsi to poznal? Znáš jiné knihy, kdy vyprávěč mluví tímto způsobem? Kdy důsledně nelpí na spisovném jazyku? Čeho tím chce autor docílit? Těmito otázkami cílíme na hlubší porozumění textu, specifika ich formy vyprávění a odhalení záměru autora.
 - c. po „... s ním už se kamarádit nechci.“ (str. 138): Proč paní Seidlová chtěla dát Martině peníze? Dá se smrt zvířete vykoupit penězi? Po diskusi, kde otvíráme argumenty, že nelze život zvířete vzít zpět, bychom měli dojít k tomu, že rozumíme, proč paní Seidlová nabízela zrovna peníze. (např.: Paní Seidlová shledávala peníze jako nejlepší řešení, protože v jiných částech knihy zaznívá, že Martina pocházela z velmi skromných poměrů – maminka na mateřské dovolené s dvojčaty, tatínek pracoval v lese, technickým vybavením rodina nedisponovala, dokonce ani telefon nevlastnila – a paní Seidlová si mohla snadno domyslet, že právě finanční kompenzace je pro takovou rodinu zkrátka žádoucí.)

4. Rozhovor ve dvojici (konec str. 138): Co Martinu přimělo k náhlé změně názoru – tedy proč ji najednou přechází vztek a jasně cítí, že je to paní Seidlové líto?

Aktivity po čtení:

5. Samostatná práce: Napiš odpovědi na otázky v pracovním listu. (O čem byla ukázka? Co je podle tebe myšlenkou hlavní, zásadní? Kdybys byl v roli učitele/učitelky, jaké otázky bys dětem k textu dal? Uvědomil sis po přečtení/poslechu příběhu něco, co se ti bude hodit v životě? Když tohle víš, můžeš to nějak v životě využít?)
6. Práce ve dvojicích: S kamarádem své odpovědi vzájemně sdílejte.

Ilustrace do knihy – navazující hodina výtvarné výchovy

7. Společná diskuze (Co už víme o ilustracích, jaké formy mohou ilustrace mít, jaké výtvarné techniky jsou ilustrátory využívány atd.): Učitel klade otázky, které jsou podnětem k diskusi žáků. Informace, které nebudou řečeny, učitel stručně doplní.

Proč bývají v knihách ilustrace?

Ilustrace je výtvarný doprovod příběhu. Napomáhá čtenáři ke konkrétnější představě o obsahu textu a dotváří jeho představy. Dětem, které se učí číst, pomáhají ilustrace určit postavy a prostředí příběhu. Prostřednictvím ilustrace můžeme emočně doplnit text a výtvarně jej oživit. V neposlední řadě (zvláště v dětské literatuře) může plnit ilustrace výchovnou funkci.

Jakou výtvarnou techniku nebo formu může mít ilustrace?

Dětem můžeme ukázat různé přístupy autorů k ilustraci a následně je porovnat. Uvedme např. Lenku Vybíralovou - Ukradený měsíc, Tomáše Řízka – Poletíme!, Václava Kabáta – Princezny, draci a vznášedla, Saki Macumotto – Škola v Baraumi, Eva Sýkorová Pekárková – Zmizelá škola atd.

Ilustrace mívá nejčastěji podobu kresby, někdy malby, koláže nebo i fotografií z filmu.

8. Zadání úkolu: zkus si představit, že jsi ilustrátor, a že právě pracuješ na ilustracích do knihy Kdo zabil Snížku? Tvým úkolem je namalovat, jak si představuješ diskusi mezi Martinou a paní Seidlovou.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Během úvodní diskuze o vlastních zkušenostech žáků, poslechu textu a následném hledání odpovědi na otázky učitele žáci propojují a porovnávají své vlastní zkušenosti s informacemi obsaženými v textu (ČG-2-2-07). Po přečtení ukázky žáci písemně odpovídají na otázky směřující k hledání hlavní myšlenky textu. V následné diskusi společně dojdou k závěru, kterou myšlenku lze považovat za hlavní (ČG-2-2-05). Při formulaci otázek („Jaké otázky bys dětem dal, kdybys byl v roli učitele“) jsou žáci podporováni k tomu, aby využili jednu ze čtenářských strategií – kladení otázek, která jim napomáhá k hlubšímu porozumění textu (ČG-2-4-03). Zamyšlením se nad otázkami „Proč paní Seidlová nabízela Martině zrovna peníze? Dá se smrt vykoupit penězi?“ žák vyvozuje z přečteného informace, které dokládá textem (ČG-2-2-08).

Při diskusi o významu ilustrací a vlastním návrhu ilustrace k úryvku žák porovnává a propojuje informace z textu s obrázkem (ČG-2-2-02).

Důkazy o učení:

Žák jednoduchým způsobem vysvětlí, co je ich forma vyprávění.

Žák vyhledá hlavní myšlenku textu.

Žák ke čtenému textu formuluje otázky.

Žák vytvoří vlastní ilustraci k textu.

Zdroje:

SOUKUPOVÁ, Petra. *Kdo zabil Snížka?* Ilustrovala Tereza ŠČERBOVÁ. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-226-8, s. 135 – 138.

Fotografie: Martina Pakandlová

Přílohy: text Proč Sníh doopravdy umřel (str. 135, 138, „Další den...“ – „... nebyl to dobrej pes.“), pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

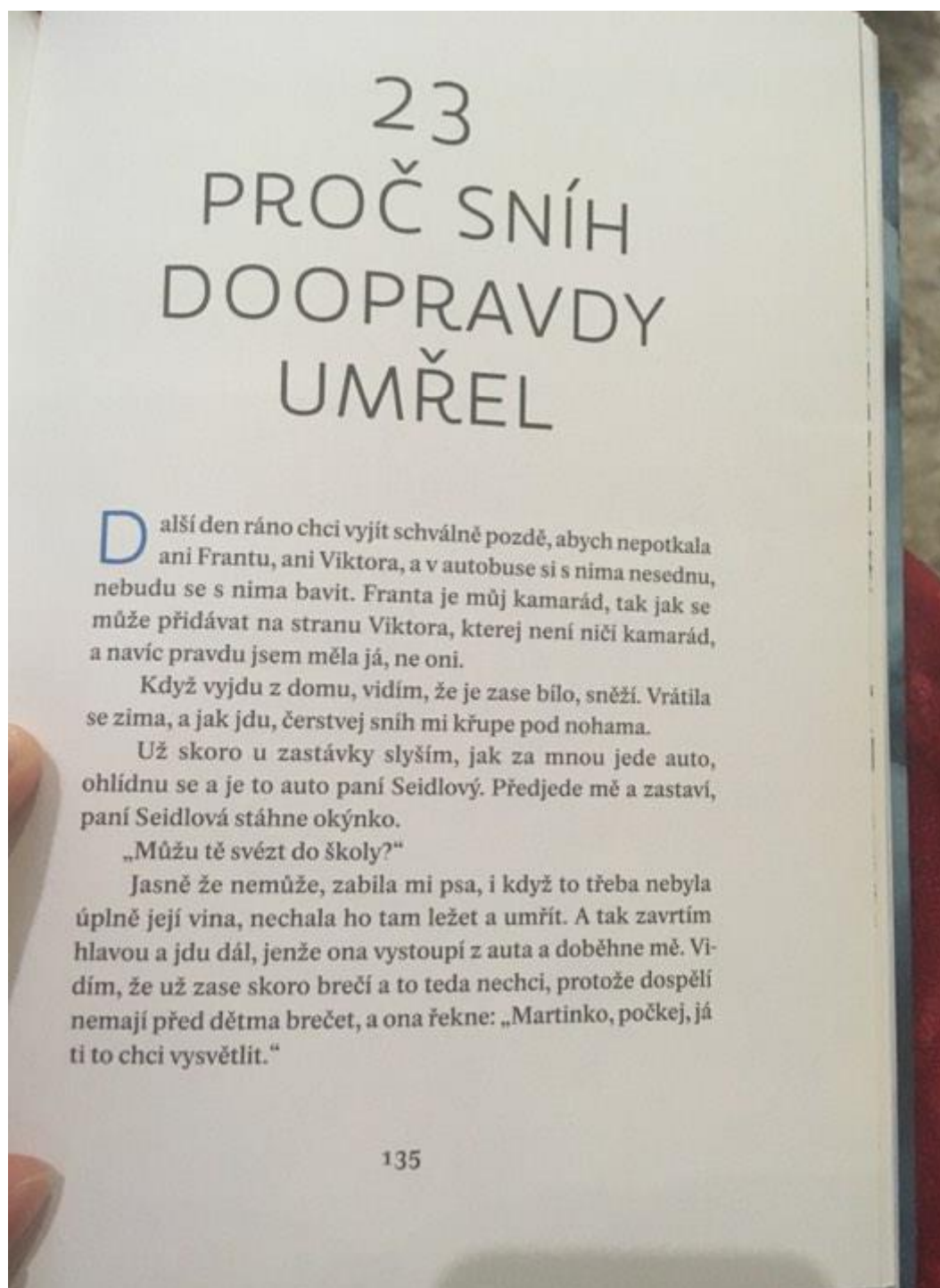

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Kniha na fotografii: SOUKUPOVÁ, Petra. *Kdo zabil Snížka?* Ilustrovala Tereza ŠČERBOVÁ. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-226-8, s. 135.

Rozběhnu se do louky a ona za mnou, a když už mě skoro má, tak se zastavím.

„Poslouchej mě, prosím tě. Já jsem to vůbec nevěděla, že jsem ho srazila, já... já jsem si myslela, že to byla srna, nic jsem neviděla, a až druhý den, když jsem se dozvěděla, co se tvému pejskovi stalo, tak mi to došlo. Já vím, že jsem ti to měla říct, mrzí mě to, moc mě to mrzí...“ a doopravdy se rozbrečí. A já chci, aby už to skončilo, a tak jí řeknu: „To je dobrý.“

A ona si utírá oči a říká: „Ne, není to dobrý, chci ti dát aspoň nějaký peníze, jo? Na...“ a podává mi dvě tisícovky. Ty jo, tolik peněz jsem nikdy neměla a ani neviděla, ale stejně zavrtím hlavou, peníze nechci, o peníze mi přece nešlo, chtěla jsem jenom zjistit, co se stalo, a jasně že jsem chtěla nějaký trest pro toho, kdo to udělal, ale když vidím paní Seidlovou, tak mi připadá, že toho má dost těžkýho, pořád popotahuje a kdoví jestli se nerozbrečí znovu, ale snad ne. A taky zase řekla Sněhovi pejsek.

„Tak co pro tebe můžu udělat, když nechceš peníze?“

Ale co by pro mě mohla udělat? Já nechci nic jinýho, než aby Franta uznal, že jsem měla pravdu, a Viktor aby nás nechal na pokoji, protože s ním už se kamarádit nechci.

„Můžete mě odvézt do školy,“ řeknu a obě se vrátíme k jejímu autu, nastoupíme, v autě to hezky voní a ona mě odveze do školy, na zastávce vidím kluky, ale dělám, že je nevidím, obě celou cestu mlčíme, paní Seidlové zvoní telefon, ale ona ho típne. A zdá se mi, že zase brečí, ale radši se moc nedívám, a když vystupuju, tak řekne: „Je mi to opravdu líto.“

A já vidím, že jí to opravdu líto je, a tak řeknu: „Nebuďte z toho smutná, nebyl to dobrej pes.“

Ve škole se s Viktorem nebavím ani trochu a s Frantou jenom, když je to nutný — když spolu sedíme v lavici, tak to ani jinak

Pracovní list

Kapitola 23: Proč Sníh doopravdy umřel

Jméno a příjmení:

Třída:

1. O čem byla ukázka?
2. Ačkoliv se text skládá z mnoha témat a podtémat, co je podle tebe myšlenkou HLAVNÍ, ZÁŠADNÍ?
3. Ukázka je psaná v ich formě. Co to znamená?
4. Kdybys byl v roli učitele/ky, jaké otázky bys dětem k textu dal?

5. Uvědomil sis po přečtení/poslechu příběhu něco, co se ti bude hodit v životě?

6. Když tohle víš, můžeš to nějak v životě využít?

Název	Stromek	
Autor	Tereza Vokatá	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák s pomocí návodných otázek odhalí hlavní myšlenky bajky a doloží je ukázkami. Vyvodí poučení ohledně soužití lidí a porovná ho se svou vlastní zkušeností.

Pomůcky: nakopírovaný text bajky pro každého žáka rozdělený na části, pracovní list, psací potřeby, počítač, volný list papíru

Popis činností:

1. Evokace: Brainstorming ke slovu SPOLEČENSTVÍ. (Žáci se pravděpodobně již s tímto slovem setkali například v učivu Přírodovědy – lesní společenství, společenství vod a bažin.)
2. Společná diskuze: Koho máme neustále ve své blízkosti?
3. Práce s textem: Je třeba zajistit, aby každý žák měl dostatečný prostor se k textu vyjádřit, přednést své myšlenky a názory. Podle počtu žáků ve třídě může učitel pracovat se všemi žáky, nebo je může rozdělit do skupin. Text je rozdělený na části, které žáci budou číst postupně a plnit k nim zadání úkoly. Je možné text rozstříhat na jednotlivé úryvky a v rohu sešít, žáci si tak budou postupně otáčet na danou část textu, se kterou právě pracují.

Text 1 – úkoly:

- a. Napsat, kdo je dřevorubec – pouze pro ujištění, že děti znají toto povolání a slovo pro ně není cizí.
- b. Vyplnit do tabulky vlastními slovy, co stromu vadilo a proč, diskutovat o tom se spolužáky.
- c. Na volný list papíru napsat vše, co mě napadá v souvislosti s otázkou „Může se i v životě lidí stát, že nám někdo překáží v tom, co děláme a co chceme?“ (volné psaní)
- d. Společně ve třídě sdílet, co napsali (čtení vlastního textu je dobrovolné). Hledání důvodů, proč a kdy nám mohou ostatní lidé překážet.

Text 2 (čtení s předvídáním) – úkoly:

- a. Odpovědět na otázku, co po velikém lese zbylo, co je to ta mýtina – pro ujištění, že žáci významu slova rozumí.
- b. Přemýšlet, proč asi se stromek dlouho neradoval.
- c. Společně ve třídě sdílet, co je napadlo, zda se v některém nápadu shodli.

Text 3 – úkoly:

- a. Zapsat ve dvojici, co se opravdu stalo a proč byl stromek nakonec vyvrácen i s kořeny.
- b. Diskutovat s ostatními, jak a v čem se naše nápady (úkol k textu 2) odlišují od záměru autora, či v čem se s ním shodují.

Text 4 – úkoly:

- a. Zamyslet se společně se spolužáky ve třídě nad tím, jestli si za svou zkázu stromek opravdu mohl sám. Proč?

Text 5 – úkoly:

- a. Vysvětlit vlastními slovy, co je to uragán. V případě, že žáci význam slova neznají, mohou využít tištěný výkladový slovník nebo vyhledat význam pomocí internetu. Je třeba dát žákům seznam relevantních odkazů, abychoh zajistili, že vyhledaná odpověď bude správná (např. <https://slovník-cizich-slov.abz.cz>, <http://www.slovník-cizich-slov.cz/uragan.html>).
 - b. Diskutovat s ostatními o tom, proč strom potřebuje své společenství, v čem ho chrání, v čem mu pomáhá.
 - c. Odpovědět samostatně na otázku, kdo nebo co může ochránit před nebezpečím tebe, jak a proč.
 - d. Sdílet odpovědi (jen žáci, kteří chtějí).
4. Reflexe: Může nám v životě pomáhat a chránit nás i někdo jiný než jen rodina? Jak nám mohou ostatní lidé pomáhat, co se od nich můžeme naučit? Mohu i já být potřebný pro ostatní lidi? Jak?
 5. Upevnění a rozšíření tématu: Na konci učební aktivity je třeba se vrátit k brainstormingu a nechat žáky doplnit další slova k tématu společenství.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při práci s textem bajky žáci vyhledávají hlavní myšlenky jednotlivých částí, dokládají je ukázkami a sami formulují poučení (ČG-2-2-05). Propojují informace a myšlenky týkající se stromu s vlastními znalostmi, zkušenostmi a názory ze svého vlastního života, přemýšlí nad tím, koho ke svému životu potřebují (ČG-2-2-07). Žáci vyjadřují svůj osobní pohled na jednání postavy (stromu), zvažují, jak by se zachovali oni, v čem by jim mohli lidé v jejich okolí být na obtíž (ČG-2-3-06). Při práci s textem používají základní strategie pro porozumění textu, využívají předvídání, a přečtené propojují s vlastní zkušeností, přemýšlí nad důležitostí rodiny. Žáci si při práci s textem vyjasňují pro ně neznámá slova (ČG-2-4-03).

Možnosti individualizace a diferenciacce výuky:

Části textu, se kterými žáci pracují, jsou různé náročnosti. Učitel je může žákům při předčítání nahlas přidělovat podle aktuální úrovně jejich čtenářských dovedností. Je možné také žákům nabídnout více času na splnění úkolů nebo možnost pracovat na individuálních úkolech ve dvojici.

Důkazy o učení:

Žák doloží svá tvrzení vlastní zkušeností nebo ukázkou z textu.

Žák vyvodí vlastní závěry o soužití lidí na základě přečteného textu.

Žák vysvětlí, proč jsou pro něj lidé z jeho okolí důležití.

Zdroje:

KRYLOV, Ivan Andrejevič. *Pod maskou lenosti, aneb, Bajky i nebajky*: Výbor z díla. Praha: Albatros, 1985

Čtení s předvídáním | Respekt nebolí. *Úvodní stránka | Respekt nebolí* [online]. Dostupné z: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/cteni-s-predvidanim>

ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání. *ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání* [online]. Copyright © [cit. 27.03.2021]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz>

Uragan - slovník cizích slov online. *Slovník cizích slov online* [online]. Copyright © slovník cizích slov 2005 [cit. 27.03.2021]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.cz/uragan.html>

Přílohy: text pro žáky rozdělený na části (I. A. Krylov: Stromek), pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Text č. 1:

*Sekyru starý dřevorubec nes,
když zavolal ho stromek přikrčený:
„Vykácej, prosím okolo mne les,
vadí mi v růstu ty mohutné kmeny,
dost slunce na mé větve nepropouští,
mé kořínky se dusí v jejich houštích
do jejich korun jako do sítí
se každý teplý vánek zachytí.
Nebýt jich, měl bych sil i místa dost,
zelenal bych se světu pro radost,
v mém vlahém stínu by vše rozkvetlo
a nevypadal bych jak pometlo.“*

Text č. 2:

*Dojala jeho slova dřevorubce,
sekyrku popad,
rozmáchl se prudce
a po vysokém lese nad strání
mýtina holá zbyla za pár dní.
Však radost stromku byla nedlouhá.*

Text č. 3:

*Sluneční žár mu vláhu vysál z kůry,
pak roztrhla se deštěm obloha,
pak vysypala kroupy na něj shůry
a nakonec ten stromek zmořený
vyvrácen vichrem byl i s kořeny.*

Text č. 4:

*Tu zasyčela zmije vedle srázu:
„Jenom ty sám si můžeš za svou zkázu.“*

Text č. 5:

*„Les byl by tě i před tou nejprudší
vichřicí ukryl ve svém náručí,
A až by potom padly staré hlavy,
ty, silný, vysoký a zdravý,
vydržel bys už každou ránu
a odolal i uragánu.“*

Jméno a příjmení:

Text č. 1:

- 1) Napiš, kdo je dřevorubec. Co dělá?
- 2) Napiš do tabulky vlastními slovy, co stromu vadilo a důvod proč.

Co stromu vadilo?	Proč mu to vadilo?

Řekni spolužákům, co napadlo tebe, vyslechni si jejich nápady.

- 3) Může se i v životě lidí stát, že nám někdo překáží v tom, co děláme a co chceme? Na volný list papíru napiš vše, co tě napadne.

Pravidla volného psaní:

- *Piš po celou stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadá.*
 - *Piš souvislý text, ne jen jednotlivá hesla nebo body.*
 - *Nevracej se k napsanému, neopravuj, nevylepšuj, co jsi napsal/la.*
 - *Pokračuj v psaní, i když tě nic nenapadá, zapisuj i pomocné věty (Ted' mě nic nenapadá....), ale snaž se vrátit k tématu.*
 - *Nenech se brzdit pravopisem.*
- 4) Pokud chceš, můžeš spolužákům přečíst, co jsi napsal. Společně hledejte důvody, proč a kdy nám mohou ostatní lidé překážet.

Text č. 2:

- 1) Vysvětli, co zbylo po velikém lese. Co je to mýtina?
- 2) Napiš, proč si myslíš, že se stromek dlouho neradoval. Piš v celých větách.
Například: Myslím si, že se stromek dlouho neradoval, protože...

- 3) Sdílej s ostatními, co tě napadlo. .

Text č. 3:

- 1) Prober se spolužákem, proč se stalo, že byl stromek nakonec vyvrácen i s kořeny. Své postřehy si napište.

- 2) Diskutuj s ostatními, jak a v čem se naše nápady (úkol k textu 2) shodují nebo odlišují od vysvětlení autora.

Text č. 4:

- 1) Hledej s ostatními odpověď na otázku, jestli si za to, co se stalo, stromek mohl sám.

Text č. 5:

- 1) Vysvětli, co je uragán. Pokud nevíš, využij slovník nebo význam vyhledej pomocí internetu.
- 2) Diskutuj s ostatními o tom, proč strom potřebuje své společenství. V čem ho les chrání, jak mu pomáhá.
- 3) Zjistili jsme, že strom potřebuje své společenství pro svou ochranu a správný růst. Jak je to u lidí? Odpověz na otázky, své odpovědi napiš:
Kdo nebo co může před nebezpečím ochránit tebe?

Jak tě může ochránit?

- 4) Pokud chceš, sdílej své odpovědi s ostatními.

Název	Tenkrát na západě	
Autor	Lucie Agossa	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Literární výchova Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák si vytvoří představu o životě na Divokém západě, poznatky využije při tvorbě autorského textu/komiksu, který vytvoří na základě videoukázky.

Pomůcky: video, pracovní list, interaktivní tabule a PC s internetem na promítnutí videa

Popis činností:

1. Brainstorming / myšlenková mapa: Samostatné hledání odpovědi na otázku: Co vás napadá, když se řekne Divoký západ?
2. Představení tématu: Zjištění povědomí žáků o tvorbě Karla Maye, doplnění zajímavostí z jeho života (neprozrazovat informace z pracovního listu).
3. Samostatná práce: Vyplňování pracovního listu (body 1 a 2).
4. Společné zhlédnutí video ukázky.
5. Samostatná práce: Psaní vlastního textu k videoukázce/tvorba komiksu (bod 3).
6. Reflexe: Společná diskuse, ověření toho, jak se žákům dařilo, na jaké překážky narazili, jak si s nimi poradili/neporadili, zpětná vazba k vytvořeným komiksům apod.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při práci s krátkými texty v pracovním listě a při sledování videoukázky žáci vyhledávají přímo i nepřímo vyjádřené informace (ČG-2-2-01), nacházejí jednotlivé důležité informace či momenty (ČG-2-2-04) a využívají je pro vlastní autorskou tvorbu (text/komiks). Zadání v pracovním listě vede žáky k tomu, aby využívali čtenářskou strategii vedoucí k objasnění neznámých slov. Odhadnout jejich význam mohou i z daného kontextu (ČG-2-4-03).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je možné využít další fotografie, kreslené obrázky nebo komiksové provedení textu o životě na Divokém západě.

Důkazy o učení:

Žák samostatně pojmenuje některé charakteristické znaky života na Divokém západě.

Žák si všimne důležitých momentů ve videoukázce.

Žák napíše příběh/vytvoří komiks na téma Divokého západu.

Zdroje:

Once Upon a Time in the West (1/8) Movie CLIP - Two Horses Too Many (1968) HD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 01.11.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=lyuwBW9iNa8>

Western „Jeden statečný“ z filmové série www.samosebou.cz - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 01.11.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6oQHVR4pdwk>

Karel May – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_May

Fotografie: Pixabay

Wikimediaimages. Mokasíny. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/arapaho-mokas%C3%ADny-obuv-bata-bota-883808/>

Briam-Cute. Kovbojské boty. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/boty-lano-kovboj-reflexe-jezdeck%C3%BD-4997097/>

Barroa_Artworks. Kovbojové. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/illustrations/kovboj-boty-z%C3%A1padn%C3%AD-kovbojs%C3%A9-boty-3120523/>

jean52Photosstock. Indián na koni. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/ind-kon%C4%9B-warrior-dom%C3%A1c%C3%AD-5487436/kalhh>

Náčelník. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/es/photos/indios-oeste-am%C3%A9rica-occidental-948571/>

Mysticsartdesign. Muž. In: Pixabay.com [online]. [cit. 19. 4. 2020]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/es/photos/hombre-indios-salvaje-oeste-tipi-3315868/>

Přílohy: pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro Život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jméno žáka:

1. Co se ti vybaví za slova, když se řekne Divoký západ?

.....

.....

2. Jedním z nejznámějších autorů dobrodružné literatury je **Karel May**. Vytvořil literární postavu Vinnetoua, rudého gentlemana a Old Shatterhanda, zálesáka. Nesmrtelný příběh je plný romantiky a věčného souboje dobra se zlem uprostřed divoké, nezkrotné přírody. Ukazuje obraz indiánů, původních obyvatel Ameriky, v nesmlouvavých soubojích s bílými dobyvateli.

Charakteristika postav:

(při čtení si označ slova, jejichž významu nerozumíš)

Vinnetou [vinetou] byl hrdý a odvážný náčelník Apačů, který vždy stál na straně dobra a spravedlnosti. Pod jeho rukou padlo nemálo banditů a byl známý v celé Arizoně. Vinnetou byl na indiána velmi vzdělaný a ovládal angličtinu a jiné dovednosti, stejně jako Old Shatterhand by raději zemřel, než zradil přítele nebo přihlížel bezpráví.

Old Shatterhand [ould šetrhend] je německý zeměměřič a stavební inženýr, který přicestoval do Severní Ameriky za dobrodružstvím a aby dohlédl na stavbu železnice, která vede přes území Apačů. Jeho hlavním osobnostním rysem je touha po spravedlnosti. Na rozdíl od mnoha ostatních bělochů nepokládá indiány za primitivy, a pokud se jim děje křivda, neváhá se postavit na jejich stranu.

Odhadni významy tebou označených slov. Napiš, jak bys mohl zjistit, zda je tvůj odhad správný. Vyber si jeden z tebou popsanych způsobů a význam slov ověř.

Nakresli, jak si představuješ Vinnetoua a Old Shatterhanda. Nezapomeň jim nakreslit dobové oblečení. Pomoci ti mohou fotografie na následující straně.

Vinnetou:

Old Shatterhand:

Svou představu si můžeš porovnat se ztvárněním postav ve filmu
<https://www.youtube.com/watch?v=kS4ZDY52Ttg>. Liší se nebo se shoduje?

3. Podívej se na ukázkou z filmu a zkus k němu vymyslet příběh/komiks.

Once Upon a Time in the West (1/8) Movie CLIP - Two Horses Too Many (1968) HD - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 01.11.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=lyuwBW9INa8>

Western "Jeden statečný" z filmové série www.samosebou.cz - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2020 Google LLC [cit. 01.11.2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6oQHVR4pdwk>

Název	Významní ilustrátoři	
Autor	Michaela Klímová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk / Literární výchova	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	

Cíl činnosti:

Žák na základě vlastních zkušeností popíše význam ilustrací pro čtenáře a zapamatuje si jména několika významných ilustrátorů dětských knih. Žák s využitím karty ze hry Dixit navrhne titulní stranu „nové“ knihy a vhodný název.

Pomůcky: knihy, které ilustrovali významní ilustrátoři dětských knih (např. Daisy Mrázková, Josef Čapek, Ondřej Sekora, Zdeněk Burian, Pavel Čech, Gabriel Filcík, Renáta Fučíková, Zdeněk Miler, Adolf Born, Josef Lada, Galina Miklínová, Radek Pilař, Zdeněk Smetana, Petr Sís, Jiří Trnka, Helena Zmatlíková, Vladimír Renčín, Karel Osoha...), karty ze hry Dixit, čtvrtky, pastelky, flipový papír, na cedulkách napsaná jména ilustrátorů

Popis činností:

1. Individuální zamyšlení: Žák se zamyslí nad tím, podle čeho si vybírá knihu, kterou bude číst. Zápis důvodů provede do čtenářského deníku.
2. Párové sdílení: Žáci společně sdílejí zapsané důvody výběru knih.
3. Společný brainstorming: Zápis kritérií, podle kterých si žáci vybírají knihu. Neopakují se již zapsaná kritéria.
4. Odkrytí knih: Na koberci jsou pod látkou schované knihy s ilustracemi. Žáci zatím netuší téma čtenářské dílny, knihy jsou pod látkou po celou dobu. Po jejich odkrytí si žáci očima prohlížejí titulní stránky knih. Následně se mohou projít po třídě a prohlédnout si i titulní strany dalších knih, které neznají. Pak se vrací zpět na místo.
5. Diskuse na téma významní ilustrátoři dětských knih: Žáci si vybavují jména ilustrátorů, které poznali podle titulních stránek knih. Žáci společně přiřazují kartičky se jmény ilustrátorů ke knihám, které leží na zemi.
6. Dva názory: Debata na téma, jak jsou pro žáky osobně ilustrace při výběru knihy důležité. Žáci zaujmají ve třídě pozici podle vztahu k ilustracím. Na jedné straně stojí zástupci názoru, že ilustrace pro ně při výběru knihy nehrají roli nebo jen malou, na druhé straně zástupci názoru, že ilustrace jsou pro ně nejdůležitějším faktorem, podle kterého si knihy ke čtení vybírají. Žáci vysvětlují svá stanoviska.
7. Výběr knihy: Každý žák si z nabídky knih vybere jednu. Ve dvojicích pak žáci objasňují, proč si vybrali právě tuto knihu. Knih je větší počet, než je dětí ve třídě (alespoň o 1/3).
8. Prozkoumávání: Žáci mají knihy k dispozici „na prozkoumání“. Hledají v knize ilustraci, která je zaujme. Ve dvojicích následně vysvětlí spolužákovi, proč si danou ilustraci vybrali.

9. Sami autory a ilustrátory: Na koberci jsou umístěné karty ze hry Dixit. Každý žák si vybírá kartu a k ní příslušný obrázek (obrázky jsou nakopírované). Zadání pro žáky zní: Máte zde část obrázku z titulní stránky nové knihy. Vaším úkolem je vymyslet název knihy a dokreslit ilustraci. Pokryjte celou plochu formátu A4.
10. Reflexe: V závěrečné reflexi se učitel vrátí se žáky k tématu ilustrací a přínosu tématu pro žáky samotné (Které ilustrátory dětských knih znáš? Proč jsou podle tebe v knihách ilustrace, jaký mohou mít význam? Jaký byl tvůj počáteční postoj k ilustracím v knize? Změnilo se na něm dnes něco? Které vysvětlení spolužáka ti připadalo zajímavé a proč? Která ze spolužáky navržených obálek knih by tě zaujala tak, že by sis knihu chtěl přečíst jako první? Proč?).

Komentář z pohledu gramotnosti:

Na základě této aktivity mají žáci možnost vrátit se k přečteným knihám, které je zaujaly díky ilustraci. Cílem je vyvolat v nich pozitivní vzpomínku nebo je naopak nalákat na zajímavé ilustrace v knihách, které ještě nečetly. Pozitivní vliv na budování vztahu žáka ke knize má také společné sdílení, kdy si žáci vzájemně doporučují zajímavé knihy. V rámci třídy se touto aktivitou učí kultivovaně sdílet své myšlenky, obhajovat své názory a stanoviska. Žáci si uvědomují, že si vybírají knihy pro své potěšení (ČG-2-1-01), interpretují význam, který pro ně ilustrace má a uvědomují si význam ilustrace pro porozumění obsahu knihy (ČG -2-2-02).

Důkazy o učení:

Žák si zapíše svoje preference při výběru knihy a sdílí je se spolužákem.
Žák objasní svůj výběr ilustrace z knihy.
Žák přiřadí k vlastní ilustraci vhodný název.

Postřehy z ověřování:

Vzhledem k tomu, že pracuji ve věkově namíchaném kolektivu Montessori třídy v tzv. II. trojročí, kde jsou žáci ze 4., 5. a 6. ročníku, snažím se aktivity přizpůsobovat možnostem dětí různého věku. Každý žák přistupuje k zadaným úkolům v rámci svých individuálních možností. Vzhledem k tomu, že v dalších aktivitách žáci sdílí ve dvojicích či v rámci celé třídy, mohou mladší děti slyšet argumentaci starších spolužáků, ti naopak vysvětlují věci z pohledu mladších tak, aby jim bylo rozumět. Žáci znají kritéria splnění úkolu (zápis ve čtenářském deníku, aktivita během společného sdílení, výtvarné pojetí titulní stránky „nové“ knihy). K dětem přistupujeme velmi individuálně, se „slabšími“ dětmi si o jejich práci povídáme, starší děti nebo děti, které tato aktivita zaujala, začaly psát svůj příběh inspirovaný obrázkem ze hry Dixit. Při této aktivitě každé dítě splnilo zadaná kritéria, všechny děti měly pozitivní nebo neutrální zážitek, ocenily společnou aktivitu a společné sdílení.

Zdroje:

DIXIT desková hra - YouTube. *YouTube* [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 26.03.2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mT-eFwAfK18>

Fotografie z ověřování: Michaela Klímová

Přílohy: fotografie z ověřování (titulní stránky knih, které vytvořili žáci)

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC-BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsr.cz/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

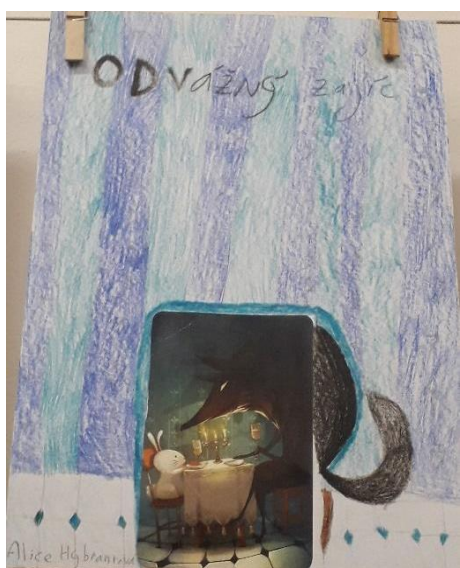
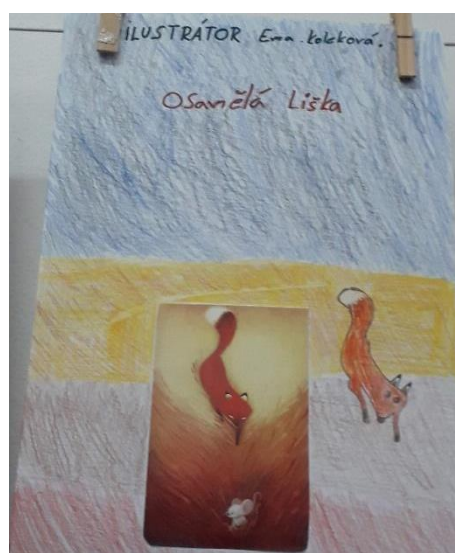
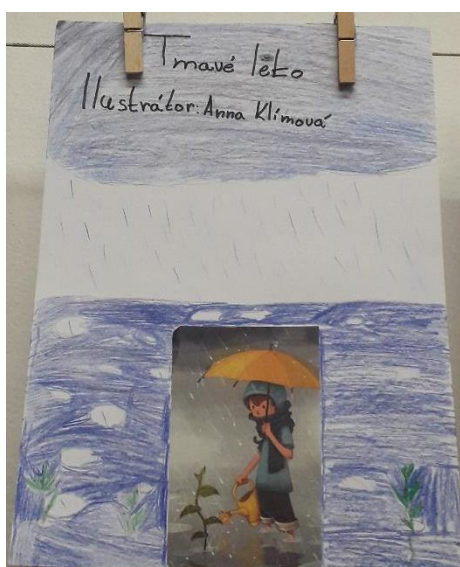
Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Titulní stránky knih, které vytvořili žáci

Významní ilustrátoři

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ A DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI

VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

- 19. Den proti kyberšikaně (ČJS)
- 20. Neobyčejná kuchařka (ČJL, ČJS)
- 21. Sociální síť (ČJL, ČJS)
- 22. Surfujeme naší vesnicí (ČSJ)
- 23. Tohle vařím já (INF)

Název	Den proti kyberšikaně	
Autor	Zuzana Chocová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás, Člověk a jeho zdraví	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Žák porozumí pojmu kyberšikaně. Pojmenuje její možné důsledky, uvědomí si závažnost problému, sílu moderních technologií, nebezpečí jejich zneužití k ponižení druhého člověka. Popíše, jak se zachovat a postupovat, pokud jeho samotného nebo někoho druhého něco podobného potká.

Pomůcky: text, film, myšlenková mapa

Popis činností:

1. Evokace: Žáci dostanou text (využít lze např. text ze str. 6 metodiky Kyberšikaně – viz zdroje), který si v klidu přečtou. Přemýšlí nad tím, o jaký problém jde, co čtenářům chce autor sdělit.
2. Společná diskuse: Odhalení ústředního tématu projektu (kyberšikaně).
3. Přednáška, sdílení osobních zkušeností, doporučení (lze využít externího lektora): vysvětlení pojmu kyberšikaně, diskuse o osobních zkušenostech žáků či zkušenostech někoho z jejich okolí a hledání řešení (okolnosti, důsledky, kde hledat pomoc, jak se chovat, pokud nás něco takového potká, jak pomoci kamarádovi.)
4. Film: Žáci shlédnou vybraný film (Na hory, Křečci v síti, viz zdroje). Tím opět podpoří a umocní načerpané informace.
5. Samostatná práce: Kratší či delší písemné zamyšlení. Žák může popsat svou zkušenost nebo pocity spojené s kyberšikanou. Může psát i o pomoci, kterou by chtěl druhým nabídnout. Odevzdávání metodou textem dolů / textem nahoru – chci práci zveřejnit / nechci práci zveřejnit. Žák tak dostane možnost v bezpečném prostředí popsat problém, který se týká jeho samého nebo někoho z okolí. Je důležité, aby se učitel s pracemi žáků následně seznámil a ujistil se, že někdo z nich „nevolá o pomoc“.
6. Skupinová práce: Vymyšlení a dramatizace scénky s tématem kyberšikaně. Návrh řešení, jak účinně pomoci.
7. Komunitní kruh: Shrnutí celého tematického dopoledne. Žák sdělí, co důležitého si odnáší, co ho nejvíce zaujalo, která aktivita byla pro něj nejzajímavější.

Komentář z pohledu gramotnosti:

V průběhu učební aktivity je rozvíjeno více složek čtenářské gramotnosti. Žák si v tomto období již samostatně vybírá knihy a texty, kterým se snaží porozumět. Jeho preference se řídí doporučeními. V projektu četbu doporučuje lektor, pedagog, ale při společné diskusi mohou přispět i spolužáci, pokud

znají nějakou zajímavou knihu či článek k tématu (ČG-2-1-01). Žák v úvodním textu najde důležitou myšlenku a podpoří ji důkazy v textu. Samostatně shrne, o čem čtený text je (ČG-2-2-05). Při odhalování tématu žák sleduje záměr autora a výrazové prostředky, kterými působí na čtenáře (ČG-2-3-04). V diskuzi a při samostatném psaní porovnává informace, myšlenky, názory i postoje z četby textu a z filmu s vlastními znalostmi, zkušenostmi a názory (ČG-2-2-07).

Rozvíjena je také digitální gramotnost, neboť téma kyberšikan je s prostředím moderních technologií úzce spjato. Žáci jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že i v online prostředí mají dodržovat pravidla slušného chování a učit se reagovat na situace, při kterých je ohrožováno jejich duševní zdraví; zároveň upozorní na nevhodný obsah, situace či chování v digitálním prostředí (DG-2-1-09, DG-2-1-07, DG-2-1-06).

Důkazy o učení:

Žák popíše svou zkušenost nebo pocity spojené s kyberšikanou.
Žák ve spolupráci s ostatními navrhne účinné řešení modelové situace.

Postřehy z ověřování:

Pro realizaci učební aktivity je vhodnější využít jiný prostor než běžnou třídu, ve které žáci tráví většinu času. Může to být upravený půdní prostor školy či školní družina, kde se děti mohou cítit uvolněně, více se otevřou, lépe se jim komunikuje, snáze dokáží vyjádřit své myšlenky a nápady bez obav a studu. Vzhledem k tomu, že jsem se s tímto problémem ve své praxi osobně setkala, rozhodla jsem se mu věnovat cíleněji a vytvořila materiál, který u nás na škole přispěl ke zlepšení situace a k systematickému přístupu k tomuto problému. Vedla jsem kroužek dramatické výchovy a natočila se svými žáky film, který se kyberšikanou zabýval.

Zdroje:

Text pro žáky: Metodika Kyberšikana, str. 6, volně ke stažení

Odborná knihovna. O nás [online]. Copyright © [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/odborna-knihovna/category/6-metodiky-ucebni-materialy.html>

Filmy:

Bezpečně online | TelevizeSeznam.cz. Internetová televize, filmy, seriály a videa online zdarma | Televize Seznam [online]. Copyright © 1996 [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/porad/seznam-se-bezpecne>

Další doporučené zdroje:

Co děti motivuje k tomu, aby páchaly kyberšikanu? - E-Bezpečí. Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/kybersikana/1501-co-deti-motivuje-k-tomu-aby-pachaly-kybersikanu>

Kyberšikana - INTERNETEM BEZPEČNĚ. INTERNETEM BEZPEČNĚ - Užívejme internet bezpečnějším způsobem [online]. Copyright © 2018 INTERNETEM BEZPEČNĚ. Všechna práva vyhrazena. [cit. 10.03.2021]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/rizika-online-komunikace/kybersikana/>

Linka Bezpečí | Linka bezpečí. Linka Bezpečí | Linka bezpečí [online]. Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz/poradna/ublizovani,-zneuzivani,-sikana/kybersikana/>

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název	Neobyčejná kuchařka	
Autor	Lucie Kelblová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova Člověk a jeho svět / Člověk a zdraví	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Žák vyhledá prostřednictvím internetu (případně dalšího zdroje) recept zpracovaný v souladu se zásadami zdravé výživy. Žák samostatně zpracuje popis pracovního postupu vybraného receptu, ověří recept v praxi (připraví pokrm s uvedeným množstvím a typem ingrediencí). Žák účinně spolupracuje ve skupině na konkrétním obsahu kuchařky.

Pomůcky: počítač, tablet nebo mobilní telefon, připojení k internetu, online aplikace, která umožní sdílení (např. Google Meet atp), kuchařka nebo jiný zdroj receptů (např. rodinnou knihu receptů, časopis, přílohu novin, kalendář s recepty), suroviny v daném množství pro samotnou přípravu pokrmu, pracovní list

Popis činností:

1. Představení úkolu: Žáci jsou seznámeni se záměrem připravit Neobyčejnou kuchařku na pět dní, která bude sestávat z pěti snídaní, dopoledních a odpoledních svačin a jednoduchých večeří.
2. Skupinová debata: Cílem by měla být dohoda všech spolužáků a rozdělení úkolů, resp. rozdělení jednotlivých typů pokrmů mezi žáky (někdo bude chtít raději připravovat recepty na jednoduché snídaně, někomu by více vyhovovaly svačiny). Rozdělení úkolů lze provést také prostřednictvím sdílené tabulky, do níž žáci k jednotlivým pokrmům připiší svá jména. V případě, že se žáci na daném rozdělení nemohou dohodnout, rozhodne los.
3. Individuální práce: Vyhledat vhodný recept (na internetu, v kuchařce, v časopise, v rodinné knize receptů či v jiném zdroji), vybrat nejdůležitější informace důležité pro zpracování receptu, doplnit je do pracovního listu, pokrm připravit, vyfotit ho, obrázek vytisknout a nalepit do pracovního listu, případně pokrm nakreslit či namalovat.
4. Sdílení: I když je práce částečně individuální (zpracovat jeden list kuchařky), vznikne třídní produkt, na jehož vytvoření se budou podílet všichni žáci. Při finalizaci společné kuchařky budou žáci sdílet své recepty a zároveň spolupracovat na editorských pracích (např. obálka, úvod, obsah).
5. Na tento projekt lze navázat dalším (například tvorbou reklamy na vzniklé dílo).

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena při volbě vhodného receptu, kdy žák vyhledává přímo vyjádřené informace v textu nebo v jiném zdroji, např. ve videonávodu (ČG-2-2-01), a další důležité informace (suroviny, činnosti), které potřebuje k napsání vlastního receptu (ČG-2-2-04).

K rozvoji digitální gramotnosti dochází ve chvílích, kdy žák při školní práci využívá svěřená zařízení a doporučené digitální technologie (DG-2-1-03) a při vyhledávání na internetu vhodně používá klíčová slova (DG-2-3-01).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Individualizovaný přístup je možné uplatnit v rámci všech realizovaných činností. Základní úkol mohou zpracovat všichni, náročnost receptu si vybírají samostatně. Může se stát, že ne všichni žáci budou mít k dispozici internet, mohou tedy k vyhledávání informací použít tištěné zdroje. Stejně tak mohou místo vyfoceného obrázku, který je třeba následně vytisknout, vystřihnout jiný např. z časopisu, případně ho nakreslit. Pro aktivní žáky, mimořádně nadané, případně pro žáky, kteří rádi píšou, či jsou jinak kreativní, jsou vytvořeny ještě další pracovní listy. Ty jsou ve formě dobrovolných úkolů (viz příloha).

Důkazy o učení:

Žák se dohodne s ostatními na konkrétním úkolu, který bude samostatně plnit.
Žák s využitím digitálních technologií či jiných zdrojů vyhledá vhodný pokrm splňující zadání.
Žák připraví popis přípravy pokrmu (recept) a ověří ho v praxi.
Žák se aktivně zapojuje do činností souvisejících s kompletací třídní kuchařky.

Postřehy z ověřování:

Učební aktivitu je možné realizovat ve škole nebo v rámci distančního vyučování. Lze využít spolupráce žáků prostřednictvím nejrozličnějších nástrojů (např. Google Meet, Microsoft Teams, Zoom atd.). Případně lze zkombinovat obojí, první část zpracovat doma – částečně samostatně, částečně prostřednictvím online spolupráce, k dokončení by však mělo dojít ve škole, až se sejdou všichni žáci. Při přípravě zadání a tvorby šablony pro jeden recept v kuchařce vyučující použila grafický program CANVA.

Zdroje:

BĚLECKÝ, Zdeněk et al. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2007. 75 s. ISBN 978-80-87000-07-6.

Havlíková, Hana et al. *Čtenářská gramotnost v uzlových bodech vzdělávání: metodický podpůrný materiál pro projekt PPUČ*. V Praze: Národní pedagogický institut ČR, 2020. 16. s. dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=89744&view=2935&view=2935>, citace 2. 11. 2020

Růžicková, Daniela et al. *Digitální gramotnost v uzlových bodech vzdělávání : metodický podpůrný materiál pro projekt PPUČ*. V Praze: Národní pedagogický institut ČR, 2020. 14. s. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=90793&view=13123>, citace 2. 11. 2020

Přílohy: ukázka pracovního listu pro žáky

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.gramotnosti.pro/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.gramotnosti.pro/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

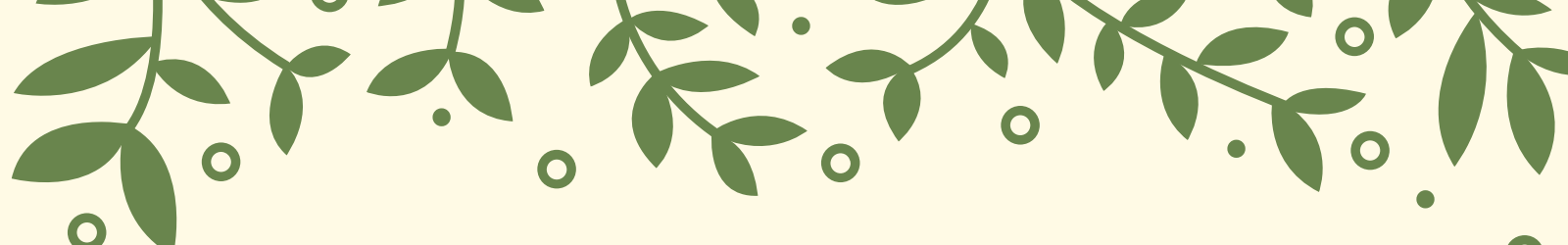

Gramotnosti.pro Život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Milý tvůrce kuchařky,
v dnešní neobyčejné době jsi právě obdržel neobyčejný úkol. Následující strana je jedním listem z *Kuchařky specialit třídy 5. B*, jejímž spolutvůrcem se zanedlouho staneš. Možná budeš ke splnění první části úkolu potřebovat pomocníky (například maminku, tatínka nebo sourozence), se samotnou tvorbou kuchařky už si hravě poradíš sám.

CO JE TVÝM ÚKOLEM

- Vyhledej na internetu zajímavý recept jídla, které znáš, anebo jídla, které bys chtěl ochutnat. Může se jednat o hlavní jídlo, svačinku, snídani, večeři, moučník, salát či cokoli jiného.
- Přečti si pozorně recept a zapiš si nejdůležitější informace. Jsou to zejména množství surovin, pracovní postup a také čas přípravy.
- Pokud je u vybraného receptu také obrázek, na kterém je vidět, jak pokrm vypadá, stáhni ho a ulož do svého počítače. (klikni pravým tlačítkem myši, zobrazí se nabídka - "stáhnout obrázek", nebo "uložit jako". V této fázi budeš možná potřebovat pomoc staršího sourozence, učitele nebo spolužáka, který to umí)
- Vyplň následující stránku v kuchařce, napiš, jak se pokrm jmenuje, jak dlouho trvá jeho příprava, jaké suroviny a v jakém množství kuchař potřebuje, a návod, jak vybrané jídlo uvařit, případně jinak připravit
- Do uvedeného rámečku na následující straně nalep obrázek, který jsi našel na internetu, následně ho uložil, vytiskl a vystříhl. Pokud nemáš počítač nebo tiskárnu, obrázek nakresli nebo namaluj.

Nezapomeň připsat své jméno do políčka "tvůrce kuchařky"!

Společně s ostatními spolužáky se totiž skutečným tvůrcem kuchařky staneš ve chvíli, kdy splníš všechny popsané úkoly. Až připraví recepty také tvoji spolužáci, další tvůrci kuchařky, vytvoříme společně *Neobyčejnou kuchařku specialit třídy 5. B*. Tak hurá do toho!

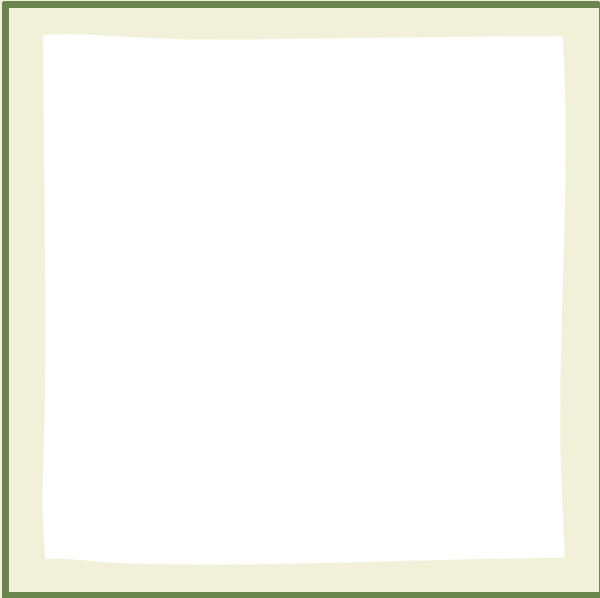

tvůrce kuchařky:

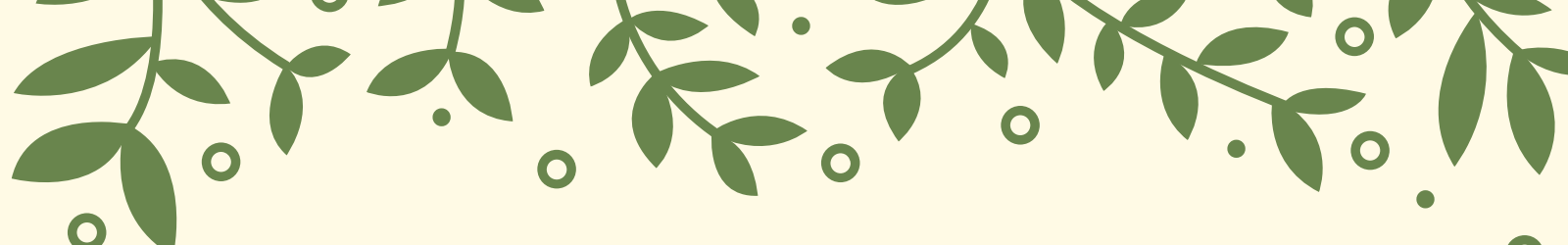
NÁZEV RECEPTU

CO BUDEME POTŘEBOVAT

DÉLKA PŘÍPRAVY

JAK NA TO

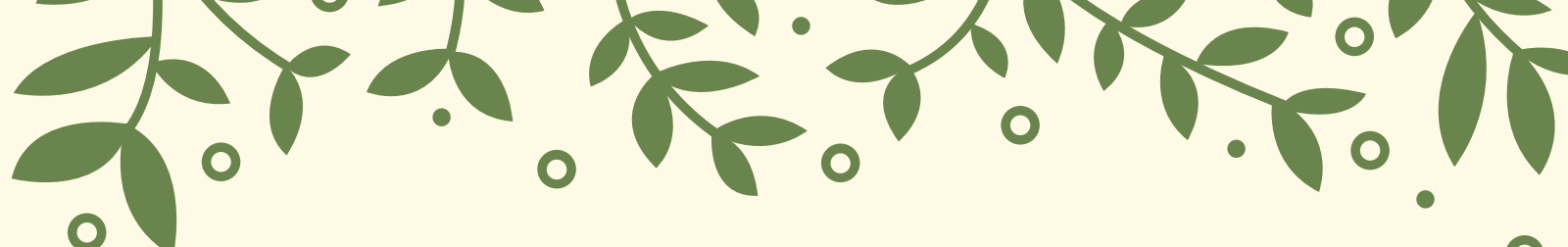

Dobrovolný úkol:

Milý ilustrátore,
pokud máš chuť, můžeš nakreslit obrázek, který bude na úvodní (titulní neboli přední) straně naší kuchařky. můžeš použít jakoukoliv výtvarnou techniku. Např. vodovky, tempery, pastelky, voskovky, fotografie... Tvé dílo by mělo být takové, aby zaujalo na první pohled a aby vyjádřilo, že se jedná o neobyčejnou kuchařku. Obrázek namaluj, nakresli či jinak ztvárni na následující straně.

Neobyčejná kuchařka 5. B,

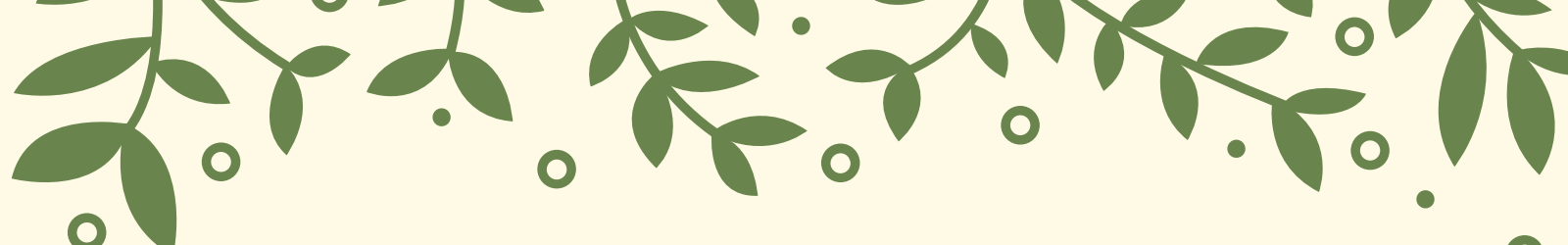
Dobrovolný úkol:

Milý redaktore,
pokud máš chuť, můžeš se ujmout neobvyčejného a veledůležitého úkolu. Každá kuchařka má svůj úvod. V úvodu je napsáno, kdo kuchařku vytvořil, jak vznikaly recepty, co je na ní zvláštní, v čem je výjimečná atd. Zkus se zamyslet a napsat pár vět, které naši kuchařku představí ostatním. Úvod napiš na následující stranu.

Držíte v ruce neobyčejnou kuchařku...

Dobrovolný úkol:

Milý PR specialisto,
zkus vymyslet, jak bychom mohli naši kuchařku představit světu, jak bychom ji mohli propagovat, to znamená, jak bychom o ní mohli dát vědět ostatním. Co je na naší kuchařce výjimečné, v čem je zajímavá, co by mohlo ostatní zaujmout? Zkusil bys pro ni vymyslet reklamu? Komu a jak bychom mohli naši kuchařku nabídnout? Své nápady napiš na řádky níže.

Název	Sociální síť	
Autor	Anna Švecová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Český jazyk a literatura / Komunikační a slohová výchova, Literární výchova; Člověk a jeho svět / Lidé kolem nás	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Žák na základě literární ukázky vyvodí a pojmenuje charakteristické znaky specifického literárního žánru (fejeton), rozpozná záměr autora, formuluje výhody a úskalí sociálních sítí.

Pomůcky: volný list papíru, text Face to Facebook, pracovní list 1 (skupinová práce), pracovní list 2 (samostatná práce), arch papíru/tabule na zápis myšlenkové mapy

Popis činností:

Aktivity před čtením:

1. Samostatná práce: Zamysli se, jaké způsoby komunikace v dnešní době máme k dispozici. Ke každému způsobu komunikace napiš, v jakých situacích ho lze využít, kdy je naopak nevhodný a uveď, proč si to myslíš.
2. Rozhovor ve dvojici: Své nápady sdílej se spolužákem.
3. Brainstorming: Jaké znáte sociální sítě? K čemu slouží? Náměty žáků zapisuje učitel na tabuli nebo velký arch papíru.

Aktivity při čtení:

4. Práce ve dvojici: Během čtení si všimnete „zvláštností“ textu. Své postřehy si poznamenávejte a ve dvojici je sdílejte.

Aktivity po čtení:

5. Práce ve skupinách po 6 žácích (3 dvojice): Společně odpovězte na otázky v pracovním listu: Kde by text mohl být zveřejněn? Proč ho podle vás autor napsal? Jaký je vztah autora k Facebooku? Jakou roli hraje v textu humor? Překvapil vás autor něčím? Svá tvrzení doložte ukázkami z textu.
6. Společná práce: Setkali jste se už někdy s podobným textem? Kde? Zkusme společně formulovat typické znaky tohoto textu. Učitel je zapisuje na tabuli.
7. Samostatná práce: Pozorně si přečtete úryvky v pracovním listě a rozhodněte, který úryvek má stejné typické znaky jako text Face to Facebook. Z nabídky vyberte charakteristické rysy tohoto žánru a vyluštíte šifru.
8. Společná diskuse: Podařilo se vám vyluštit šifru? Víte, co to slovo označuje? Jaké literární žánry už známe (pohádka, báseň, bajka atd.)? Vraťme se teď podrobněji k obsahu fejetonu Face to facebook. Má pro autora účast na Facebooku nějaký přínos? Pokud ano, jaký? Pokud

ne, proč tomu tak je? Na co bychom si měli dát na sociálních sítích pozor? Co se může stát? Má už někdo z vás dobrou nebo špatnou zkušenost s internetem / sociálními sítěmi? Jak a čím bychom mohli špatným zkušenostem předejít? Víte, kde hledat pomoc v případě, že se vám nebo kamarádovi na sociálních sítích přihodí něco nepříjemného?

Bezpečnému chování v online prostředí se podrobněji věnují např. webové stránky <http://www.bezpecnyinternet.cz/>. Shrnutí zásad bezpečného chování je k dispozici na <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx>.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena při práci s žákům dosud neznámým literárním žánrem (fejeton). Žáci si tak rozšiřují svá čtenářská teritoria a objevují kouzlo textů se společensky významným tématem (ČG-2-1-02). Při práci s textem odhalí záměr autora a všímají si prostředků, které k tomu autor používá (ČG-2-3-04). Myšlenky, názory a postoj autora propojují s vlastními zkušenostmi a názory (ČG-2-2-07).

K rozvoji digitální gramotnosti dochází zejména v rámci společné diskuze v závěru hodiny, kdy žáci na základě četby a vlastních zkušeností pojmenovávají přínosy a negativa sociálních sítí, formulují doporučení pro bezpečný pohyb v online prostředí či ochranu duševního zdraví (DG-2-1-05, DG-2-1-06, DG-2-1-07) a zvědomují si nezbytnost etického chování i ve virtuálním prostoru (DG-2-1-09).

Důkazy o učení:

Žák na základě literární ukázky pojmenuje charakteristické znaky fejetonu.
Žák se zapojí do diskuze o přínosech a rizicích sociálních sítí.

Postřehy z ověřování:

Učební aktivita pracuje s literární ukázkou, která žánrově jde nad rámec vzdělávání na 1. stupni ZŠ. Pokud učitel s různými typy textů systematicky a dlouhodobě pracuje, může být pro žáky fejeton zajímavou novou zkušeností a požadované činnosti bez větších problémů zvládnou. V případě, že učitel s ohledem na zkušenosti žáků považuje text za příliš náročný, lze ho nahradit jakýmkoliv jiným textem s tématem sociálních sítí či online bezpečí.

Zdroje:

TOMEŠ, Pavel. *Facký z Marsu: 77 fejetonů z týdeníku Sedmička*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 137 s. ISBN 978-80-204-2350-4.

MLÁDEK, Ivan. *Fejetony*. Praha: Fragment, 2008. Ivan Mládek. ISBN 978-80-253-0662-8.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Zlobivé pohádky*. Ilustroval Drahomír TRSŤAN. Praha: Grada, 2014. Pohádkové čtení (Grada). ISBN 978-80-247-4472-8.

Doporučené zdroje:

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost - Základní školy. *Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost - Úvodní stránka* [online]. Dostupné z: <https://nukib.cz/cs/kyberneticka-bezpecnost/vzdelavani/skoly/zakladni-skoly/>

Bezpečný internet | Rady pro bezpečnost na internetu. *Bezpečný internet | Rady pro bezpečnost na internetu* [online]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/>

Bezpečný internet | Rady pro bezpečné používání sociálních sítí. *Bezpečný internet | Rady pro bezpečnost na internetu* [online]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx>

Přílohy: text, pracovní listy

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Face to Facebook

Vždy mě trápilo, že když zadám svoje jméno do Googlu, nevypadnu na prvním místě já, ale jakýsi šílenec, který se proslavil knihou Vyrábíme z provázků. Když se přede mě časem dostal i nějaký divizní fotbalista, který v roce 2007 dal někde gól, něco se ve mně zlomilo. A tak jsem se zaregistroval na Facebooku a v Googlu jsem rázem začal vypadávat na prvním místě. Pro ty, co to neznají nebo ignorují: Facebook je internetová síť, do které se poměrně rychle zapletete, ale dost blbě se z ní pak vymotává. Do dneška se mi to vlastně nepodařilo.

Možná proto, že být na Facebooku je prostě fantastické. Díky síti „přátel“ a „přátel přátel“ získáváte rozsáhlý přehled o lidech, kteří vám doted' byli naprosto ukradení nebo které ani neznáte, a navíc máte za přátele často lidi, které byste v normálním světě odbyli slovem „blbec“, ale v tom virtuálním je vám hloupé odmítnout, když vás „požádají o přátelství“. O všech těchto lidech se každý den dozvíte spoustu informací. Jako třeba, že před půl hodinou byli smutní, ale už je to dobrý, že musí jít na záchod, ale určitě se vrátí, nebo že jsou právě ve škole či práci, ale místo aby se učili nebo pracovali, jsou na Facebooku.

Lépe je pochopit umožňuje také přehled jejich členství v názorových skupinách, třeba v té s názvem „Když se do téhle skupiny přidá 75 000 lidí, nechám si amputovat malíček“ nebo „Když se do téhle skupiny přihlásí 50 000 lidí, založím další a do té už se bude muset přihlásit 75 000 lidí!“

Lidskou trpělivost testují na Facebooku nejružnější duchaplné testy, rozebíráním jejich výsledků lze pak trávit hodiny a hodiny. (Tuhle v testu „Které celebrity se podobáte“ vyšel jednomu z mých facebookových přátel Mel Gibson. Bylo hezké sledovat tu záplavu sympatií a komentářů, které se snažily Katku utěšit. Nevím, na co si stěžuje. Mně ve stejném testu vyšla Eva a Vašek.)

Na Facebooku najdete také spoustu fotografií se spoustou komentářů. Na některých možná stejně jako já objevíte divného člověka ve slabší chvíli, třeba jak v nějakou pokročilou dobu leží na stole. V chlebíčku. Bude vám připadat povědomý a díky popisku rychle zjistíte, že jste to vy.

Mimochodem, nedávno jsem se zase dával do Googlu. A zjistil jsem, že už zase nevypadám jako první. Na Facebooku jsou totiž už čtyři Pavlové Tomešové! Možná, že jeden z nich bude ten, co plete ty provázky. Jen doufám, že mě nepožádá o přátelství!

Zdroj: TOMEŠ, Pavel. *Facky z Marsu: 77 fejetonů z týdeníku Sedmička*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 137 s. ISBN 978-80-204-2350-4.

Skupinová práce

Členové skupiny:

Poradte se ve skupině a společně odpovězte na následující otázky k textu Face to Facebook.

Svá tvrzení doložte ukázkami z textu.

1. Kde by text mohl být zveřejněn?

2. Proč ho podle vás autor napsal?

3. Jaký je vztah autora k Facebooku?

4. Jakou roli hraje v textu humor?

5. Překvapil vás autor něčím?

Samostatná práce

Jméno a příjmení:

1. Přečti si pozorně následující ukázky. Označ tu která, má stejné typické znaky jako text Face to Facebook.

a) Ivan Mládek: Výhody silnic v dezolátním stavu

EU často kritizuje naše vozovky s četnými dírami, rýhami a puklinami. Nechápe, že silnice v dezolátním stavu jsou tou nejpevnější zárukou bezpečnosti silničního provozu. Když řidič kamionu na naší dálnici usne, jede dál v rýze ve směru jízdy. V Německu nebo v Belgii na germánsky rovné silnici by dopadl asi hůře. A na okresních vozovkách naši řidiči ve snaze nezničit si auto jezdí pomalu a opatrně! Jakmile se na nějaké trase opraví silnice, množí se havárie, zranění, mrtví. Dokud byla mezi Čísovicemi a Sloupem silnice samá díra, lidé si tu žili šťastně a spokojeně, ale hned jak cestáři opravili silnici, zavítaly sem smutek a slzy. V zatáčce, kde byla mnoho let krásná hluboká díra, vždycky každý přibrzdil, ale po zaplnění díry asfaltem začal každý zatáčku "řezat" – a už v prvním týdnu to tři místní občané nepřežili! "

Zdroj: MLÁDEK, Ivan. *Fejetony*. Praha: Fragment, 2008. Ivan Mládek. ISBN 978-80-253-0662-8.

b) Zuzana Pospíšilová: O lakomé myšce

Myška Eliška si vyšla na procházku. Bezstarostně cupitala po cestičce, když vtom před jednou dírou spatřila celé myší shromáždění. Eliška byla zvědavá, proto přišla blíž a zeptala se vedle stojícího myšáka: „Co se tu stalo?“ Myšák se na ni podíval a zdvořile odpověděl: „K doktorovi nesou myšku, že ji strašně bolí v bříšku.“ Myška se podívala. Měla štěstí, že oslovila myšáka básníka, který hovořil pouze a jenom ve verších. „A co se jí stalo?“ ptala se zvědavě. Myšák se chvíli zamyslel a odpověděl: „Je to snad prý ze syru. Zbaštla ho v papíru.“

Zdroj: POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Zlobivé pohádky*. Ilustroval Drahomír TRŠTAN. Praha: Grada, 2014. Pohádkové čtení (Grada). ISBN 978-80-247-4472-8.

2. Vyber z nabídky 3 typické znaky textu Face to Facebook a tebou označeného textu výše a podtrhni je.

HUMOR, DOBRO VÍTEŽÍ, MAGICKÁ ČÍSLA (3, 7, 9), NADPŘÍROZENÉ SCHOPNOSTI, SUBJEKTIVNÍ (AUTOR VYCHÁZÍ ZE SVÉ ZKUŠENOSTI), AKTUÁLNÍ SPOLEČENSKÉ TÉMA

3. Vylušti šifru:

$$F + 5/5 + 5/4 + 5/5 + 5/7 + 1/4 + 5/10 =$$

Nápověda: S luštěním ti pomohou slova a slovní spojení z bodu 2. Např. $2/1 = D$, $3/3 = G$, $4/5 = Ř$.

Název	Surfujeme naší vesnicí	
Autor	Marcela Šilhavá	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Člověk a jeho svět / Místo, kde žijeme	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Žák vyhledá v doporučených zdrojích požadované informace týkající se místa, kde bydlí a chodí do školy, a zaznamená je do připraveného pracovního listu. Při vyhledávání informací používá vhodná klíčová slova a výrazy.

Pomůcky: počítač, tablet, mobilní telefon, připojení k internetu, pracovní list

Popis činností:

1. Motivace (pohlédnutí do doby dětství našich rodičů): Kde můžeme zjistit potřebná telefonní čísla, adresy, otevírací dobu či aktuální informace? Jak toto asi zjišťovali vaši rodiče, když byli ve vašem věku? Měl každý doma telefon? Dokázali byste žít bez internetu?
2. Samostatná práce: Žáci prostřednictvím odkazů vyhledají potřebné informace a zaznamenají je do pracovních listů.
3. Sebehodnocení: Žáci v pracovním listě individuálně zhodnotí, jak jim šlo vyhledávání informací, co se jim dařilo, na čem ještě musí zapracovat atd.
4. Společná diskuze nad výsledky práce: Žáci si porovnají vyhledané informace, diskutují o jejich pravdivosti (zamyšlení, jak by bylo možné je ověřit), výhodách a nevýhodách využití internetu v praktickém životě, důvěryhodnosti využitých webových stránek (podle čeho je zdroj možné považovat za důvěryhodný).
5. Zadání k domácí diskuzi: Zeptej se rodičů na možnosti a způsoby komunikace v době jejich mládí.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Digitální gramotnost žáků je rozvíjena při aktivním vyhledávání informací z doporučených zdrojů a rozpoznáním potřeby informace při plnění úkolů v pracovním listu (DG-2-3-01). Při společné diskuzi celé třídy žák uvede příklady, jak mohou digitální technologie pomáhat (DG-2-1-01/02).

K rozvoji čtenářské gramotnosti žáků dochází při vyhledávání informací v doporučených on-line zdrojích. Žák musí odlišit podstatné informace, všimá si kvality informací i zdrojů, ze kterých informace čerpá. V diskuzi zjišťuje, jak se může ve zdrojích orientovat a které je možné považovat za důvěryhodné a proč (ČG-2-2-0, ČG-2-2-03).

Možnosti individualizace a diferenciacie výuky:

Méně zdatní čtenáři mohou plnit pouze body *a-b* od každého úkolu, ve kterém hledají základní informace bez obsáhlejšího textu. Zdatnější čtenáři naopak plní v úkolech všechny body. Bod *c* vždy vyžaduje vyhledání informace v obsáhlejší textu a je zaměřen právě na pokročilé čtenáře.

Důkazy o učení:

Žák uvede příklady z běžného života, kdy lidem pomáhají digitální technologie.

Žák v textu vyhledá požadované informace, které zaznamená.

Žák pro vyhledávání informací využívá vhodná klíčová slova a výrazy.

Zdroje:

Úvod | Gramotnosti.pro život – Učíme v souvislostech. *Úvod | Gramotnosti.pro život – Učíme v souvislostech* [online]. Dostupné z: <https://gramotnosti.pro/>

Základní škola Mirošovice. *Základní škola Mirošovice* [online]. Copyright ©2012 [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <https://www.zsmirosovice.cz/>

Úvodní stránka - Oficiální stránky Obce Mirošovice. *Úvodní stránka - Oficiální stránky Obce Mirošovice* [online]. Copyright © 2020 [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <http://www.mirosovice.cz>

Restaurace a hotel U Císaře. *Restaurace a hotel U Císaře* [online]. Copyright © 2014 [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <https://www.u-cisare.cz/>

MUDr. Jitka Štolbová. *MUDr. Jitka Štolbová* [online]. [cit. 18.10.2020]. Dostupné z: <http://www.mudrijitkastolbova.cz/index.htm>

Obrazový materiál v pracovním listu:

Internet Surfer stock image. Image of network, globe - 22187207. Stock Photos & Royalty Free Photos by Dreamstime [online]. Copyright © 2000 [cit. 17.10.2020]. Dostupné z: <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photography-internet-surfer-image22187207#res26615551>

Ilustración de un signo de exclamación mascota con el dedo apuntando hacia arriba | Signos de puntuación, Dedos apuntando, Computadora para niños. *Pinterest - Česká republika* [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/338966309452040978/>

Přílohy: pracovní list pro žáky

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](#), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](#) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](#). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Surfujeme naší vesnicí

1. Na stránkách naší školy www.zsmirosovice.cz zjisti:

- a) Jaké je telefonní číslo do školy? _____
- b) Kolik žáků navštěvuje školu ve šk.r.2020/2021? _____
- c) Otevři si *Školní řád* a zjisti v něm, do jaké doby musí rodiče omluvit Tvoji nepřítomnost ve škole v případě nemoci? _____

2. Vyhledej informace na stránkách naší obce: www.mirosovice.cz

- a) Kolik je v obci aktuálně obyvatel? _____
- b) O čem je poslední zveřejněná aktualita?

- c) V sekci *Velká voda* vyhledej informaci o tom, která silnice (odkud kam) byla díky sesuvu půdy tehdy dočasně uzavřena.

3. Nyní se podívej na stránky místní restaurace www.u-cisare.cz

- a) Jaká polévka je v denním menu? _____
- b) Jaký pokrm by sis dnes objednal/a k obědu a za kolik Kč?
- c) Vyhledej informaci, co se s restaurací stalo v roce 1960?

4. Kde vyhledáš lékaře? www.mudrijtkastolbova.cz

- a) Jaká je adresa paní doktorky?

- b) Jaká je ordinační doba ve Strančicích? _____
- c) Rozesílá ordinace pozvánky na preventivní prohlídky? _____

Jak se mi dnes dařilo?

Pracoval/a jsem: samostatně / s malou pomocí / s velkou pomocí

Na internetu se vyznám: výborně / občas zaváhám / ještě musím cvičit

Co se mi dařilo: _____

Na čem ještě musím zapracovat: _____

Která z vyhledaných informací pro mne byla nejzajímavější? Proč?

Které stránky se mi zdály nejpřehlednější a proč?

Máš již hotovo a zbývá Ti čas?

Vyhledej na stránkách naší obce

obecní znak a nakresli ho.

(Tip: Zadej slovo *znak* do vyhledávače a otevři odkaz.)

Název	Tohle vařím já	
Autor	Alena Hybnerová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Informatika / Digitální technologie	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	DIGITÁLNÍ

Cíl činnosti:

Žák se pomocí přihlašovacího jména a hesla samostatně přihlásí do online platformy (zde Google), v této platformě vytvoří jednoduchou počítačovou prezentaci splňující zadání, uloží ji a sdílí s učitelem. Zhodnotí svůj výkon a poskytne zpětnou vazbu k prezentaci spolužáka.

Pro realizaci učební aktivity je nezbytné, aby žáci již měli osvojené následující dovednosti:

- přihlásit do svého nebo cvičného účtu a odhlásit se z něj;
- otevřít a přečíst email;
- vložit obrázek a upravit dle potřeby jeho velikost;
- uvést zdroje, ze kterých čerpal.

Pomůcky: počítač, připojení k internetu, z domova předem napsaný recept na oblíbené jídlo, zadání samostatné práce (text do e-mailu), pracovní list

Popis činností:

1. Učitel požádá žáky, aby se pomocí účtu přihlásili do platformy Google.
2. Zadání samostatné práce obdrží žáci e-mailem.
3. Každý žák zpracuje podle zadání prezentaci receptu na oblíbené jídlo.
4. Následně zhodnotí, zda dodržel zásady tvorby prezentace podle kritérií (pracovní list).
5. Svou prezentaci předvede spolužákům a doprovodí ji mluveným slovem.
6. Žák zapíše hodnocení prezentace spolužáka, vyzdvihne klady, dá návrh na zlepšení (pracovní list). Pro hodnocení využije aplikaci <https://padlet.com/>. K aplikaci se připojí kliknutím na odkaz zasláný učitelem do emailu.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je rozvíjena zejména při práci s textem receptu na oblíbené jídlo a přípravě obsahu prezentace. Žák si potřebuje uvědomit, které informace jsou v jeho receptu podstatné a vybírá ty nejdůležitější, které použije. Prezentace má odlišný formát než běžný lineární text, žák má příležitost, aby si uvědomil odlišné uspořádání informací, využívá obrázky jako nositele informací a různé typy písma (ČG-2-3-01, ČG-2-3-02, ČG-2-3-03). Při hledání odpovědi na otázky položené spolužáky najde odpověď v textu nebo v obrazové části prezentace. (ČG-2-2-01).

K rozvoji digitální gramotnosti dochází u žáků při zpracování vlastní prezentace a hodnocení spolužáka pomocí doporučených online nástrojů. Žák pracuje se školním nebo vlastním počítačem (případně se zapůjčeným školním – při distanční výuce), přihlásí a odhlásí se k/z účtu. (DG-2-1-03, DG-2-1-06). Při vkládání obrázků žák uvede zdroj, ze kterého čerpal. Vzhledem k věku žáků postačí zkopírování URL adresy. (DG-2-1-08). V případě, že počítač vyžaduje pozornost uživatele, kontaktuje žák učitele (nebo rodiče) (DG-2-1-11). Žák vytvoří jednoduchou prezentaci. (DG-2-2-01). Žák umí otevřít email, sdílí vytvořenou prezentaci. Předává zpětnou vazbu spolužákovi pomocí aplikace Padlet (DG-2-3-03).

Možnosti individualizace a diferenciacce výuky:

Zdatnější žáci mohou do své hotové prezentace přidávat další prvky (např. animace) nebo vytvořit další, graficky odlišnou prezentaci na zcela jiné téma, které zajímá samotného žáka, a přidat např. vlastní fotografie.

Důkazy o učení:

Žák samostatně zpracuje prezentaci receptu pro přípravu oblíbeného jídla.

Žák splní všechny předem dané parametry a dodrží základní pravidla pro tvorbu prezentace.

Žák představí svou prezentaci ostatním.

Žák poskytne zpětnou vazbu ke spolužákově prezentaci.

Zdroje:

Jak má vypadat správná prezentace? [online]. Praha: Vienna Consulting, 2020 [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <http://www.prezentacepowerpoint.cz/>

Padlet [online]. [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://padlet.com/>

Přílohy: zadání samostatné práce (text do e-mailu), pracovní list

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- 1) V aplikaci Prezentace vytvoř prezentaci s receptem na pokrm, který rád vaříš.
- 2) Čas na přípravu prezentace je 1 vyučovací hodina. Délka prezentace 5 snímků.
- 3) Do prezentace vlož minimálně jeden obrázek. Buď najdi na internetu obrázek samotného pokrmu, nebo obrázky surovin, ze kterých je jídlo připraveno. Pozor na autorská práva, použité obrázky musejí mít volnou licenci.
- 4) Dodrž toto pořadí:
 1. snímek – název pokrmu
 2. snímek – potřebné suroviny
 3. snímek – pracovní postup
 4. snímek – otázka pro spolužáky
 5. snímek – zdroje, které jsi použil
- 5) Vymysli a na předposlední snímek prezentace napiš otázku pro spolužáky, která se týká Tvého receptu. Odpověď na otázku najdou Tvoji spolužáci v prezentaci. Např. Patří do mého receptu vejíčka? Jak dlouho se koláč peče?

Jméno a příjmení:

1) Sebehodnocení: Jak se mi podařilo dodržet zásady prezentace:

	ANO	NE
Mám pro jednotlivé části prezentace nový snímek.		
Píšu stručně v bodech.		
V prezentaci mám alespoň jeden obrázek.		
Obrázek je oříznutý tak, aby odpovídal velikosti snímku.		
Velikost písma je dobře vidět na tabuli.		
V prezentaci se při předvádění dobře orientuje.		
Uvedl jsem použité zdroje.		

Můj komentář (Jak jsem dnes pracoval):

2) Hodnocení spolužáka

Pro hodnocení využij aplikaci <https://padlet.com/>. K aplikaci se připojíš kliknutím na odkaz zasláný do emailu.

Zhodnot', zda spolužák:

- Mluvil dostatečně nahlas.
- Mluvil srozumitelně a přiměřeně rychle.
- Jasně vyslovoval.
- Měnil intenzitu hlasu, zdůrazňoval podstatné.
- Udržoval s posluchači oční kontakt.
- Působil uvolněně a klidně.

Doplň k hodnocení svůj komentář k tomu, co se spolužákovi dařilo, a na čem by naopak mohl zapracovat.

KARTA UČEBNÍ AKTIVITY NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI

V 1. OBDOBÍ (1.–3. ROČNÍK)

24. Balíme dárek (MA, ČSP)

Název	Balíme dárek	
Autor	Veronika Pastýřiková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Matematika a její aplikace / Závislosti, vztahy, práce s daty Člověk a svět práce / Práce s drobným materiálem	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	MATEMATICKÁ

Cíl činnosti:

Žák sestaví společně s ostatními seznam potřebných pomůcek a zabalí dárek. Seřadí obrázky dle zadáných kritérií, odhalí chybu v dějové (časové) posloupnosti a opraví ji. Navrhne vlastní úlohu.

Pomůcky: kartičky z přílohy (zalamované fotografie postupu při balení dárku), balicí papír, stuhy, nůžky, lepenka, dárky (vhodné k zabalení), žetony pro rozdělení do dvojic

Popis činností:

1. vyučovací hodina

1. Motivace: Už jste si někdy zkusili zahrát na Ježíška? Co všechno musí Ježíšek během Vánoc stihnout? Kolik vánočních dárků asi musí zabalit? Myslíte si, že mu s tím někdo pomáhá? Co kdybychom si zahráli na Ježíškovy pomocníky?
2. Názorná ukázka: Učitel názorně žákům předvede postup při balení dárku. Žáci na základě praktické ukázky společně sestaví seznam pomůcek, které jsou k zabalení dárku třeba.
3. Skupinová práce: Žáci se rozdělí do skupin po třech. Každá skupina dostane jednu lepenku, 3 dárečky a balicí papír. Sami si připraví nůžky a vyberou ozdobné stuhy. Společně zabalí dárky, ve skupině si pomáhají.
4. Reflexe: Po zabalení dárků se žáci přemístí na koberec. Učitel zjišťuje, jak se jim práce dařila a zda by si přáli pomáhat Ježíškovi pravidelně. Skupiny zhodnotí, co bylo nejjednodušší a co jim naopak činilo největší problémy.

Učební aktivitu lze zakončit předáním zabalených dárků spolužákům z jiné třídy, dětem z dětského domova, seniorům apod.

2. vyučovací hodina

1. Motivace: Pamatujete si, když jsme balili malé dárečky a pomáhali jsme Ježíškovi? Balení dárku má nějakou posloupnost, nějaký systém. To už jste si sami zkusili. Je možné, abychom nejdříve dali mašli a poté přidali balicí papír? Dokážete seřadit obrázky podle toho, jak se balí dárek?
2. Samostatná práce: Každý žák dostane kartičky s jednotlivými fázemi balení dárku. Prvním úkolem žáků je srovnat kartičky podle posloupnosti zleva doprava. Po splnění prvního úkolu žák kartičky znovu zamíchá. Druhým úkolem je kartičky znovu seřadit podle posloupnosti, tentokrát ale zprava doleva. Posledním samostatným úkolem žáků je najít obrázek, který lze vyřadit, a přesto bude dárek zabalen.

3. Komunitní kruh: Žáci se z lavic přemístí na koberec, společně s učitelem proberou řešení úkolu a další možnosti řešení např. různé směry řazení, označení pořadí čísla.
4. Práce ve dvojicích: Následně se žáci rozdělí do dvojic podle barvy žetonu, který si vytáhnou. Pro práci ve dvojicích obdrží každý žák balíček s kartičkami, takže v každé skupině jsou balíčky dva. Úkolem žáků je vymyslet úkol pro spolužáka ve dvojici (např. první žák vytvoří řadu kartiček s chybou v dějové/časové posloupnosti, úkolem druhého žáka je chybu najít a opravit).
5. Diskuze a reflexe: Po skončení práce žáci v komunitním kruhu zhodnotí, která aktivita byla nejsnadnější/nejobtížnější, co by při práci změnili, co nového se dozvěděli, na co si příště dají větší pozor nebo budou dělat jinak apod.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Matematická gramotnost je rozvíjena v obou blocích učební aktivity. Žáci si nejprve prakticky vyzkoušejí postup balení dárku a tuto získanou zkušenost přenesou do činností s obrázky při skládání dějové (časové) posloupnosti (MG-1-4-04). Během balení dárku žák postupuje podle názorné ukázky a jednoduchých instrukcí učitele (MG-1-2-03). Při práci ve dvojici žák vymýšlí, jak vyřešit úlohu od spolužáka. Hledá své vlastní postupy a strategie při řešení úkolu (MG-1-1-05). Ve 2. bloku ve dvojicích vymýšlí další obměny úlohy (MG-1-7-03). a

Navržená aktivita je určena pro počáteční období prvního stupně. Na propedeutické úrovni je rozvíjena při práci s obrázky (dějové posloupnosti) také čtenářská gramotnost. Žáci se učí vnímat, že jim obrázky přinášejí určité informace, tyto informace jsou schopni odhalit na základě své předchozí zkušenosti s balením dárků (ČG-1-2-09).

Důkazy o učení:

Žák seřadí obrázky podle dějové (časové) posloupnosti.

Žák najde chybu v posloupnosti.

Žák vytvoří vlastní úlohu.

Postřehy z ověřování:

Při individuální či skupinové práci může učitel využít asistenta pedagoga, který společně s učitelem zajistí individuální přístup k žákům při řešení úkolu i kontrole správného řešení.

Zdroje:

Fotografie: Veronika Pastýříková

Přílohy: fotografie postupu při balení dárku

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.gramotnosti.pro/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.gramotnosti.pro/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Fotografie postupu při balení dárku

KARTA UČEBNÍ AKTIVITY NA ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI

VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

25. Matematika v pohádce (MA)

Název	Matematika v pohádce	
Autor	Tereza Čtvrtníčková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Matematika a její aplikace / Závislosti, vztahy, práce s daty	
Rozvíjená gramotnost	ČTENÁŘSKÁ	MATEMATICKÁ

Cíl činnosti:

Žák čte údaje ze sloupcového diagramu a spojnicového grafu, zpracuje neobvyklý údaj (napětí v textu) do vlastního grafu. Posoudí děj pohádky, vyhledá momenty, ve kterých se stupňuje napětí. Na základě vzájemné dohody ve skupině vybere a zrealizuje řešení úlohy, vhodně argumentuje a vyslechne argumenty ostatních.

Pomůcky: tabule, papír, psací potřeby (fixy), pravítko, texty pohádek, pracovní list, ukázkové diagramy a grafy, projektor

Popis činností:

1. Úvodní zopakování čtení údajů ze sloupcového diagramu: Učitel na tabuli postupně promítne různé sloupcové diagramy a spojnicový graf, např. z přílohy 1 a žáci společně čtou údaje, které z nich mohou zjistit, věnují pozornost popisu os a jednotkám, ve kterých jsou údaje zaznamenány.
2. Poslech: Učitel ukáže žákům připravené osy (příloha 2) pro záznam napětí v pohádce a přečte jim text jedné z pohádek (s přehnaným důrazem na dramatickost a vystupňování napětí v textu).
3. Práce ve skupinách: Žáci navrhnou vlastní jednotky, které použijí pro záznam napětí v pohádce do spojnicového grafu. Čtou si text pohádky a zpracovávají graf na papír.
4. Společné sdílení: Skupiny představí svoje grafy ostatním a vzájemně je porovnají. Diskutují nad zvolenými jednotkami, i nad rozdíly v grafu (čím mohly vzniknout).
5. Práce ve skupinách: Každá skupina si vybere (vylosuje) text pohádky (nesdělují její název ostatním) a společně zpracuje její napětí do pracovního listu (nevyplňuje název pohádky).
6. Společné sdílení: Na tabuli jsou napsány názvy pohádek, každá skupina ukáže svůj graf a ostatní žáci se snaží odhalit, kterou pohádku by mohl znázorňovat.
7. Závěrečné hodnocení: Jak se komu dařilo ve skupině, co nového objevili, na čem se shodli/neshodli, jaké argumenty použili, zda pro ně bylo obtížné se dohodnout apod. Může následovat brainstorming, co dalšího by v pohádkách šlo pomocí grafu nebo diagramu znázornit.
8. Hotové grafy je možné společně s texty vystavit ve třídě (doplnit názvy pohádek), aby si je žáci, kteří o to budou mít zájem, mohli zpětně podrobněji prohlédnout.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Matematická gramotnost je rozvíjena při čtení údajů z diagramů a grafů a při jejich tvoření, kdy se žáci učí využívat symbolický jazyk a matematizovat konkrétní situaci (v tomto případě napětí v ději pohádky). Při diskusi nad použitými jednotkami se učí vnímat, jak je důležitá přesnost při zaznamenání údajů a že nepřesnost (záměrná i neúmyslná) může vést ke zkreslení informací (MG-2-2-02, MG-2-2-03, MG-2-2-04). Práce ve skupině vede k rozvoji dovednosti argumentovat, která se zpočátku rozvíjí jako aktivita sociální. Až později jsou žáci schopni argumentaci sociální povýšit na úroveň kognitivní argumentace. Proto je pro rozvoj argumentační schopnosti žáků důležitá diskuse. Argumentace v matematice je především ověřitelná argumentace, v tom je její jedinečnost (MG-2-5-06).

Čtenářská gramotnost je rozvíjena při posuzování napětí děje v pohádce. Žáci vyhledávají a sledují výrazové prostředky, které přispívají ke zvýšení napětí v ději a diskutují o nich. Vyhledávají momenty, kdy se napětí stupňuje (ČG-2-2-04).

Důkazy o učení:

Žák čte údaje z diagramu a z grafu.

Žák vyhledá v textu momenty, kdy se v něm stupňuje napětí.

Žák spolupracuje na zpracování údajů do grafu.

Žák obhájí své řešení vhodnými argumenty.

Zdroje:

Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATŘÍ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

Grafy v příloze: Tereza Čtvrtníčková (fiktivní data)

Přílohy: ukázka sloupcových diagramů a spojnicového grafu, osy pro záznam napětí děje v pohádce, texty pěti pohádek, pracovní list pro žáky

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.mpsv.cz/npi). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

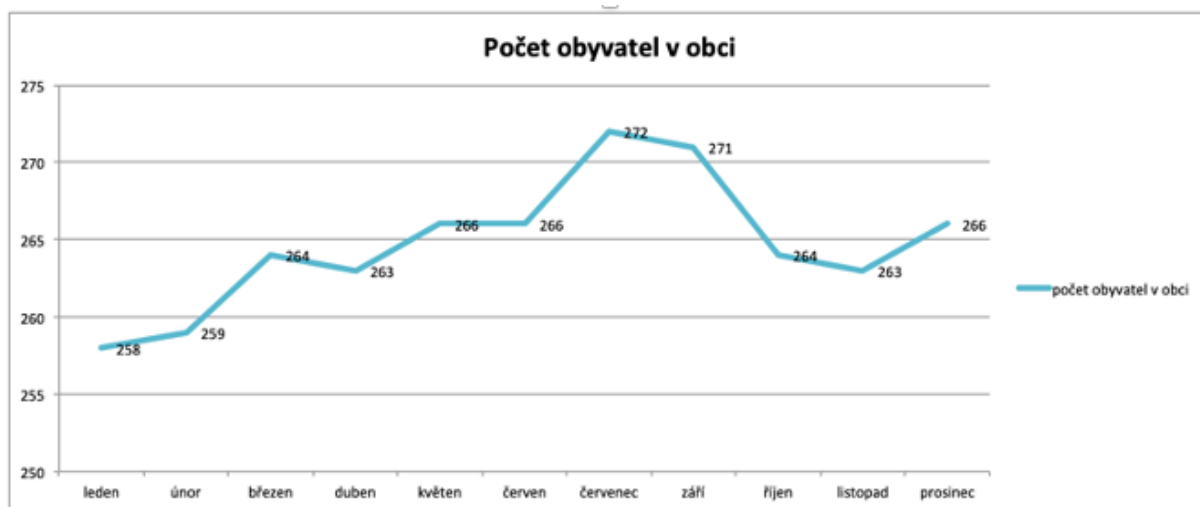
Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ukázka sloupcových diagramů a spojnicového grafu

Osy pro záznam napětí děje v pohádce

O Červené Karkulce

Žila jednou jedna hodná a milá dívka. Všichni ji měli velice rádi a ze všech nejvíce maminka s babičkou. Babička jí ušila červený čepeček a podle něj jí začali říkat Červená Karkulka. Babička bydlela na samotě u lesa, kde široko daleko nebyla žádná jiná chaloupka. Babička se tam starala o lesní zvířátka.

Jednou v létě maminka napekla bábovku, do košíku přidala láhev vína a řekla Karkulce: „Babička má dneska svátek. Vezmi košík a zanes ho k babičce do chaloupky. Ale jdi rovnou, ať se v lese nezatouláš!“ Karkulka pokývala hlavou a zvesela se vydala na cestu. Cestu si zpříjemnila poskakováním a broukáním si. Brzy se dostala do lesa, až došla k malému potůčku. Karkulka neodolala, zula si boty a začala máchat nožky ve studené vodě. V tom se před ní objevil vlk.

„Dobrý den, Karkulko, kampak jdeš?“ zeptal se. Hlas mu skřípal, přestože se snažil mluvit drobounce, aby Karkulku nepolekal. Ale Karkulka se vlka nebála a povídala mu: „Jdu k babičce do chaloupky v lese. Má dnes svátek, a tak jí maminka upekla bábovku.“ „Chceš ochutnat?“ nabízela vlkovi. Ten si přičichl ke košíku a ušklíbl se. „Maso nemáš?“ zeptal se znechuceně. „Nemám,“ odpovědělo děvčátko. „No, nevádí, bábovku si nechám k večeři,“ řekl vlk.

V duchu už ale přemýšlel, jak by dostal Karkulku. „A kdepak bydlí tvoje babička?“ „Ty to nevíš?“ divila se Karkulka, „přece v chaloupce za lesem. Půjdeš kousek podle potoka, potom zahneš doprava a už tam budeš.“ „Tak víš co, Karkulko, budeme závodit,“ navrhl vlk. „Ty půjdeš dolů kolem potoka a já proti vodě. Schválně, kdo bude u babičky dřív.“ Karkulka se jen zasmála, popadla košík s bábovkou a vínem a vydala se na cestu. Vlk šel kousek opačným směrem, ale za chvíli skočil do houští a hnal se křovím rovnou na kraj lesa. Za chvíli už stál před babiččinou chaloupkou a klepal na dveře. „Kdopak to je?“ ozvalo se zevnitř. „To jsem já, Karkulka,“ zavolal tiše vlk. Babička se už nemohla vnučky dočkat a otevřela dveře. Vlk se na babičku vrh a spolkl ji. Potom si dal na hlavu její čepec, nasadil si na nos brýle a lehl si do postele. Vzal si babiččinu knížku a dělal, že čte. Karkulka se zatím v lese honila za motýly, sbírala maliny a prozpěvovala si, až konečně došla k chaloupce. Zaklepala na dveře a zevnitř se ozval chraptivý hlas: „Kdopak to ťuká?“ Karkulka se zarazila, ale pak odpověděla: „To jsem já, babičko, vaše Karkulka.“ „Pojď dál, děvenko, je otevřeno.“ Karkulka vešla dovnitř, a když spatřila babičku, podivila se: „Babičko, máte takový divný hlas.“ „I nediv se, děvče, napila jsem se studené vody a teď trochu stůnu.“ Karkulka tedy vyřídila pozdrav od maminky, postavila na stůl košík a šla dát babičce pusku. Ale jak ji uviděla zblízka, vylekala se: „Babičko, vy máte velké uši!“ „To abych tě lépe slyšela.“ „A babičko, vy máte velké oči!“ „To abych tě lépe viděla.“ „Ale babičko, vy máte velké zuby!“ podivila se Karkulka naposled. „To abych tě lépe mohl sníst!“ zařval vlk, vyskočil z postele a Karkulku taky spolkl! Jenže ta dvě veliká sousta ho velmi tížila. Svalil se zpátky do postele a tvrdě usnul.

Za malou chvíli šel kolem chaloupky myslivec, babiččin známý, a uslyšel zevnitř podivné chrápání, a tak se podíval oknem dovnitř. Vidí tam vlka s velikým břichem, jak chrápe v babiččině posteli. Na nic nečekal, vběhl dovnitř a tesákem rozpáral vlkovi břicho. Z něj vyskočila Karkulka, za ní babička, naštěstí obě živé a zdravé. Vlk zatím stále spal jako zabítý. Společně mu nasypali do břicha kamení a znovu ho zašili. Pak se schovali do kouta a čekali, co se bude dít. Vlk se za chvíli vzbudil a zaskuhral: „To mám ale žízeň!“ Dovlekl se ke studni, nahnul se nad ni a kamení ho stáhlo dolů. Žbluňklo to, kamení ho samou tíhou táhlo ke dnu a vlk se utopil. Babička pak pohostila myslivce vínem a bábovkou, najedli se a myslivec Karkulku pro jistotu odvedl domů.

Zdroj: Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATŘÍ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

Sněhurka a sedm trpaslíků

Žila jednou jedna krásná dívka jménem Sněhurka. Bohužel jí umřela maminka, ještě když byla malá, ale tatínek neotálel a zanedlouho se znovu oženil. Sněhurčina nová macecha byla sice krásná, ale zlá. Neustále se jen strojila, fintila, líčila a dívala se do svého podivného zrcadla, které mluvilo. Pokaždé když se v něm prohlížela, pyšně se ho zeptala: „Pověz mi zrcadlo, kdo je v celém království nejkrásnější?“ A zrcadlo vždy odpovědělo: „Vy paní má, vy jste ze všech nejkrásnější.“ A královna byla spokojená.

Jenže Sněhurka rostla a den ode dne byla krásnější. Až jednou, když se opět ptala královna zrcadla, odpovědělo, že nejkrásnější na světě je Sněhurka. To královnu tuze rozzlobilo a nechala si zavolat myslivce, kterému poručila: „Odvedeš Sněhurku do lesa, tam ji zabiješ a na důkaz, že si tak provedl, mi v téhle truhle přineseš její srdce“.

Myslivec učinil, jak mu královna rozkázala, a Sněhurku odvedl do lesa, avšak ji zabít nedokázal. Dívku nechal v lese a místo ní donesl královně srdce mladé srnky. Královna nepoznala rozdíl a byla spokojená.

Sněhurka bloudila tmavým lesem, až najednou narazila na malou chaloupku. Zatřukala, ale nikdo neotevřel, tak se odvážila vstoupit dovnitř. Okénkem dopadalo světlo na dlouhý stůl, na němž bylo prostřeno sedm mističek, sedm lžiček a k němu bylo přisunutých sedm židliček. Sněhurka byla natolik vyčerpaná a hladová, že se nejdříve trochu najedla. Poté se natáhla přes všech sedm postýlek a usnula.

Hodiny utíkaly, když tu se sedm trpaslíků vrátilo domů z práce. Do světničky postupně vcházeli: Prófa, Štístko, Kejchal, Stydlín, Dřimal, Rejpal a Šmudla. Zjistili, že jim někdo spí v postýlce. V úžasu se skláněli nad spící dívkou. Ten nejmladší a nejmenší zvaný Šmudla vzdychnul: „Božinku, ta je krásná.“

Ráno převyprávěla Sněhurka trpaslíkům svůj příběh. Nejedna slzička se zatřpytila v trpasličím oku. Šmudla popotahoval. Nejmodřejší trpaslík jménem Prófa promluvil i za ostatní a Sněhurce nabídl úkryt před zlou královnou. Sněhurce se v chaloupce žilo hezky. Trpaslíci si Sněhurku velmi oblíbili. Vařila jim, uklízela a vždy pro ně měla přívětivé slovo. Trpaslíci každý den ráno chodili do práce a Sněhurku vždy varovali: „Nikomu neotevírej a dávej na sebe pozor.“

Takhle by si mohli všichni žít v chaloupce šťastně po dlouhý čas, ale jednoho dne opět kouzelné zrcadlo prozradilo královně, že na světě je nejkrásnější Sněhurka. Královna se velmi hněvala. Nejdřív tomu ani nechtěla uvěřit. Pak si nechala zavolat myslivce a donutila ho, aby jí řekl celou pravdu. Královna se úkolu zhostila sama a odebrala se do sklepení pod zámek. Uvařila silně jedovatý lektvar, do kterého namočila jablko. Přestrojila se za starou a ošklivou stařenu a sama se vypravila do chaloupky za Sněhurkou.

Zatřukala na dveře. „Dobrý den, prodávám jablíčka, nechcete nějaká koupit?“ Sněhurka sice jablíčka nechtěla, ale bylo jí líto stařenky, a tak ji vpustila dál. „Dám ti jedno jablíčko, když si tak hodná dívenka“, pravila stařena a podala ji to nejčervenější.

Sněhurka netušila, že je otrávené, kousla do něho, ale v tu chvíli se jí zatočila hlava a padla v bezvědomí na zem. Později ji našli trpaslíci a byli z toho velmi smutní. Oplakávali ji, a aby se na ni mohli chodit dívat na její krásnou tvář, uložili ji do křišťálové rakve na louce za chaloupkou.

Jednoho dne jel kolem chaloupky princ, který si všiml křišťálové rakve. Přijel k ní blíže, když spatřil Sněhurku, velice se mu zalíbila. Přistoupil k rakvi a sklonil se k ní. Poté ji políbil. V tu chvíli se Sněhurka nadechla a znovu ožila.

Princ ji zachránil! Trpaslíci, Sněhurka i princ se radovali, že všechno dobře dopadlo. Nedlouho na to byla svatba a od té doby je Sněhurka se svým princem a čas od času spolu navštěvují všech sedm trpaslíků v malé chaloupce. A královna? Ta byla po zásluze potrestána tím nejhorším trestem pro ni. Navždy jí zůstala podoba staré čarodějnice.

Zdroj: Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATŘÍ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

O perníkové chaloupce

Byl jeden chudobný otec, který měl dvě děti, Marušku a Honzíčka. Otec chodíval do lesa dřevo kácet a o děti se starala maminka. Když umřela, otec se znovu oženil, aby našel dětem matku, která se o ně bude zase starat. Ta byla ale velice zlá a panovačná, neměla ráda děti ani otce. Jednou poručila macecha muži, aby děti zavedl do lesa a domů se už více nevracely. Muži se to velice protivilo, ale macecha mu nedala pokoj a on se jí bál, ale jednoho dne se smutným srdcem řekl dětem, aby šli s ním do lesa a vzaly si džbánky na jahody.

Dětem se velice líbilo, že mohou jít s otcem do lesa a radostí skákaly. Otec je zavedl do hlubokého lesa na velkou mýtinu plnou jahod a řekl jim, aby sbíraly jahody a dokud ho budou slyšet tlouci, budou vědět, že je blízko. Jenže otec se snažil své děti ošálit a přivázel mezi stromy palici, která se větrem houpala a tloukla do stromů a on se vrátil zpět domů. Děti měly džbánky už plné i prázdné žaludky naplnily a spěchaly za otcem, ale našly jen jeho palice burácející do stromů.

Honzíček se začal bát a Maruška ho utěšovala, že se pro ně tatínek vrátí. Raději zůstali na místě a čekali na otce, mezitím snědli všechny jahody, které natrhali. Opět džbánky naplnili, ale za chvíli se začalo stmívat, přestal i tlukot tatínkových palic. Strach jim nedal a šli tatínka hledat. Volali spolu na otce, ale jen ozvěna se jim vracela a žádná odpověď. Mařenka se obávala, že zabloudili a otce už nenajdou. Museli zůstat přes noc, Honzík měl velký strach a Mařenka jako starší a moudřejší vylezla na strom, jestli třeba neuvidí světlo a tam, by se pak na cestu dali.

Mařenka jen přeci jen světlo zahlédla, zavolala na Honzíka a slezla dolů. Vydali se za světýlkem a došli z lesa ven na zelenou louku, na ní stála krásná chaloupka z perníku. Přišli až k okénku a koukli se dovnitř, seděla tam stará bába a ještě starší dědek. Honzíček měl nápad vylézt na střechu a uloupnout si perníček. Mařenka se bála, ale to Honzíka nezastrašilo a perníček uloupnul a hodil ho Mařence dolů. Bába něco zaslechla, jak kdyby někdo loupal perníček a poslala dědku ven. Dědek vyšel a ptá se: „Kdopak nám to loupe perníček?“ „To jen větříček,“ ozvala se Mařenka tenkým hláskem a dědkovi odpověď stačila a zašel zpátky do chaloupky. Děti se spokojeně najedly a pod oknem si lehly. Ráno si opět vlezl Honzíček na střechu a uloupnul další perníček.

Bábě to zase nedalo a dědku znovu poslala ven. To už dědkovi Mařenčina odpověď nestačila, protože ji uviděl a spěchal to říct bábě. Mařenka slyšela, jak bába dědkovi říká, že až je chytí, tak si je upeče. Zavolala na Honzíčka, aby slezl dolů a pospíchal. Honzík seskočil, chytli se s Mařenkou za ruku a utíkali, co jim nohy stačily. Dědek se hnal za nimi, ale že byl tlustý a nemotorný, nemohl jim stačit. Po cestě potkali ženu na poli a poprosili ji, aby jim ukázala cestu, kam se mohou vydat, že je honí zlý dědek z perníkové chaloupky, kterému uloupili kousek perníčku ze střechy. Ta je poslala cestičkou do lesa a pravila, že dědku zdrží. Dědek k ní došel udýchaný a ptá se: „Osobo, neviděla jste tudy jít dvě děti?“ Odpověděla jako by mu nerozuměla: „,

plátno, utkané plátno se vybilí, nastříhá a ušijí se z něj košile. Jak slíbila dětem, dědku opravdu zdržela. Při poslední jeho otázce, jestli neviděla děti, mu odvětila: „Děti, nu to jste měl říct hned, viděla a šly tou cestičkou po poli přímo k tomu potoku, ale to už je nedohoníte, hodně pospíchaly!“ Žena dědkovi ukázala na opačnou stranu, než děti poslala. Dědek si zlostí odplivl a odkráčel domů.

Jeníček a Mařenka našli cestu domů, tatínek velice litoval, že se nechal přemluvit, a tak je uvítal otevřenou náručí a byl tuze rád, že je má zpět u sebe, že o ně nepřišel. A macecha? Ať dělala, co dělala, tatínek už jí dlouho neposlouchal, a tak ze zlosti utekla a kdo ví, kde je jí konec. Už o ní nikdo nikdy neslyšel.

Zdroj: Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATŘÍ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

O Popelce

Na statku žila jedna krásná dívka. Šaty měla ušmudlané a roztrhané od těžké práce, kterou musela dělat. Říkali jí Popelka. Její zlé sestry se společně s macechou od rána do večera jen procházely nastrojené a Popelce se posmívaly. Za nedlouho měl být v královském zámku ples, který se bude konat na počest prince. Sestry se nemohly dočkat a strojily se už od rána. Popelce to bylo líto, ráda by šla s nimi. Na ples však jít nemohla. Žádné krásné šaty neměla a na statku měla ještě dost práce. Nešťastná Popelka začala plakat.

V tom okamžiku se objevila její kmotřička víla a jediným mávnutím kouzelného proutku proměnila obyčejnou dýni v kočár s krásným spřežením. Z Popelky se stala princezna s nádhernými růžovými šaty. Nohy ji zdobily lehoučké třpytivé střevíčky. Víla jí povídá: „Kouzlo potrvá jen do půlnoci.“ Popelka si připadala jako ve snu, když se vezla v kočáře na ples. Vyšla schody a vstoupila do zámku. Sestry ani macecha ji nepoznaly. Její krásy si nemohl nepovšimnout princ. Přišel k ní a vyzval ji k tanci. Při tanci si povídali a pak ji představil králi a královně. Na první pohled se do Popelky zamiloval a rozhodl se, že se s ní ožení.

Těsně před půlnocí si Popelka vzpomněla na slova víly a rozběhla se ze sálu pryč. Princ si jí všiml a rychle se rozběhl za ní. Popelka ale zakopla a ztratila střevíček. Vrátit se pro něj však nemohla. Princ střevíček uviděl a zvedl ho. Usmyslel si, že krásnou dívku pozná podle střevíčku. Proto druhý den zámečtí sluhové zkoušeli střevíček všem mladým děvčatům v království. Ale ani jedna z nich neměla takovou útlou nožku. Popelčiny sestry chtěly za každou cenu střevíček about, ale ani ony neměly tak malou nohu. Když přišla na řadu Popelka a lehce střevíček obula, sestry málem pukly závistí a zlostí. Pro Popelku si přišel sám princ. Odcválal s ní na krásném bílém koni do paláce a představil ji celému dvoru.

Král s královnou přichystali velkolepou svatbu, která trvala několik dní a slavilo se nejen na zámku, ale i v celém království. Z Popelky se stala nejšťastnější princezna a zakrátko běhala po zámku spousta dětí.

Zdroj: Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATRŮ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

O Šípkové Růžence

Před dávnými časy žili král s královnou a moc si přáli děťátko. Vytoužené dítě však nepřicházelo. Jednoho dne královna v lázni odpočívala, a kde se vzala, tu se vzala, z vody vylezla žába a zaskřehotala královně: „Tvoje přání se splní. Než se rok s rokem sejde, narodí se ti dcerka.“ Než královna stihla něco říct, byla žába pryč.

Slova žáby se splnila. Královně se narodila krásná dcerka. Dostala jméno Šípková Růženka. Král měl takovou radost, že na její počest vystrojil velkou hostinu. Na oslavu pozval všechny své známé a nezapomněl ani na moudré sudičky, aby byly dcerce příznivě nakloněny. V celém jeho kraji jich bylo třináct. Král měl však jen dvanáct talířů, proto třináctou sudičku na hostinu nepozval. Ke konci oslavy podarovaly moudré sudičky dítě svými vzácnými dary. Jedna ji obdařila ctností, druhá krásou, třetí bohatstvím a postupně dostala princezna vše, co si jen člověk může přát. Dvanáctá sudička přišla na řadu, ale než vyslovila svůj dar, do sálu vstoupila třináctá sudička.

Byla ale velmi rozzlobená, že ji nikdo na slávu nepozval a chtěla se pomstít, třeba by to bylo na královské dceři. Pohlédla na ni a hlasitě zvolala: „Až ti bude patnáct let, píchneš se o vřeteno a navěky usneš!“ Obrátila se zády a odešla ze sálu pryč. Všichni leknutím ustrnuli.

Přistoupila ještě dvanáctá sudička, která nestihla vyslovit své přání. Zlou kletbu zrušit nemohla, jen ji zmírnila: „Nebude to navěky, jen upadneš na sto let do hlubokého spánku.“ Král chtěl svou dceru za každou cenu ochránit, tak nechal okamžitě všechna vřetena v celé říši spálit. Ostatní věštby se postupem času vyplnily. Dcerka byla krásná, moudrá, vlídná, rozumná, byla miláčkem všech. Oblíbil si ji snad každý.

Nastal den jejich patnáctých narozenin. Král s královnou na okamžik odjeli ze zámku. Princezna toho využila, procházela se po celém zámku a nahlížela do všech komnat. Dostala se až do staré věže. Vystoupila po úzkých točitých schodech a došla k malým dvířkům. V zámku byl klíč, kterým otočila, a dveře se rozlétly. V komoře seděla nějaká stařena s vřeténkem a pilně předla len. Princezna ji hezky pozdravila a zvědavě se ptala, copak dělá. „Předu si, předu.“ odpověděla stařena a kývla hlavou.

Dívku zaujalo poskakující vřeténko. Chytla ho do ruky a v tu chvíli se naplnila zlá věštba třinácté sudičky, princezna se píchla do prstu. Klesla na lůžko a upadla do hlubokého spánku a s ní i celé království. Spali naprosto všichni, i koně ve stáji a holubi na střeše. I vítr se utišíl a na stromech před zámkem se nepohnul ani lísteček. Kolem celého zámku se začaly rozrůstat šípkové keře, které časem houstly a mohutněly, až nakonec obrostly celý zámek. Nakonec nebyl pod šípkovými keři ani vidět.

V blízkém okolí se vyprávělo o krásné spící Šípkové Růžence. Žádný princ nepronikl mohutným křovím. Trny držely pevně, jako by měly ruce. Princové na nich zůstávali viset, nemohli tam ani zpět. Žalostně na nich umírali.

Po mnoha letech do království zavítal neznámý princ. Uslyšel, jak nějaký stařec vypráví o o království, které je zakryto šípkovými růžemi. V tom zámku už sto let spí překrásná princezna, které říkali Šípková Růženka a s ní spí i celé království. I dědeček už princovi vyprávěl, kolik jiných princů ji přišlo vysvobodit a skončilo v tnech obrovských šípkových keřů. Mládenec se ničeho nebál a rozhodl se, že princeznu a celé království vysvobodí. Stařík ho od činu zrazoval, ale on na jeho slova nedal.

V té době uplynulo sto let a nadešel den, kdy měla Šípková Růženka znovu procitnout. Když se princ blížil k šípkovým keřům, růže se samy rozestoupily a nechaly prince projít. Jakmile vešel, znovu se zavřely. V zámeckém dvoře viděl ležet spící koně a psy, holuby sedící na střeše. Postupně procházel celým zámkem. V kuchyni viděl kuchaře a kuchtíka stát, v sále uviděl celou

královskou radu a na trůnu ležel i král s královnou. Princ došel až k věži, otevřel dveře a spatřil spící Šípkovou Růženku. Ležela tam a byla tak krásná. Nemohl z ní spustit oči. Sklonil se nad ní a políbil ji. Jak se jí dotkl rty, zlomil kletbu a Šípková Růženka otevřela oči. Probudila se a vlídně na něho pohlédla.

Chytili se za ruce a vešli do sálu, kde se zatím probouzel král s královnou a všichni dvořané. Celý zámek se probudil z dlouhého a hlubokého spánku. Koně na dvoře vstali, otřásali se a holubi na střeše vytáhli hlavičky zpod křídel. Kuchař s kuchtíkem začali zase péct. Na zámku se samou radostí začalo slavit. Velká sláva se završila svatbou Šípkové Růženky s princem. Ti spolu žijí spokojeně až do dnes.

Zdroj: Pohádky ke čtení online [online]. POHÁDKY BRATRŮ GRIMMŮ/POHÁDKY PRO DĚTI [cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: www.pohadkozem.cz

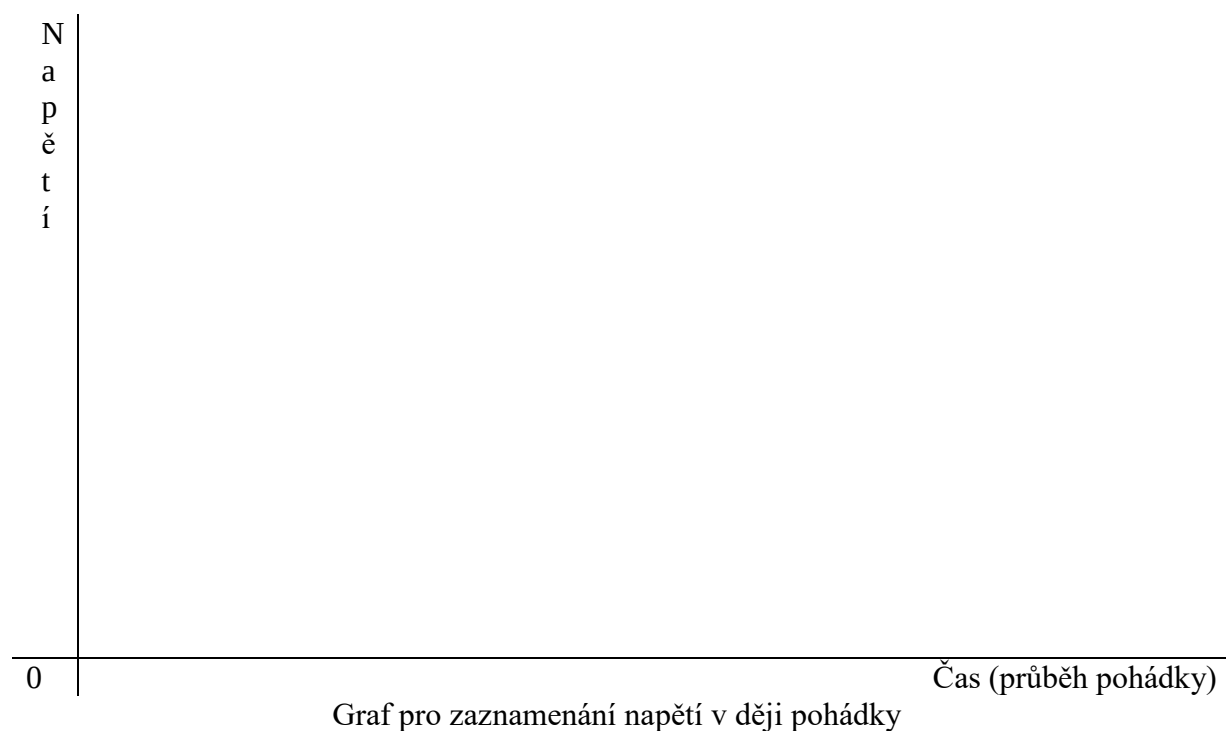
Matematika v pohádce

Název pohádky: _____

Třída:

Datum:

Jména členů skupiny:

KARTY UČEBNÍCH AKTIVIT NA ROZVOJ MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI

VE 2. OBDOBÍ (4.–5. ROČNÍK)

26. Kolik nás to bude stát? (MA, ČSP)

27. Zlomky v realitě (MA)

Název	Kolik nás to bude stát?	
Autor	Jana Truhlářová	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Matematika a její aplikace / Závislosti, vztahy a práce s daty Člověk a svět práce / Příprava pokrmů	
Rozvíjená gramotnost	MATEMATICKÁ	

Cíl činnosti:

Žák získá přehled o ceně potravin. Odhadne cenu jídel v restauraci a přemýšlí o důvodech zvyšujících konečnou cenu jídel. Žák spolupracuje ve skupině na přípravě pokrmu, při domácí přípravě si zaznamená recept, ingredience, gramáž a ceny. Vypočítá potřebné množství ingrediencí pro jednoho žáka i celou třídu

Pomůcky: pracovní list Útrata naší rodiny, pracovní list Příprava zvoleného pokrmu, suroviny pro přípravu pokrmu, kuchyňské nádobí a náčiní

Popis činností:

1. hodina

1. Motivace: V současné době (pandemie koronaviru) se moc často nedostaneme do restaurace na slavnostní večeři, třeba když slavíme narozeniny někoho z členů naší rodiny. Zkuste si představit, že tuto možnost jít si společně posedět máte. Víte, že v restauraci výborně vaří a chcete proto všichni ochutnat celé menu (hovězí vývar, smažený řízek s bramborem, okurkový salát, dort, džus).
2. Samostatná práce, práce ve skupině: Odhadněte nejprve cenu jednotlivých pokrmů v menu. Porovnejte své odhady s odhady spolužáků ve skupině a stanovte společně pravděpodobnou cenu každého pokrmu z menu. Pak spočítejte útratu vaší rodiny, tedy kolik by právě vaše rodina za celou večeři zaplatila.
3. Diskuze ve skupině: Porovnejte útratu jednotlivých rodin. Proč je při stejné ceně pokrmů útrata různá? Zamyslete se nad cenou surovin pro přípravu hlavního chodu (smažený řízek s bramborem). Proč je cena pokrmu v restauraci tak vysoká? Co všechno podle vás navyšuje cenu pokrmu v restauraci?
4. Reflexe: Podle čeho jste odhadovali cenu jednotlivých pokrmů z menu? Jak hodně se váš odhad lišil od ceny pokrmů, na které jste se dohodli ve skupině? Pokud byste tentýž oběd připravovali doma, jaká by pravděpodobně byla jeho cena v porovnání s cenou v restauraci? Co je podle vás příčinou navýšení cen jídel v restauracích? Co všechno se do ceny jídla v restauraci promítá?
5. Zadání domácí přípravy: Ve skupinách, které jste si vytvořili, si do příští hodiny vyberete pokrm, který je možné připravit ve školních podmínkách naší kuchyňky. Je nutné, abyste se sešli a domluvili, případně si recept vyzkoušeli. Do pracovních listů si zaznamenejte recept, ingredience, množství a také cenu. O náklady na pořízení surovin se ve skupině spravedlivě podělte. V příští hodině připravíte svůj pokrm podle receptu, představíte ho spolužákům

a necháte je pokrm ochutnat. Množství vámi připravených porcí tedy musí odpovídat počtu žáků ve třídě, porce ale mohou být menší než obvykle.

2. hodina

6. Praktická část: Žáci ve skupinách připraví svůj pokrm.
7. Prezentace výsledků: Žáci představí svoje pokrmy ostatním skupinám, proběhne ochutnávka a představení tabulek množství potravin a nákladů na pořízení surovin (matematický list).
8. Reflexe: Co bylo nejnáročnější při práci ve skupině v domácích podmínkách? Co se vám při práci ve skupině dařilo? S čím jste se potýkali? Rozdělili jste si ve skupině práci/role? Kdy se v běžném životě setkáme s podobným nárůstem – přibývajícím množstvím, zvyšující se cena? Bývá to někdy naopak?

Komentář z pohledu gramotnosti:

Aktivita je zaměřena na praktické využití matematických dovedností v reálné situaci, kterou je nejprve odhadování ceny pokrmů v restauraci, výpočet útraty pro konkrétní rodinu, propočítání potřebného množství surovin pro přípravu vlastních pokrmů v takovém množství, aby mohli ochutnat všichni žáci a nákladů na jejich pořízení (MG-2-3-05).

Důkazy o učení:

Žák odhadne cenu pokrmů v menu.

Žák vypočítá útratu své rodiny.

Žák spolupracuje na výpočtu potřebného množství surovin, výsledné ceny pokrmu a ceny jedné porce.

Žák ve skupině připraví vybraný pokrm v požadovaném množství.

Zdroje:

Fotografie: Pixabay

RitaE. Polévka. In: Pixabay.com [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/es/photos/sopa-bola-de-masa-de-h%C3%ADgado-2730411/>

DominikSchraudolf. Řízek. In: Pixabay.com [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/es/photos/schnitzel-ensalada-de-papa-comer-645457/>

RitaE. Okurka. In: Pixabay.com [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/okurka-okurkov%C3%BD-sal%C3%A1t-ocet-olej-697821/>

Pexels. Dort. In: Pixabay.com [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/dort-dezert-mil%C3%A9-ovoce-pe%C4%8Divo-1284548/>

Pixel. Orange. In: Pixabay.com [online]. [cit. 21. 5. 2021]. Dostupný pod licencí Pixabay License na: <https://pixabay.com/cs/photos/oran%C5%BEov%C3%A1-oran%C5%BEov%C3%BD-citrusov%C3%A9-plody-1995044/>

Přílohy: pracovní list 1 (Útrata naší rodiny), pracovní list 2 (Příprava zvoleného pokrmu)

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC-BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.mpsv.cz/ppuc/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Útrata naší rodiny

Jméno a příjmení:

Třída:

Zkuste si představit, že někdo z vaší rodiny má narozeniny a na slavnostní oběd jdete do restaurace. Víte, že v restauraci výborně vaří a chcete proto všichni ochutnat celé menu (hovězí vývar, smažený řízek s bramborem, okurkový salát, dort, džus).

1) Odhadněte cenu jednotlivých pokrmů z menu:

Hovězí vývar

Smažený vepřový řízek s bramborem

Okurkový salát

Dort

Džus 3 dcl.

2) Ceny, na kterých jsme se shodli ve skupině:

Hovězí vývar

Smažený vepřový řízek s bramborem

Okurkový salát

Dort

Kolik nás to bude stát?

Džus 3 dcl.

3) Útrata naší rodiny:

Počet členů naší rodiny:

Výpočet:

Odpověď:

Množství:

Ingredience

množství na 1 dávku

množství na dávek

Cena:

Ingredience:

1 dávka

..... dávek

Celková cena nákladů:

Průměrná cena na jednoho strážníka:

Při počtu 4 ve skupině:

Při počtu žáků ve třídě:

Kolik nás to bude stát?

Název	Zlomky v realitě	
Autor	Anna Bičíková	
1. stupeň / období	1. období (1.–3. ročník)	2. období (4.–5. ročník)
Vzdělávací obor / tematický celek	Matematika a její aplikace / Číslo a početní operace	
Rozvíjená gramotnost	MATEMATICKÁ	

Cíl činnosti:

Žák řeší samostatně nebo ve skupině složené slovní úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace. Vypočítá danou část, zná-li celek, a celek, jestliže zná danou část. Pro řešení používá v případě potřeby grafický záznam. Vysvětlí svůj postup a zformuluje odpověď. Při diskusi ve skupině odhalí svou případnou chybu.

Pomůcky: stíratelná tabulka, hrací papírové peníze

Popis činnosti:

1. Úvodní společné připomenutí pojmu polovina, propojení se zkušeností spravedlivého dělení – učitel celé třídy zadává příklady spravedlivého dělení mezi dvě strany, žáci na otázky reagují zápisem číselné odpovědi na stíratelnou tabulku (např.: 30 lentilek dělíme spravedlivě mezi dva sourozence => každý obdrží polovinu, tzn. 15 lentilek).
2. Po úvodním připomenutí a procvičení pojmu polovina učitel promítne na tabuli text slovní úlohy: V únoru snížili cenu lyžařského vybavení o polovinu. V dubnu snížili cenu podruhé, také o polovinu. Kolik korun stála v květnu lyžařská bunda, která v lednu stála 3600 Kč? Žáci jsou vyzváni k řešení této úlohy ve skupinách, pokud někdo upřednostňuje řešení sám, je mu dán prostor. Postup zaznamenávají na stíratelnou tabulku.
3. Pro skupiny, které si neví s řešením rady, může učitel nabídnout hrací peníze – bankovky (ideálně druhy bankovek odpovídající jednotlivým řádům dané ceny => 3 tisícičkoruny, 6 stokorun + potřebné bankovky pro potřebu rozměnění). Úloha je vyřešena po společném odsouhlasení správného výsledku i různých postupů.
4. Použité postupy řešení skupiny nebo jednotliví žáci sdílí a zdůvodňují. Žáci si uvědomují, že různé cesty vedou ke stejnému výsledku.
5. Následuje zadání další slovní úlohy s opačným směrem výpočtu: Kolik korun stály v lednu lyžařské brýle, když jejich cena v květnu byla 120 Kč? Ceny byly snižovány stejně jako v předchozí úloze. Žáci mohou opět řešit slovní úlohu samostatně nebo ve skupinách.
6. Učitel dává prostor pro vysvětlení postupu řešení, společné diskusi o správnosti použitého postupu. Tato slovní úloha je již náročnější, žáci si musejí uvědomit, že úlohu řeší „odzadu“. V případě, že žádná skupina či jednotlivec nenavrhne řešení vedoucí ke správnému výsledku, může učitel „napovědět“ zakreslením jednoduché časové osy s vyznačením konkrétních měsíců – u měsíce květen dopsat cenu brýlí a u měsíce leden dopsat otázník.
7. Učitel vyzve žáky k zamyšlení, zda se někdy setkali s tím, že zboží bylo zlevněno o polovinu. Následně je požádá, aby si individuálně zvolili jednu z řešených úloh a určili, kolik peněz by ušetřili v případě, že by počkali na 1. slevu / 2. slevu.

8. Žáci svoje řešení sdílejí ve skupinách.
9. V krátké reflexi na konci vyučovací hodiny žáci shrnou, co nového se dnes dozvěděli, v čem byli úspěšní, co se jim nedařilo, co je překvapilo apod.

Komentář z pohledu gramotnosti:

Při řešení složených slovních úloh žák prokazuje svou schopnost využít osvojený matematický aparát (MG-2-3-05), učí se hledat různá řešení a vysvětlit je spolužákům (MG-2-1-05). Během práce ve skupině se zapojuje do diskuse, naslouchá ostatním a vhodně obhájí svůj postup řešení (MG-2-1-03). V rámci společné diskuse nad správným řešením a různými postupy řešení je žák schopen zpětně odhalit chybu ve svém způsobu řešení a opravit ji (MG-2-6-05).

Možnosti individualizace a diferenciací výuky:

Učitel může žákům nabídnout využití manipulativní pomůcky – hrací bankovky; u druhého typu úlohy je možno využít časovou osu pro lepší porozumění směru toku času v souvislosti s výpočtem. Bystřejší žáci mohou obě úlohy řešit zcela samostatně a obhajovat před skupinami svou cestu řešení. Učitel může pro tyto žáky mít v záloze další úlohu, která již počítá s jinou částí celku (např. třetina, čtvrtina), popřípadě je kombinuje (první snížení ceny o třetinu, druhé snížení ceny o polovinu).

Důkazy o učení:

Žák zapíše na stíratelnou tabulku způsob řešení úlohy (příkladem, grafickým znázorněním).

Žák vysvětlí svůj postup řešení ostatním.

Žák při diskuzi s ostatními odhalí vlastní chybu (pokud se jí dopustil).

Zdroje:

HEJNÝ, Milan. *Matematika: pro 4. ročník základní školy*. Ilustroval Lukáš URBÁNEK, ilustrovala Dana RAUNEROVÁ. Plzeň: Fraus, 2010. ISBN 978-80-7238-940-7.

Tento digitální vzdělávací materiál je součástí souboru aktivit, který vytvořili autoři vyjmenovaní v hlavičce aktivit, hlavní editorka Simona Šedá. Další sdílení a úpravy aktivity jsou umožněny za podmínek licence [CC BY-SA 4.0 Mezinárodní](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/), která se vztahuje na text, obrázky i přílohy této aktivity, pokud není uvedeno jinak. Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete konkrétní postup, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Soubor aktivit byl vytvořen v rámci projektu [Podpora práce učitelů](https://www.podpora-prace-ucitelu.cz/) (PPUČ), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval [Národní pedagogický institut České republiky](https://www.npi.cz/). Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Gramotnosti.pro život!
Učíme v souvislostech

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

27 NÁMĚTŮ PRO ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ, DIGITÁLNÍ A MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI NA 1. STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

**SBORNÍK PRACÍ STUDENTEK 5. ROČNÍKU UČITELSTVÍ PRO
1. STUPEŇ ZÁKLADNÍ ŠKOLY PEDAGOGICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY V AKADEMICKÉM ROCE 2020/2021**

Editorka: Mgr. Simona Šedá

Odborné garantky za projekt Podpora práce učitelů: Ing. Eva Fanfulová,
PhDr. Hana Havlíková, Ph.D., Mgr. Simona Šedá

Odborná recenzentka: Doc. PhDr. Jana Stará, Ph.D.

Autorský tým: Lucie Agossa, Anna Bičíková, Tereza Čtvrtníčková, Hana Hedlová, Alena Hybnerová, Zuzana Chocová, Zuzana Jánošková, Lucie Kelblová, Michaela Klímová, Lucie Konvalinová, Jitka Kroutilová, Marešová, Helena Křivánková, Terezie Macková, Alexandra Malá, Magda Nosková, Veronika Pastýřiková, Martina Pakandlová, Lucie Rendlová, Lucie Samková, Marcela Šilhavá, Monika Šípová, Anna Švecová, Adéla Šubrtová Solčanská, Jana Truhlářová, Kateřina Trutnovská, Anna Valová a Tereza Vokatá

Dalších 49 inspirativních učebních aktivit pro rozvoj čtenářské, digitální a matematické gramotnosti na 1. stupni základní školy, vytvořených v rámci systémového projektu MŠMT Podpora práce učitelů naleznete na <https://gramotnosti.pro/publikace-1stupen-pdf>

Publikace byla vytvořena v rámci projektu Podpora práce učitelů (PPUČ) (www.ppuc.cz), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval Národní pedagogický institut České republiky (www.npi.cz). Publikace ilustruje soubor očekávaných výsledků učení v základních gramotnostech rozpracovaných pro jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory do učebních aktivit žáků a příkladů komplexních úloh.

Další sdílení a úpravy materiálu jsou možné za podmínek licence CC BY-SA 4.0 Mezinárodní (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.cs>). Uvádějte jako primární URL materiálu adresu www.gramotnosti.pro/epublikace a autory uveďte zkratkou PPUC-ČG-OVU-tým (<https://gramotnosti.pro/ovu-cc>). Na stránce www.gramotnosti.pro/epublikace najdete další konkrétní tipy, jak lze v souladu s podmínkami otevřené licence aktivitu upravovat či šířit. Diskutujte a ohodnoťte aktivitu na stránce Elektronické materiály (<https://ema.rvp.cz/>) na Metodickém portálu RVP.CZ.

Projekt PPUČ kampaní Gramotnosti.pro život (www.gramotnosti.pro) a svými dalšími aktivitami podporuje pedagogy základních a mateřských škol v jejich snaze rozvíjet čtenářskou, matematickou a digitální gramotnost (tzv. základní gramotnosti) i informatické myšlení žáků a dětí.

Jazyková redakce: Simona Kopecká
Grafická úprava a zlom: Matouš Outrata

Gramotnosti.pro život!

Učíme v souvislostech